

KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
İLKÖĞRETİM ANABİLİM DALI
SINIF ÖĞRETMENLİĞİ EĞİTİMİ BİLİM DALI

SINIF ÖĞRETMENLERİNİN ÖĞRENCİ İZLEME VE
DEĞERLENDİRME ÇALIŞMALARINA YÖNELİK YETERLİKLERİNİN
İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Tuğçenur ÇAĞLIYAN

TRABZON
Haziran, 2018

KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
İLKÖĞRETİM ANABİLİM DALI
SINIF ÖĞRETMENLİĞİ EĞİTİMİ BİLİM DALI

SINIF ÖĞRETMENLERİNİN ÖĞRENCİ İZLEME VE
DEĞERLENDİRME ÇALIŞMALARINA YÖNELİK YETERLİKLERİNİN
İNCELENMESİ

Tuğçenur ÇAĞLIYAN

Karadeniz Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nce Yüksek
Lisans Unvanı Verilmesi İçin Kabul Edilen Tezdir.

Tezin Danışmanı
Doç. Dr. Taner ALTUN

TRABZON
Haziran, 2018

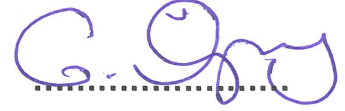
KTÜ Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü'ne

Bu çalışma jürimiz tarafından İlköğretim Anabilim Dalında YÜKSEK LİSANS tezi olarak kabul edilmiştir. 25/06/2018

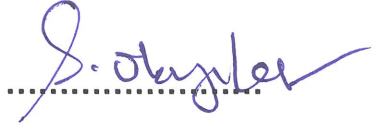
Tez Danışmanı : Doç. Dr. Taner ALTUN

Üye : Doç. Dr. Gökhan ÖZSOY

Üye : Dr. Öğr. Üyesi Salih AKYILDIZ

Onay

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Prof. Dr. Nevzat YİĞİT
Enstitü Müdür V.

ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ

Tezimin içerdiki yenilik ve sonuçları başka bir yerden almadığımı; çalışmamın hazırlık, veri toplama, analiz ve bilgilerin sunumu olmak üzere tüm aşamalardan bilimsel etik ilke ve kurallara uygun davrandığımı, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada kullanılan her türlü kaynağa eksiksiz atıf yaptığımı ve bu kaynaklara kaynakçada yer verdiğimi, ayrıca bu çalışmanın Karadeniz Teknik Üniversitesi tarafından kullanılan “bilimsel intihal tespit programı”yla tarandığını ve hiçbir şekilde “intihal içermediğini” beyan ederim. Herhangi bir zamanda aksinin ortaya çıkması durumunda her türlü yasal sonuca razı olduğumu bildiririm.

Tuğçenur ÇAĞLIYAN

25 / 06 / 2018

ÖN SÖZ

Eğitim süreci boyunca öğrenci izleme ve değerlendirme çalışmaları öğrenci, öğretmen ve veliler için önemli bir rol oynamaktadır. Şöyle ki izleme ve değerlendirme çalışmaları sayesinde öğrencinin eksiklikleri görülür, bu eksikliklere yönelik planlar düzenlenir ve gerekli araçlar doğrultusunda ek çalışmalar düzenlenmiş olur. Öğrencinin zaman içerisindeki gelişimi görülür ve bu da ileriki kademeler için yol gösterici olur. İzleme ve değerlendirme çalışmaları sayesinde öğrenci kendini tanır, öğretmen planlarını ve hedeflerini daha iyi yapar ve veli çocuğu hakkında daha ayrıntılı bilgi edinmiş olur. Öğrenci izleme ve değerlendirme çalışmalarını konu edinen bu çalışmamın akademisyen, öğretmen ve öğrencilere yardımcı olmasını dilerim.

Yüksek lisans ders aşamasında ve tez yazma sürecinde bana destek olan, her zaman deneyimlerini ve bilgisini esirgemeyen, bu süreçte beni yüreklendiren ve pes etmememi sağlayan öncelikle saygıdeğer tez danışmanım Doç. Dr. Taner ALTUN'a çok teşekkür ederim. Ayrıca tez çalışmamda istatistiksel verilerin elde edilmesinde yardımcı olan Dr. Öğr. Üyesi Salih AKYILDIZ'a teşekkürlerimi sunuyorum. Yüksek lisans eğitimim boyunca bilgi ve deneyimlerini paylaşan hocalarıma teşekkür ediyorum. Çalışmam sırasında her türlü yardımı ve desteği gösteren Samsun ili Bafra ilçesi ilköğretim idarecileri ve sınıf öğretmenlerine teşekkürü borç bilirim.

Ayrıca eğitim hayatım boyunca maddi ve manevi desteğini esirgemeyen, bu günlere getirip her zaman kanatları altında tutan canım babam Ahmet ÇAĞLIYAN ve annem Azize ÇAĞLIYAN, bana her zaman inanan ablam Çağla ÇAĞLIYAN HALAÇ, abim Ömer ÇAĞLIYAN ve kuzenim Öğr. Gör. Ülkü SAYGILI ve yüksek lisans ders aşamasında yol arkadaşım olan dostum Ayşegül ŞAHİN'e sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum.

Haziran, 2018

Tuğçenur ÇAĞLIYAN

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ.....	IV
İÇİNDEKİLER.....	V
ÖZET.....	IX
ABSTRACT.....	XI
TABLolar LİSTESİ.....	XIII
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	XV
KISALTMALAR LİSTESİ.....	XVI
1. GİRİŞ.....	1
1. 1. Araştırmanın Amacı.....	6
1. 2. Araştırmanın Gerekçesi ve Önemi.....	7
1. 3. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	8
1. 4. Araştırmanın Varsayımları.....	8
1. 5. Tanımlar.....	8
2. LİTERATÜR TARAMASI.....	9
2. 1. Eğitimde Öğretmen.....	9
2. 1. 1. Öğretmenin Özellikleri.....	9
2. 1. 2. Etkili Öğretmen.....	10
2. 1. 3. Öğretmenin Nitelikleri.....	11
2. 1. 4. Öğretmenin Eğitimdeki Rolü.....	12
2. 1. 5. Öğretmen Genel Yeterlikleri.....	14
2. 1. 5. 1. Mesleki Bilgi Genel Yeterlik Alanı.....	14
2. 1. 5. 2. Mesleki Beceri Genel Yeterlik Alanı.....	15
2. 1. 5. 3. Tutum ve Değerler Genel Yeterlik Alanı.....	15
2. 2. Ölçme ve Değerlendirme.....	16
2. 2. 1. Ölçme.....	16
2. 2. 2. Değerlendirme.....	17
2. 2. 2. 1. Değerlendirmenin Yapılış Amaçları.....	17
2. 2. 2. 1. 1. Tanıma-Yerleştirmeye Yönelik Değerlendirme	
(Diagnostic).....	17

2. 2. 2. 1. 2. İzleme-Biçimlendirmeye Yönelik Değerlendirme (Formative)	18
2. 2. 2. 1. 3. Değer Biçmeye Yönelik Değerlendirme (Summative)	19
2. 2. 3. Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme	19
2. 2. 4. Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme Yaklaşımları	22
2. 2. 4. 1. Geleneksel Ölçme ve Değerlendirme Yaklaşımları	22
2. 2. 4. 1. 1. Yazılı Sınavlar	23
2. 2. 4. 1. 2. Kısa Yanıtlı Sınavlar	23
2. 2. 4. 1. 3. Doğru-Yanlış Soruları	23
2. 2. 4. 1. 4. Sözlü Sınavlar	23
2. 2. 4. 1. 5. Çoktan Seçmeli Sınavlar	24
2. 2. 4. 1. 6. Eşleştirme Soruları	24
2. 2. 4. 2. Çağdaş Ölçme ve Değerlendirme Yaklaşımları	24
2. 2. 4. 2. 1. Performans Değerlendirme	25
2. 2. 4. 2. 2. Portfolyo Değerlendirme	25
2. 2. 4. 2. 3. Proje	26
2. 2. 4. 2. 4. Dereceli Puanlama Anahtarı (Rubrik)	26
2. 2. 4. 2. 5. Tutum Ölçekleri	26
2. 2. 4. 2. 6. Gözlem	27
2. 2. 4. 2. 7. Öz Değerlendirme	27
2. 2. 4. 2. 8. Akran Değerlendirme	27
2. 2. 4. 2. 9. Grup Değerlendirme	27
2. 2. 4. 2. 10. Görüşme (Mülakat)	28
2. 2. 4. 2. 11. Yapılandırılmış Grid	28
2. 2. 4. 2. 12. Tanılayıcı Dallanmış Ağaç	28
2. 2. 4. 2. 13. Kelime İlişkilendirme Testi	28
2. 2. 4. 2. 14. Kontrol Listeleri	28
2. 2. 4. 2. 15. Kavram Haritaları	29
2. 3. Konu ile İlgili Yapılan Araştırmalar	29
2. 3. 1. Konu ile İlgili Yurtiçinde Yapılan Araştırmalar	29
2. 3. 2. Konu ile İlgili Yurtdışında Yapılan Araştırmalar	32
3. YÖNTEM	34
3. 1. Araştırma Modeli	34
3. 1. 1. Nicel Boyut	35
3. 1. 2. Nitel Boyut	35
3. 2. Çalışma Grubu	36

3. 3. Veri Toplama Araçları	37
3. 3. 1. Öğretmenlerin Ölçme ve Değerlendirme Yeterlikleri Ölçeği	37
3. 3. 2. Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu	38
3. 3. 3. Veri Toplama Süreci	39
3. 3. 3. 1. Araştırmanın Geçerlik ve Güvenirlik Çalışmaları	39
3. 3. 3. 2. Veri Toplama Süreci ve Uygulama Akışı	40
3. 4. Verilerin Analizi	40
3. 4. 1. Nicel Verilerin Analizi	40
3. 5. 2. Nitel Verilerin Analizi	41
4. BULGULAR.....	42
4. 1. Öğretmenlerin Ölçme ve Değerlendirme Yeterlik Ölçeği ile Elde Edilen Bulgular	42
4. 1. 1. Öğretmenlerin Yeni Ölçme ve Değerlendirme Yöntemleri Konusundaki Yeterlikleri	42
4. 1. 2. Öğretmenlerin Öğrencilerin Kavramsal Becerilerini Tespite Yönelik Ölçme ve Değerlendirme Yeterlikleri	43
4. 1. 3. Öğretmenlerin Öğrencilerin Kendilerine Yönelik Ölçme ve Değerlendirme Yeterlikleri	44
4. 1. 4. Öğretmenlerin Geleneksel Ölçme ve Değerlendirme Yöntemlerindeki Yeterlikleri	45
4. 1. 5. Bağımsız Değişkenlere Yönelik Bulgular	46
4. 2. Yarı-Yapılandırılmış Mülakat Formu ile Elde Edilen Bulgular	49
4. 2. 1. Katılımcılar ile İlgili Ön Bilgiler	49
4. 2. 2. Katılımcıların Öğrenci Gelişimini İzleme ve Değerlendirme Çalışmaları ile İlgili Bilgi ve Uygulama Yeterlikleri	50
4. 2. 2. 1. İlkokulda Öğrenci İzleme ve Değerlendirme Çalışmalarının Gerekliliği	51
4. 2. 2. 2. Öğrenci İzleme ve Değerlendirme Çalışmalarının Öğrenci, Öğretmen ve Okul Başarısına Katkısı	52
4. 2. 2. 3. Milli Eğitim Bakanlığı Sınıf Öğretmenliği Özel Alan Yeterliği İzleme ve Değerlendirme Yeterlik Alanı Hakkında Bilgi	54
4. 2. 2. 4. Öğretmenlerin Geleneksel ve Çağdaş Ölçme Değerlendirme Yöntemleri Konusunda Yeterlikleri ve Eksikleri	55
4. 2. 2. 5. Öğrenci İzleme ve Değerlendirme Çalışmalarının Nasıl Yapıldığı	56
4. 2. 2. 6. Öğrenci Başarısını Ölçerken Kullanılan Yöntem ve Teknikler	57

4. 2. 2. 7. İzleme ve Değerlendirme Çalışmalarının Derslere Göre Farklılıkları	59
4. 2. 2. 8. Farklı Özelliğe Sahip Öğrencilere Yönelik İzleme ve Değerlendirme Çalışmaları	61
4. 2. 2. 9. Öğrenci İzleme ve Değerlendirme Çalışmalarının Belgelendirilmesi.....	62
4. 2. 2. 10. Öğrenci Gelişim Dosyaları ile İlgili Görüşler	66
4. 2. 2. 11. Öğrenci izleme ve Değerlendirme Çalışmalarının Bir sonraki Kademeye Aktarılması.....	69
4. 2. 2. 12. Öğrenci izleme ve Değerlendirme Çalışmalarında Verilen Dönütler	72
4. 2. 2. 13. İzleme ve Değerlendirme Sürecinde Eksik Olduğu Belirlenen Öğrenciye Yönelik Çalışmalar.....	74
4. 2. 2. 14. Öğrenci İzleme ve Değerlendirme Sürecinde Karşılaşılan Güçlükler ve Çözümleri.....	75
4. 2. 2. 15. Öğrenci İzleme ve Değerlendirme Çalışmalarının Daha İyi Olabilmesi İçin Yapılabilecekler	77
4. 2. 2. 16. Öğrenci İzleme ve Değerlendirme Çalışmaları ile ilgili Öğretmenlerin Eklemek İstedikleri Öneriler	79
5. TARTIŞMA	81
5. 1. Öğretmenlerin Ölçme Değerlendirme Yeterlikleri Ölçeği ile Elde Edilen Bulguların Tartışılması.....	81
5. 2. Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu ile Elde Edilen Bulguların Tartışılması.....	83
6. SONUÇLAR VE ÖNERİLER	92
6. 1. Sonuçlar	92
6. 2. Öneriler	94
7. KAYNAKLAR	96
8. EKLER	104
9. ÖZ GEÇMİŞ VE İLETİŞİM BİLGİLERİ.....	112

ÖZET

Sınıf Öğretmenlerinin Öğrenci İzleme ve Değerlendirme Çalışmalarına Yönelik Yeterliliklerinin İncelenmesi

Bu çalışmada sınıf öğretmenlerinin öğrenciyi izleme ve değerlendirme çalışma becerileri konusundaki yeterliliklerini incelemek, sınıf öğretmenlerinin öğrenciyi izleme ve değerlendirme sürecinde karşılaştıkları sorunları ve bu süreci etkileyen faktörleri tespit ederek koşulların iyileştirilmesine yönelik çeşitli öneriler getirmek amaçlanmıştır.

Çalışma 2017-2018 eğitim öğretim yılında nicel ve nitel yöntemlerin birlikte kullanıldığı karma yöntem ile gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın nicel verileri Ekinci-Yıldırım, ve Köksal (2011) tarafından geliştirilen 131 öğretmene uygulanan “ölçme ve değerlendirme yeterlikleri ölçeği” aracılığıyla, nitel verileri ise 16 sınıf öğretmenine uygulanan yarı yapılandırılmış görüşmeler aracılığıyla toplanmıştır.

Elde edilen nicel veriler betimsel istatistik testlerle (frekans, yüzde, aritmetik ortalama) ve varyans analizi testleriyle analiz edilirken, nitel veriler ise içerik analizine tabi tutulmuştur.

Verilerin analizlerinden ulaşılan sonuçlara göre sınıf öğretmenlerinin yeni ölçme ve değerlendirme yöntemlerinde, öğrencilerin kavramsal becerilerini tespiti yönelik ölçme ve değerlendirme yöntemlerinde, öğrencilerin kendilerine yönelik ölçme ve değerlendirme yöntemlerindeki yeterliliklerinin ortalamanın üstünde ve “yeterli” düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Sınıf öğretmenlerin geleneksel ölçme ve değerlendirme yeterliliklerinin ortalamanın üstünde ve “oldukça yeterli” düzeyde olduğu tespit edilmiştir.

Sınıf öğretmenlerinin çoğunun ölçme ve değerlendirme yöntemleri ile ilgili eğitim almadıkları ve eğitim alan öğretmenlerin de bu eğitimi yetersiz gördüğü tespit edilmiştir. Öğrenci izleme ve değerlendirme çalışmalarının süreç boyunca öğrencinin gelişimini takip ettiği, öğrencinin eksiklikleri veya yeteneklerinin ortaya çıkmasını sağladığı tespit edilmiştir. İzleme ve değerlendirme çalışmaları ile öğrencilerin ilerlemelerinin destekleneceği bu sayede öğrencinin kendini daha iyi tanıyacağı ortaya çıkmıştır. İzleme ve değerlendirme çalışmaları ile öğretmen, okul ve velinin öğrenci hakkında bilgi sağlayacağı, öğrenciyi daha iyi tanıyacağı, plan ve programın öğrencinin eksikliğine veya ihtiyaçlarına göre yapılacağı tespit edilmiştir. Sınıf öğretmenlerinin çoğunun geleneksel ölçme ve değerlendirme yöntemleri bakımından kendilerini yeterli düzeyde gördükleri ve bu konuda eksikliklerinin olmadığı ortaya çıkmıştır. Sınıf öğretmenlerinin çağdaş ölçme ve değerlendirme yöntemleri bakımından kendilerini ise çoğunluk olarak yeterli gördükleri

fakat eksikliklerinin de olduğu tespit edilmiştir. Sınıf öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme yaparken geleneksel araçları daha çok kullandıkları ortaya çıkmıştır. Öğrenci izleme ve değerlendirme çalışmalarında sınıf öğretmenlerinin çağdaş ölçme ve değerlendirme araçlarına öncelik vermedikleri görülmüştür. İzleme ve değerlendirme çalışmalarının dersten derse ve öğrenciye göre farklılaştığı ortaya çıkmıştır. Öğrenci izleme ve değerlendirme çalışmalarının bir sonraki döneme aktarılmasının öğrenci, öğretmen ve veliye katkısı olduğu ortaya çıkmıştır. Sınıf öğretmenlerinin öğrenci izleme ve değerlendirme çalışmalarında bazı zorluklar yaşadıkları ortaya çıkmıştır. Bu zorlukların çoğunlukla zaman darlığı, kazanım çokluğu, seviye farklılığı, veli ilgisizliği ve form tutmakta zorlanmaları olduğu görülmüştür.

Öğretmenlere izleme ve değerlendirme çalışmaları ile ilgili hizmet içi eğitim verilmesi, izleme ve değerlendirme çalışmalarına daha çok önem verilmesi gerektiği, öğrenci izleme ve değerlendirme çalışmaları bütün kademelerde olması ve süreç boyunca devam edebilmesi gerektiği gibi öneriler getirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: İzleme ve Değerlendirme Çalışmaları, Sınıf Öğretmenleri, Ölçme ve Değerlendirme.

ABSTRACT

Examination of Primary School Teachers' Competencies for Student Monitoring and Assessment Studies

In this study, it was aimed to investigate competence of primary school teachers of student monitoring and assessment skills, problems faced by primary school teachers in the process of student monitoring and assessment and to identify the factors affecting these processes and to make various suggestions for improving the conditions.

The study was carried out in the 2017-2018 academic year with a mixed method of quantitative and qualitative methods. The quantitative data of the study were collected through the "measurement and assessment competence scale" applied by 131 teachers developed by Ekinci-Yıldırım and Köksal (2011) and the qualitative data were collected through semi-structured interviews applied to 16 primary school teachers.

The quantitative data obtained were analyzed with descriptive statistical tests (frequency, percentage, arithmetic mean) and variance analysis tests, while qualitative data were subjected to content analysis.

According to the results obtained from the analyzes of the data, it was determined that primary school teachers had a sufficient level of competence in the measurement and assessment methods of the students, in the measurement and assessment methods aiming at the students' conceptual competence, and above the competence of the students in their measurement and assessment methods. It has been found that primary school teachers are above the average of traditional measurement and assessment competencies and are "fairly adequate".

It has been determined that the most of primary school teachers do not take courses on measurement and assessment methods and have insufficient courses in their fields. It has been found that student monitoring and assessment studies follow the development of the student throughout the process and enable the student to develop deficiencies or abilities. Monitoring and evaluation studies will support the progress of the students and it is revealed that the student will know himself/herself better. It has been determined that monitoring and assessment studies will provide information about teachers, school and parents, better understand the student, and that the plan and program will be done according to the lack or needs of the student. It has emerged that most primary school teachers see themselves adequately in terms of traditional measurement and assessment methods, and that there are no shortcomings. It has been found out that the primary

school teachers see themselves as the majority in terms of contemporary measurement and assessment methods, but also in their deficiencies. It has emerged that primary school teachers use more traditional tools when measuring and assessment. It has been seen that the instruments of modern measurement and assessment are not given priority. Monitoring and assessment studies have been found to differ according to the lesson and student. The transfer of monitoring and assessment studies to the next level has contributed to the student, teacher and parent. It has become clear that primary school teachers are often constrained in their student monitoring and assessment efforts from time constraints, gain multiplicity, level differences, parental indifference and form retention.

It has been suggested to the teachers that in-service training related to monitoring and assessment studies should be given more importance to monitoring and assessment studies, student monitoring and assessment studies should be at all levels and should continue throughout the process.

Keywords: Monitoring and Assessment Studies, Primary School Teachers, Measurement and Assessment.

TABLÖLAR LİSTESİ

<u>Tablo No</u>	<u>Tablo Adı</u>	<u>Sayfa No</u>
1.	MEB Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri ve Alt Yeterlikler	14
2.	Örneklem ile İlgili Ön Bilgiler	36
3.	Geçerlik ve Güvenirlik Testi.....	40
4.	Öğretmenlerin Yeni Ölçme ve Değerlendirme Yöntemlerindeki Yeterlikleri	42
5.	Öğretmenlerin Öğrencilerin Kavramsal Becerilerini Tespite Yönelik Ölçme ve Değerlendirme Yeterlikler	44
6.	Öğretmenlerin Öğrencilerin Kendilerine Yönelik Ölçme ve Değerlendirme Yeterlikleri	45
7.	Öğretmenlerin Geleneksel Ölçme ve Değerlendirme Yeterlikleri	45
8.	Öğretmenlerin Ölçme ve Değerlendirme Yeterliklerinin Öğretmenlik Deneyimlerine Göre Varyans Analiz Sonuçları.....	46
9.	Öğretmenlerin Ölçme Ve Değerlendirme Yeterliklerinin Hizmet İçi Eğitim Alma Değişkenine Göre T Testi Sonuçları	47
10.	Öğretmenlerin Ölçme ve Değerlendirme Yeterliklerinin Cinsiyet Değişkenine Göre t Testi Sonuçları.....	48
11.	Mülakatlara Katılan Sınıf Öğretmenleri ile İlgili Ön Bilgiler	49
12.	İlkokulda Öğrenci İzleme ve Değerlendirme Çalışmalarının Gerekliliği	51
13.	İzleme ve Değerlendirme Çalışmalarının Öğrenci, Öğretmen ve Okul Başarısına Katkıları.....	52
14.	Öğretmenlerin Geleneksel ve Çağdaş Ölçme Değerlendirme Yöntemleri Yeterlikleri ve Eksiklikleri	55
15.	Süreç, Sonuç ve Süreç-Sonuç Odaklı İzleme ve Değerlendirme Çalışmaların Tercih Edilme Sebepleri	56
16.	Öğrenci Başarısını Ölçerken Kullanılan Yöntem ve Teknikler.....	58
17.	İzleme ve Değerlendirme Çalışmalarının Derslere Göre Farklılığı	59
18.	Farklı Özellikte Olan Öğrencilerin İzleme ve Değerlendirme Çalışmaları.....	61

19.	Öğrenci İzleme ve Değerlendirme Çalışmalarının Belgelendirilmesi.....	62
20.	Öğrenci İzleme ve Değerlendirme Çalışmalarını Belgeleyen Öğretmenlerin Tuttukları Kayıtlar.....	64
21.	Öğrenci İzleme ve Değerlendirme Çalışmalarının Kayıt Altına Alınmasının Öğrenci, Öğretmen ve Veliye Katkıları.....	65
22.	Öğrenci Gelişim Dosyalarının Gerekli Olup Olmaması	67
23.	Öğrenci İzleme ve Değerlendirme Çalışmalarının Bir Sonraki Kademeye Aktarılmasının Öğrencilere Katkısı	69
24.	Öğrenci İzleme ve Değerlendirme Çalışmalarının Bir Sonraki Kademeye Aktarılmasının Öğretmenlere Katkısı	70
25.	Öğrenci İzleme ve Değerlendirme Çalışmalarının Bir Sonraki Kademeye Aktarılmasının Velilere Katkısı.....	71
26.	Öğrenci İzlenip Değerlendirildiğinde Öğrenciye Verilen Dönütler.....	73
27.	Öğrenci İzlenip Değerlendirildiğinde Veliye Verilen Dönütler	74
28.	İzleme ve Değerlendirme Sürecinde Eksik Olduğu Belirlenen Öğrenciye Yönelik Çalışmalar	75
29.	Öğrenci İzleme ve Değerlendirme Sürecinde Karşılaşılan Güçlükler.....	76
30.	Öğrenci İzleme ve Değerlendirme Sürecinde Karşılaşılan Güçlüklerin Nasıl Aşıldığı	76

ŞEKİLLER LİSTESİ

<u>Şekil No</u>	<u>Şekil Adı</u>	<u>Sayfa No</u>
1.	Öğretmenlerin izleme ve değerlendirme yeterlik alan bilgisi	54
2.	Öğrenci izleme ve değerlendirme çalışmalarının nasıl yapıldığı	56
3.	Öğrenci gelişim dosyaları gerekli midir?	66
4.	İzleme ve değerlendirme çalışmalarının bir sonraki kademeye aktarılmasında veliye katkısı	71

KISALTMALAR LİSTESİ

- MEB** : Milli Eğitim Bakanlığı
TED : Türk Eğitim Derneği
ÖYGM : Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü
ABİDE : Akademik Becerilerin İzlenmesi ve Değerlendirilmesi
Akt. : Aktaran
Ed. : Editör
Çev. : Çeviren

1. GİRİŞ

“Bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istendik yönde değişme meydana getirme sürecine eğitim denilmektedir” (Ertürk, 1988, s.13). Bu değişikliklerin kalıcı hale gelebilmesi için bireyler yaşadığı çağa ayak uydurabilen ve çağın beklentilerine cevap verebilen, yaparak-yaşayarak öğrenen ve öğrendiği bilgileri hayatına aktarabilen, problem çözme becerisi yüksek, araştıran, sorgulayan, yaratıcı ve kendini gerçekleştirmiş olmalıdır (Anıl ve Acar, 2008).

Bir toplumun gelişmesinde, ilerlemesinde, büyümesinde ve farklı toplumlara liderlik edebilmesinde eğitimin önemi oldukça büyüktür. Bu verilen eğitimin niceliği kadar ayrıca niteliği de çok önemlidir (Kuran ve Kanatlı, 2009). Mustafa Kemal Atatürk eğitimde öğretmen rolünün önemi hakkında görüşünü “Geleceğin güvencesi sağlam temellere dayalı bir eğitime, eğitim ise öğretmene dayalıdır.” şeklinde ifade etmiştir (Milli Eğitim Bakanlığı [MEB], 2016). Atatürk bu sözüyle toplumların ilerleyebilmesi ve geleceğin daha iyi inşa edilebilmesi için eğitimin önemini, iyi bir eğitim için ise öğretmenin nitelikli olması gerektiğini vurgulamaktadır.

Eğitimin birey ve toplum üzerindeki etkisi gün geçtikçe daha fazla önem kazanmakta, toplumların gelişmişliğiyle bireylerin eğitim düzeyleri arasında bir paralellik olduğu kabul edilmektedir. Bu yüzden içinde bulunduğumuz bilgi çağına uyum sağlayan, kendini sürekli geliştirebilen bireylerin yetiştirilmesi büyük önem arz etmekte ve okulların; yapı, anlayış ve personel yeterliliğini sorgulamasını gerekli kılmaktadır (Topçu, 2009).

Eğitim bireyin değiştirilmesi gereken bazı davranışları hedeflenen amaçlara ulaştırıp, bireyin hayatının bu amaçlara göre şekillenmesini sağlayan bir sistemdir (Baykul, 1992). Bu sistem okulöncesi dönemden başlayıp yaşı ne olursa olsun tüm bireylere eğitim hizmeti sunmaktadır (Okçabol, 1986). Eğitim sistemi dört öğeden oluşmaktadır. Bunlar girdi, işlem, çıktı ve dönüştür (URL-1, 2017). Bu öğeler eğitimin kalitesini oluşturmaktadır. Girdiler eğitimin verimliliği açısından büyük önem taşımaktadır. Öğrencinin özelliği girdi boyutunu oluşturan bir faktördür (Koşar, 2012). Öğrenci özelliği amaçlar doğrultusunda biçimlenerek istenen duruma getirilir ve bu da işlem boyutunu oluşturur (URL-1, 2017). İşlem boyutu öğrenci izleme ve değerlendirme çalışmalarını da kapsayan bir boyuttur. İşlem boyutunda öğrenci etkin bir şekilde izlenmeli ve değerlendirilmelidir. Bu sayede çıktı boyutunda etkili olunabilir. Çünkü öğrenci özellikleri işlem boyutunda ele alındıktan sonra çıktıların niteliğini belirlemektedir (Koşar, 2012).

Bir eğitim sistemini merkezde öğrenci olmak üzere program, okul ve öğretmen oluşturmaktadır. Oluşturulan bu sistemde en önemli değişken ve en önemli öğe muhakkak

ki öğretmendir (Bayram, 2011). Çünkü nitelikli ve iyi bir eğitimi, aynı şekilde nitelikli ve iyi bir öğretmen yapar (Çelikten, Şanal ve Yeni, 2005). Ayrıca öğretmensiz düşünülen hiçbir yenileşme hareketinin şansı yoktur (Taşgın, 2010).

Öğretmenlik mesleği alan bilgisi ve alan becerisi gerektirmektedir. Bu sebeple öğretmenler bazı yeterliliklere sahip olmalıdır. Bu yeterlilikler ise genel kültür bilgisi, alan bilgisi ve öğretmenlik meslek bilgisi olarak sıralanmaktadır. Eğitim sisteminin kalitesi öğretmen niteliği ile doğru orantılı olarak arttığı için yeterliliklere uygun bir şekilde öğretmen yetiştirilmelidir (Celep, 2009). Yeterliliklerin sağlanmasının yanında kaliteli bir eğitim uygulanabilmesi için görev ve sorumlulukların da öğretmenler tarafından yerine getirilmesi gerekmektedir. Öğretmen öğrenmeyi sağlayarak bu öğrenmeleri kılavuzlaştırır. Çeşitli yöntem ve teknikleri kullanarak öğrenci için belirlenen amaçların kazanılıp kazanılmadığını değerlendirir (Kahyaoğlu ve Yangın, 2007). Öğretmenler ölçme ve değerlendirme becerilerini yeterli düzeyde bilerek öğrenci başarısını değerlendirir (Çakan, 2004). Öğretmen öğretim sürecini planlar, öğretime çeşitlilik getirir, öğrencilerdeki gelişimi izler. Nitelikli bir öğretmen öğrencinin gelişimini izleyerek, kayıt tutar ve bu kayıtlar sonunda ortalamasının altında kalan öğrenciler için farklı yöntem ve stratejiler geliştirir (Çelikten vd., 2005). Öğrenci gelişim ve ilerleme izleme çalışmaları öğretmenlik mesleğinin yeterlilikleri arasındadır (Öğretmen Yetiştirme Genel Müdürlüğü [ÖYGM], 2017).

Günümüz eğitim ortamında okul başarısı her öğrenci için ilerleme sağlamak olarak tanımlanmaktadır. Her öğrenci için başarı sağlamak istendiğinde eğitimde bazı araçlara ihtiyaç duyulmaktadır. Bu ihtiyaçlara öğrenci izleme ve değerlendirme çalışmaları büyük ölçüde cevap vermektedir (Safer ve Fleischman, 2005).

Öğrenci izleme, öğrencilerin öğrenim süreci boyunca gelişim düzeylerini inceleyebilmek olarak tanımlanmaktadır. Bu süreçte öğrencilerin gelişim düzeylerini etkilemekte olan psikolojik, sosyolojik ve fizyolojik etmenlerin belirlenebildiği gibi öğrencilerin gelişim özelliklerini belirleyebilmek için kullanılabilecek uygun ölçme yöntem ve teknikleri de belirlenmektedir. Belirlenen bu ölçme araçlarının programda ki kazanımlara uyum sağladığı ve amaca uygun olduğu da görülmektedir. İzleme çalışmaları ürün değerlendirmenin yanında sürecin de gözlemlendiği, izlemek için kullanılan yöntemler ve elde edilen sonuçlar eleştirel bir gözle değerlendirildiği için hem öğrenciye hem de öğretmene yarar sağlayan bir süreçtir. Öğrenci gelişim düzeyleri izlenildiği gibi bu izlemeye yönelik aile, rehber öğretmen, özel eğitim ve konuyla ilgili alan uzmanları öğretim süreci boyunca sürekli iş birliği yapabilmektedir (ÖYGM, 2008a).

Öğrenci değerlendirme, öğretim süreci boyunca uygulanan ölçme araçlarından elde edilen verileri değerlendirmek olarak bilinmektedir. İzleme sürecinde konuyla ilgili not

alınarak bu dönem raporlaştırılmaktadır. Ölçme sonuçları dikkate alınarak her bir öğrenci için yeni öğrenme hedefleri oluşturulmaktadır. Değerlendirme sonuçları ile birlikte veli ile işbirliği yapılarak beraber hareket edilir (ÖYGM, 2008a). Öğrenci değerlendirilmesiyle gereksinim ve alışkanlıklar ortaya çıkarılarak birey daha iyi tanınır ve bu sayede bireysel farklılıklar göz önüne alınmış olur. Böylece öğretmen öğrencileri için farklı öğretim stratejileri uygulayabilir. Bu değerlendirme sonuçları analiz edilebilir ve yeni uygulamalara yansıtılabilir. Bu sayede öğretmen öğrencilerini de daha iyi tanıma fırsatı elde etmiş olur. Değerlendirme sonuçları çocukların gelişimlerine yönelik kullanılmış olur (ÖYGM, 2008b).

İzleme ve değerlendirme çalışmaları öğrencilerin öğretim sürecinde gelişim düzeylerini izleme, öğretim sürecinde uygulanan ölçme araçlarından elde edilen verileri değerlendirme konularını kapsamaktadır (Çavuş, 2014). Öğrencilerin entelektüel, sosyal ve fiziksel sürekli gelişimlerini sağlamak için formal ve informal değerlendirme stratejilerini anlama ve kullanmadır (Türk Eğitim Derneği [TED], 2009).

Öğrenci izleme ve değerlendirme; öğretmenlerin öğretimin etkililiğini sürekli olarak değerlendirmek ve daha bilinçli eğitim kararları verebilmek için öğrenci performans verilerini kullanılmasına yardımcı olan bir araçtır (Safer ve Fleischman, 2005). Öğrencinin ilerlemesini izlemek için en verimli ve en etkili yaklaşımlardan biridir (Roach ve Elliott, 2005). İlerlemeleri belirlemekle kalmayıp ayrıca öğrenciyi sürekli değerlendirir (Mcdougall ve King, 2007).

İzleme ve değerlendirme çalışmaları öğretimin etkililiğinin denetlendiği, risk altında olan öğrencilerin belirlendiği ve bu öğrencilere erken müdahale ederek öğrenciyi yüksek bir seviyeye taşıyabilen çalışmalardır. Öğrencinin akademik olmayıp aynı zamanda sosyal davranışlarını da inceleyerek ve bu davranışları belgeleyen, bu belgelerin farklı kurum ve kişiler tarafından kullanıldığı ilerleme çalışmalarıdır (Roach ve Elliott, 2005).

İzleme ve değerlendirme çalışmaları verimli zaman sağlayan, geçici olmayıp sürekli değerlendiren, öz değerlendirme yapan, birçok kurum ve kişi tarafından kullanılan, eğitim ilerlemesini izlemeye yardımcı olan, eğitim ilerlemelerini dosyalayan, ucuz, verileri yorumlamak için minimum beceri isteyen bir yöntemdir. Öğrenci izleme ve değerlendirme çalışmalarının kolay uygulanabilir, öğrenciler için kullanılmasının mümkün, eğitimin ilerlemesi ve sonuca ulaşılabilmesi için uygundur (Roach ve Elliott, 2005). Öğrenci için somut faaliyetleri yansıtan bir değerlendirme türüdür. İşbirlikli olup, eğitimin ilerlemesine, gelişmiş eğitim hedeflerine ulaşmaya katkı sağlayarak, öğrenci ve öğretmen beklentileri, öğrenci başarısı ve motivasyonunda, veli memnuniyetinde artış sağlar. Bireylerin değişimlerini izleyerek, programın ve hizmetlerin etkililiğini değerlendirir. Gelişimsel, fiziksel, akademik ve iletişim ihtiyaçları olan öğrenciler için eğitim hizmetlerinin etkililikleri üzerinde durur (Mcdougall ve King, 2007).

Öğretmenler öğrenci gelişimini izledikçe öğrencilerin daha fazla öğrendiklerini, öğretmenler kendi karar verme becerilerinin geliştiğini, öğrencilerin kendi performanslarından daha fazla haberdar olduklarını görmüşlerdir (Safer ve Fleischman, 2005). İzleme ve değerlendirme çalışmaları öğretmen ve öğrenci arası iş birliğine teşvik eder, yine öğrencilerin eksik olduğu alanlarda bireyselleştirilmiş programlar geliştirir, öğrencinin durumunu açıklar, ayrıca programın uygun bir biçimde biçimlendirilmesini ve değerlendirilmesini sağlar (Roach ve Elliott, 2005). Öğrencinin mesleki gelişimine katkıda bulunur (Chapleau, Harrison, Hillenbrand, Roth ve Searing, 2015). İzleme ve değerlendirme çalışmaları üstün öğretim programları yapmaya yardımcı olur. Yine izleme ve değerlendirme çalışmaları ek hizmet isteyen öğrencileri gösterir, öğrencilere karşı öğretmenin ilgisini hızlandırır, başarmak isteyen ve hırslı öğrenciler belirlenir ve öğrencileri daha fazla öğrenmeye teşvik eder (L. S. Fuchs ve D. Fuchs, 2001).

İzleme ve değerlendirme yöntemleri öğrencilerin ilerlemesine ek ve potansiyel katkı sağlayarak, değerlendirme bulmacasının bir parçasını temsil eder. Bu sayede öğretmen akademik ve sosyal davranış problemlerini, performans güçlerini ve edinilen problemleri tespit edebilir. Öğretmenler problemi netleştirir ve problemin bitişini ve ilerleyişini belgeler (Roach ve Elliott, 2005).

Öğrenci izleme ve değerlendirme programlarında öğretmen öğrencinin bir becerideki başlangıç performans seviyesi ile sene sonunda ki performans seviyesini görür. Böylece öğretmen ilerlemeleri bir bütün halinde görerek öğrenci performansının beklenen seviyenin altında ya da üstünde olup olmadığını belirleyebilir. Seviyenin beklenenin altına olması ihtimaline karşı izleme ve değerlendirme çalışmaları sayesinde daha uygun eğitime, birebir ya da küçük grup eğitime, farklı materyal kullanımı gibi öğrenci için ek fırsatlar yaratılabilir (Safer ve Fleischman, 2005).

İzleme ve değerlendirme çalışmaları öğrencinin süreç içerisindeki durumunu göz ardı etmeden ek veya farklı öğretim şekillerine ihtiyaç duyan öğrencileri tanımlamak için evrensel izlemedir. Böylece ek dikkat gerektiren çocuklar belirlenebilir (L. S. Fuchs ve D. Fuchs, 2001).

Öğretmenler öğrencilerin okuma, yazma ve matematik alanındaki ilerlemelerini izlemek için ilerleme izleme yöntemlerini kullandıklarında onlar ek veya farklı öğretim şekillerine ihtiyaç duyan öğrencileri daha iyi tanıyabilir, daha güçlü öğretim programları tasarlar ve öğrenciler daha iyi başarı elde ederler. İzleme ve değerlendirme çalışmaları tüm öğrencilerin yüksek standartlara ulaşmasını sağlamak için eğitimleri ayarlamaya yardımcı olan güçlü bir araçtır (Safer ve Fleischman, 2005). Öğrencilerin akademik performansını sürekli olarak değerlendirerek, öğrencilerin eğitim programlarından

yararlandığını belirlemek, yararlanamayanların yetersiz gelenlere daha etkili program oluşturulur (L. S. Fuchs ve D. Fuchs, 2001).

Okul yılı boyunca yapılan izleme ve değerlendirme çalışmalarında ortaya çıkan sonuçlarla bir öğrencinin gelişiminin ne düzeyde olduğu, öğrencinin yeterli olup olmadığı belirlenir. Becerilerin korunup korunmadığını belirler. Öğretmen kendini sorgular. 'Öğretim programları başarılı mı, ayarlamaya gerek var mı?' gibi sorulara cevap bulmaya çalışır. Bu sorulara verilen cevaplarla öğretim programlarını iyileştirir. Standart programlardan yararlanamayan, risk altında olan çocuklar için farklı öğretim bileşenleri kullanılır (L. S. Fuchs ve D. Fuchs, 2001). Eğer öğrencinin ilerlemesinde bir değişme olmadıysa öğretmen izleme ve değerlendirme çalışmalarını kaynak alarak eğitim öğretim stratejilerinin yeniden gözden geçirir (Roach ve Elliott, 2005).

İzleme ve değerlendirme çalışmaları öğrencinin performansındaki değişiklikleri tanımlamak için bireyselleştirilmiş, sadece akademik olmayıp aynı zamanda sosyal becerilerinin de izlenebileceği bir yaklaşımdır. Yani izleme ve değerlendirme çalışmaları öğrencinin akademik anlamda eğitimine katılımı ve eğitimden yararlanmasını izin veren tutum ve davranışları belirleyebilir. Öğrencinin sosyal davranışları ve akademik performansları arasındaki ilişkiyi gösteren bir değerlendirme yöntemidir. Öğrencinin akademik ve sosyal becerilerini dosya haline getirilebilir. Bu dosyalar aile, öğretmen, öğrenci için bilgilendirici bir belge niteliği taşır. Eğitimciler bu dosyalara bakarak öğrencinin geçmişe yönelik davranışlarını tespit edebilir. İstenilen davranışın hazır hale gelip gelmediğini, ilerlemelerin değerlendirilmesi, farklı öğretim yöntemi ihtiyacının olup olmadığı üzerinde durur. Bu raporların içeriğine çalışma örnekleri, öğrenci öz raporları, ebeveyn ya da diğer bireylerden gelen raporlar da eşlik edebilir (Roach ve Elliott, 2005).

İlerleme ve değerlendirme çalışmaları öğretmenlere, yardımcı personellere, ebeveynlere danışmanlık sağlayarak işbirliği içinde hareket etmeyi sağlar. Öğrencide bu sürece dahil olabilir. Aile ve diğer personellerde gözlemlerini dahil edebilir. Böylece öğrenci ilerlemesi daha çok desteklenir ve ileri ki dönemlerine daha çok katkı sağlar (Roach ve Elliott, 2005). Öğretmen ve veli işbirliği, fikir birliği yaptığı için bu değerlendirmenin güvencesini de artıracaktır (Mcdougall ve King, 2007). Bu raporlar öğrenci için kendini değerlendirme, davranışın ortaya çıkıp çıkmadığını belirleme görevi gösterebilir. Öğrenci izleme ve değerlendirme raporları ilerlemenin doğrudan göstergesidir. Bu raporlar çok boyutlu davranışsal değerlendirmenin önemli bir unsuru olarak kullanılabilir (Roach ve Elliott, 2005).

Birçok araştırmacı geleneksel ölçme ve değerlendirme yaklaşımlarını zaman alıcı olduğundan, geçerliliği hakkında inançlarının az olduğundan, çalışmaların yoğun emek gerektirdiğinden dolayı gelişmiş akademik becerileri olan ortaokul ve üzeri öğrenciler için

uygunsuz görmektedir (Roach ve Elliott, 2005). Geleneksel ölçme ve değerlendirme yaklaşımlarıyla öğretmenler sadece tek bir becerinin üstünlüğünü test ederler, bu beceride ustalık gösterildikten sonra başka bir beceriye geçip o yeni beceriyi değerlendirirler. Bu şekilde okulun farklı zamanlarında farklı yetenekler değerlendirilir. Geleneksel yaklaşımlar öğrencinin okul dönemi boyunca öğrenmesi gereken beceriler üzerine odaklanarak yıl sonuna kadar ulaşması gereken başarı hedeflerine ulaştırır (Safer ve Fleischman, 2005). Fakat öğrencinin farklı zamanlarda farklı alanlardaki becerileri karşılaştırılmaz. Bu ise ilerlemeyi görmeyi olanaksız yapar. Ayrıca öğrencilerin daha önceden kazandıkları becerileri sürdürüp sürdüremedikleri konusunda yetersiz kalırlar (L. S. Fuchs ve D. Fuchs, 2001).

Öğrenci izleme ve değerlendirme programları haftalık ya da aylık öğrenimleri belirlemek yerine, yılsonuna kadar öğrenilmesi gereken tüm sıralı becerileri gösterir. Bu nokta geleneksel ölçme ve değerlendirme yaklaşımları ile arasındaki en önemli farktır. Geleneksel yaklaşımlar ünite içerisindeki aylık ya da haftalık kazanımları ölçüp bu kazanımların öğrenip öğrenilmediğini belirler, izleme ve değerlendirme çalışmaları yıl boyunca programdaki becerileri belirler ve bu konu hakkında sonuçlara ulaşır (Safer ve Fleischman, 2005). Bu sayede farklı hedefler ve birçok konu karşılaştırılabilir (Chapleau vd., 2015).

Bu araştırmada sınıf öğretmenlerinin mevcut kullandığı öğrenci izleme ve değerlendirme çalışmalarının incelenmesi üzerinde durulmuş ve sınıf öğretmenlerinin bu konu hakkında görüşlerine yer verilmiştir.

Araştırmanın birinci bölümünde araştırmanın amacına, önemine, problemine, sınırlılıklarına, varsayımlarına ve tanımlamalara değinilmiştir. İkinci bölümünde izleme ve değerlendirme çalışmaları ile ilgili araştırmanın kuramsal çerçevesi ve literatür taramasının sonuçlarına yer verilmiştir. Üçüncü bölümünde araştırmanın yöntemi, veri toplama araçları, verilerin analizleri, çalışmanın nasıl yapıldığı ve hangi aşamalardan geçildiği hakkında bilgiler sunulmuştur. Dördüncü bölümde araştırmadan elde edilen bulgular, bu bulgulara yönelik çıkarım ve yorumlar bulunmaktadır. Beşinci bölümde tartışmaya ve altıncı bölümde ise araştırmadan elde edilen sonuçlara ve bu sonuçlar doğrultusunda geliştirilen çeşitli önerilere yer verilmiştir.

1. 1. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın genel amacı sınıf öğretmenlerinin görev ve sorumlulukları arasında yer alan öğrenciyi izleme ve değerlendirme çalışma becerileri konusundaki yeterliliklerini incelemektir. Çalışma ayrıca sınıf öğretmenlerinin öğrenciyi izleme ve değerlendirme

sürecinde karşılaştıkları sorunları ve bu süreçleri etkileyen faktörleri tespit ederek koşulların iyileştirilmesine yönelik çeşitli öneriler getirmeyi amaçlamaktadır.

Araştırmanın bu genel amacına bağlı olarak araştırmada aşağıdaki sorulara cevaplar aranacaktır:

1. Sınıf öğretmenlerinin geleneksel ve alternatif ölçme ve değerlendirme genel yeterlik yeterlikleri ne düzeydedir?
2. Sınıf öğretmenlerinin ölçme ve değerlendirme yeterlikleri hizmet yılı ve cinsiyetlerine göre farklılaşmakta mıdır?
3. Öğretmenlerin öğrenci izleme ve değerlendirmenin önemine ilişkin görüşleri nelerdir?
4. Sınıf öğretmenleri öğrenci izleme ve değerlendirme konusunda yeterli bilgi ve donanımına sahip midirler?
5. Sınıf öğretmenlerinin öğrenci gelişimlerini izleme ve değerlendirme yöntemleri nelerdir?
6. Sınıf öğretmenlerinin öğrencilerinin gelişimlerini izleme ve değerlendirme için kullandıkları enstrümanlar (araçlar) nelerdir?
7. Sınıf öğretmenlerinin öğrenci gelişimlerini izleme ve değerlendirme yöntemleri derslere göre farklılaşmakta mıdır?
8. Sınıf öğretmenlerinin öğrenci gelişimlerini izleme ve değerlendirme süreçlerinde karşılaştıkları sorunlar nelerdir?

1. 2. Araştırmanın Gerekçesi ve Önemi

Öğrenci izleme ve değerlendirme genel olarak süreç değerlendirme esasına dayanır. Bu süreç öğrenci için, bilginin hatırlanması amacını değil, bilginin istenilen kazanıma dönüşmesini amaçlar. Bu süreç aynı zamanda farklı ölçme araçları kullanılıp, değerlendirilmelerle kayıt altına tutulduğu için çok boyutlu bir süreçtir (URL-2, 2017).

İzleme ve değerlendirme yöntemleri öğrencinin kazanıma yönelik gerçek ilerlemesini göstermesi ve öğrencinin bireyselleştirilmesini desteklemekle kalmayıp aynı zamanda eğitim programlarını değerlendiren, eğitimciler arası karşılaştırma yapmaya izin veren bir değerlendirme yöntemidir. Eğer öğrencinin ilerlemesinde bir değişim olmadıysa öğretmen izleme ve değerlendirme çalışmalarını kaynak olarak eğitim öğretim stratejilerinin yeniden gözden geçirir (Roach ve Elliott, 2005). Tüm bu konular göz önüne alındığında öğrenci izleme ve değerlendirme büyük bir önem taşımaktadır.

Sınıf öğretmenleri bu araştırma sonuçlarından yararlanarak öğrenciler için uygun olabilecek izleme ve değerlendirme çalışmalarını uygulayabilir. Dolayısıyla izleme ve

değerlendirme çalışmalarının sınıf öğretmenleri için ve öğrencilerin akademik, sosyal yönünün geliştirilmesi için önemli bir çalışma olduğu söylenebilir.

Ayrıca sınıf öğretmenleri ile yapılan görüşmeler sonuçlarına bakıldığında yapılan çalışmanın sınıf öğretmenlerinin izleme ve değerlendirme çalışmalarındaki eksikleri tespit edip gerekli önlemlerin alınması konusunda yol gösterici olacağı düşünülmektedir.

1. 3. Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu çalışma:

1. 2017-2018 eğitim-öğretim yılıyla
2. Araştırmaya katılan sınıf öğretmenleriyle
3. Araştırmacı tarafından geliştirilen veri toplama aracıyla
4. Yıldırım–Ekinci ve Köksal (2011) tarafından geliştirilen “Öğretmenlerin Ölçme Değerlendirme Yeterlikleri Ölçeği” ile elde edilen veriler ile sınırlıdır.

1. 4. Araştırmanın Varsayımları

1. Sınıf öğretmenlerine uygulanan ölçme ve değerlendirme ölçeğine katılımcı öğretmenlerin samimi ve içten cevap verdikleri varsayılmaktadır.
2. Öğretmenlerle yapılan görüşmelerde öğretmenlerin yöneltilen sorulara doğru ve samimi cevaplar verdikleri varsayılmaktadır.

1. 5. Tanımlar

İzleme: Öğrencilerin öğrenim süreci boyunca gelişim düzeylerini inceleyebilmektir (ÖYGM, 2008a).

Ölçme: Bir büyüklüğün gözlenip aynı cinsten bir birimle gösterilmesi şeklinde tanımlanabilir (Atılğan, 2017, s.21).

Değerlendirme: Öğretim süreci boyunca uygulanan ölçme araçlarından elde edilen verilerin değerlendirilmesidir (ÖYGM, 2008a).

2. LİTERATÜR TARAMASI

2. 1. Eğitimde Öğretmen

Öğretmenlik, Türk Milli Eğitiminin amaç ve temel ilkelerine uyarak mesleki görevlerini yerine getiren ve bu amaç ve ilkelere dayanarak eğitim, öğretim ve yönetim görevlerini sürdüren bir meslektir (Milli Eğitim Temel Kanunu, 1973).

Öğretmen ve ağız ürünlerinden belli olur. Türk eğitim tarihine de bakıldığında öğretmenlerin hep saygın oldukları ve öğretmenlerin davranış modeli, örnek insan oldukları görülmüştür (Celep, 2009).

Öğretmen hem meslektaşlarına hem de öğrencilerine karşı sorumlulukları olan, öğrencilerin duygusal, davranışsal gereksinimleriyle ilgilenen bir eğitimcidir (Can, 2004). Öğrenmeyi sağlayan bir araç olmakla birlikte sınıfta bulunan bir vekil, velidir ve güvenilir kişi örneğidir (Çelikten vd., 2005).

Öğretmenler eğitim sisteminin en temel ögesi içinde olup ülkeyi kalkındıran, nitelikli insan yetiştiren, toplumun huzurunu sağlamlaştıran, bireyleri topluma kazandıran, değerlere sahip çıkan, yaşadığı kültürü nesilden nesle aktaran temel rolü oynamaktadırlar (Karcı, 2016).

Öğretmenler çocukları hem davranışsal hem de akademik yönden etkiler ve çocuk öğretmeni örnek alır. Bu sebeple öğretmenler toplumun ve geleceğin mimarı olarak kabul edilir (Şahin, 2011). Bu mimarlık hem maddi hem manevi açıdan önemlidir. Toplumun kültürel açıdan yapılandırıcısı, kültürel mirası aktaran, bireyin sosyalleştirilmesini sağlayan kısacası bireylerin üzerinde iz bırakan etkiye sahiptirler (Erkan, 2009).

2. 1. 1. Öğretmenin Özellikleri

Öğretmenlik tüm dünyada devlet memurlarının çoğunluğunu oluşturduğu bir meslektir ve genelde kadınlar tarafından tercih edilir. Yapılan araştırmalara bakıldığında bu mesleği tercih eden insanlar daha çok toplumun alt ya da orta sınıfından gelmektedir (Celep, 2009).

Öğretmenlik kadar başka hiçbir meslekte kişisel özellikler aranmamaktadır (Okçabol, 2009). Öğretmenin kişilik özelliklerine bakıldığında cana yakın, sevecen, coşkulu, değişim ve gelişime açık olan, insancıl ve saygılı kişiler olduğu görülür (Kızıltepe, 2002). Sevgi ve hoşgörü olmadan iyi bir öğretmen olma ihtimali olamaz. Öğrenciler bireysel farklılıklara sahiptir. Bu sebeple öğretmen hoşgörülü olmalıdır ki bu bireysel farklılıklara saygılı olabilsin (Karcı, 2016).

Öğretmen, ruh sağlığı yerinde, pratik, canlı, hareketli, kendine güvenen, ne istediğini bilen ve tutarlılık sağlayan biri olmalıdır. Öğrencilerin örnek alacağı temiz, düzenli, güzel sanatlar konularında bilgili olmalıdır. Türkçeyi doğru kullanıp, kendi kültürüne ve evrensel kültüre sahip çıkmalıdır (Okçabol, 2009).

Öğretmen mizahi olmalıdır. Fakat bu mizahı ölçülü ve yerinde kullanmalıdır. Yapılan mizah sınıf içindeki kötü ve sağlıksız havayı değiştirir, disiplini sağlar ve güven duygusunu artırır (Karcı, 2016).

Öğretmen bilmek ve öğretmekle yükümlü özelliklere sahip olmalıdır. Yeniliklere açık olan bunları en uygun yöntemlerle öğrencilere aktaran niteliklerle donanımlı olmalıdır. Öğrencilere tarafsız davranma, öğrencilerin bireysel farklılıklarının farkında olma, sınıfta düzeni sağlama, öğrencilere toplumsal değerleri kazandırma, güzel ve zengin bir dile sahip olma gibi özellikleri olmalıdır (Oktay, 1991).

Öğretmen süreçteki programı ve bu program içerisinde bulunan konulara hakim olmalı, planlama ve uygulamayı, öğrenciyi izleme ve değerlendirmeyi önemli derecede bilmelidir (Karcı, 2016).

Öğretmen konu alanında uzman olmalıdır. Bunlar ise alanını yakından takip ederek ve alanı ile ilgili araştırmalar yaparak mümkündür. Konu ile ilgili bilgisi olmaktan çok ayrıca bu ilgileri aktarma becerisine de sahip olmalıdır. Bilgi aktarabilmesi öğretmenin niteliğinin yüksek olduğunu gösterir (Karcı, 2016).

Öğretmenin pedagojik özelliklere sahip olması, öğrenciyi tanıması ve ona yönelik süreçler tasarlanması açısından önemlidir. Bu özellikler öğretmenin dersi çekici hale getirmesini sağlamaktadır. Öğretmen derse başlamadan sınıfı hazırladığı takdirde öğrencinin daha çok dikkatini çekebileceğini bilmelidir (Karcı, 2016).

Öğretmenler öğretim yöntem ve teknikleri uygularken öğrencilere verilen dönütün etkili olmasına önem verir. Öğrencilere farklı yöntem ve tekniklerle ulaşarak onlara süreç sonunda dönütler vererek yanlış düzeltme fırsatı verir (Kızıltepe, 2002).

Öğretmen ölçme ve değerlendirme açısından donanımlı olmalıdır. Geleneksel ölçme ve değerlendirme yöntemlerinin yanında alternatif ölçme ve değerlendirme yöntemlerinin de bilgisi ile hareket etmelidir ve bunu öğrenme ortamında uygulamalıdır. Ölçme ve değerlendirmeyi ayırım yapmadan her öğrenciye eşit şekilde ihmal etmeden uygulamalıdır (Karcı, 2016).

2. 1. 2. Etkili Öğretmen

Etkili bir öğretmende mesleki ve kişisel anlamda bazı nitelikler bulunması gerekir. Bu nitelikler öğretmenin etkili olup olmadığının ölçütleridir (Erkan, 2009).

Etkili öğretmenin kişisel özellikleri arasında samimi ve anlayışlı olması mevcuttur. Öğrencilere açık, sevecen, samimi, hoşgörülü ve duyarlı özellikler gösterir. Doğal içten, yapmacık tavır ve davranıştan kaçınır (Dilekman, 2008). Öğretmen samimi, açık, hoşgörülü ve anlayışlı oldukça öğrenci öğrenmesi daha çok olumluya doğru gidecektir (Şahin, 2011). Etkili öğretmen demokratik olmalıdır. Bütün düşüncelere açık olan bir öğretmen fikir ve düşüncelerini empoze etmeye çalışan bir öğretmene göre öğrencileri ve öğrenme ortamı üzerinde daha çok etkilidir (Karcı, 2016).

Etkili öğretmenler meslek gereği sürekli kendini geliştirir ve bu gelişime uygun hareket eder niteliktedirler. Bu gelişimi sadece sınıfın içinde değil tüm boyutlarda sağlarlar. Bu yüzyılın etkili öğretmeni kendini geliştirip öğrenciyi ve öğrenme hedeflerini merkeze alıp sorumluluklarının bilincinde olandır (Can, 2004). İyi bir öğretmen bilgisini arttırabilen ve bu bilginin netliğine dikkat eden derse nasıl ve ne kadar hazırlandığını kontrol edendir. Planlı ve programlıdır (Kızıltepe, 2002). Etkili öğretmen kendi eksikliklerinin farkına varıp bu eksiklikleri gidermek için çaba gösterir. Sürekli gelişme isteği duyan, işini seven, öğrenciyi odak noktasına alan, mesleğine uygun gelişen, amaçlarını bilip bu amaçlara göre kendini yetiştiren kişidir. Öğrencilerin bireysel farklılıklarını dikkate alarak onların gelişimlerini izler. Bu gelişimlerin sonucunu ve sorumluluğunu taşır. Eğitimdeki tutum ve değerleri öğrencilere benimseterek örnek davranışların öncüsü olur (Can, 2004).

Öğretmen öğrencinin ilgisini, bireysel farklılıklarını görebilmeli bunun için ise iyi bir eğitim bilgisine, özel yeteneklere sahip olmalıdır (Oktay, 1991). Okullarda etkili bir öğretmenlik için genel kültür, özel alan bilgisi ve öğretmenlik meslek bilgisine sahip, alanında yeterli, mesleğini seven, öğrencilerin beklentilerini bilen ve karşılayan öğretmenler olmalıdır (Can, 2004).

Etkili öğretmen; sınıfın işleyiş durumunu bilen, iyi giden veya gitmeyen durumları, bunlara sebep olan faktörleri belirleyen kişidir. Sınıfın başarı ortalamasını istenilen standart ortalama tutan ya da sınıfı o ortalamanın üstüne çıkaran kişidir. Öğrenci öğrenmesine yardım eden, öğrenmeyi kolaylaştıran, içselleştiren ve güdüleyen kişidir. Farklı yöntem ve teknikleri kullanabilen, öğretimin kalitesini arttırabilmek için olumlu bir sınıf ortamı hazırlayan kişidir (Dilekman, 2008).

2. 1. 3. Öğretmenin Nitelikleri

İyi yetiştirilmiş insan gücü için en önemli unsur öğretmendir. Nitelikli insan gücü için nitelikli öğretmenlere ihtiyaç vardır (Şahin, 2011). Bir ülkenin doktor, polis, asker, avukat, şoför yani hizmet veren nitelikli iş gücünü yetiştiren kişiler öğretmenlerdir. Bu yüzden öğretmenin niteliği ülke kaderi için büyük rol oynar (Çelikten vd., 2005).

Ülkenin eğitim sisteminin en temeldeki unsuru öğretmendir (Çelikten vd., 2005). Değişen ve gelişen dünyaya ayak uydurabilmek için nitelikli insan gücü sağlanmalıdır. Nitelikli insan gücü ise nitelikli öğretmene bağlıdır (Terzi, 2002). Öğretmenin niteliği nasılsa yetiştirilen nesil de ona paralel olacaktır. Öğretmene sadece sayı bakımından ihtiyaç duyulmamalıdır. Aynı zamanda yetenekli, mesleğine bağlı ve kendinden beklenenlerin farkında olan ve bunları gerçekleştiren kişiler olmalıdır (Çelikten vd., 2005). Öğretmen niteliğinin yükseltilmesi demek ülkedeki eğitim seviyesinin yükseltilmesi demektir. Yani iyi öğretmenlerle iyi öğrenciler elde edilir (Seferoğlu, 2004).

İnsan yetiştirmede en önemli kişi öğretmendir. Eğitim sisteminin başarısı nitelikli öğretmene bağlıdır. Nitelikli öğretmenin alan bilgisi, genel kültür ve pedagojik donanımı üst düzeyde olmalıdır (Dilekman, 2008). Öğretmen görev ve sorumlulukları yerine getirebilmek için gerekli olan bilgi, beceri, tutum ve kişilik özelliklerine sahip olmalıdır (Karcı, 2016). Öğretmenin niteliği okul gelişimi ve öğrenci öğrenmesi için gereklidir (Şahin, 2011). Öğretmen öğrenme ortamını bilişsel, duyuşsal ve psikomotor öğrenmelerin üçünü birden önem vererek oluşturmalıdır (Terzi, 2002).

2. 1. 4. Öğretmenin Eğitimdeki Rolü

İnsan herhangi bir role girebilmek için o rolün gereklerine uygun yetişmelidir ve onu benimsemek için çalışmalıdır. Öğretmenin eğitim süreci içerisinde tek bir rolü yoktur (Celep, 2009). Öğretmenin eğitimdeki rolü yasalarda açıkça belirtilmektedir. Eğitimciler yasada belirtilen rol ve sorumlulukları yerine getirmeli ve bunlara uygun davranışlar göstermelidir. Fakat öğretmenin sorumlulukları yasalarla sınırlı kalmamalıdır (Okçabol, 2009). Öğrenme ve öğretme süreci içinde öğretmen birden fazla rol içerisine girer. Bu roller gerek okul içerisinde gerekse okul dışıdır (Celep, 2009).

Çağımızda öğretmenin rolü bilgi aktarmak, öğrenmeyi gerçekleştirmek ve öğrenci gelişimini sağlamaktır. Öğretmen öğrenmeyi olabildiğince basitleştiren ve öğrenme hızını arttıran, öğrencilere rehberlik eden bilgiyi öğrencileri ile birlikte keşfeder. Bilginin ve sürecin aktif katılımcısı olarak bilgi veren ve bilgiyi öğrencileri ile paylaşan rolünü üstlenir (Erkan, 2009).

Öğretmen öğrencilerine yardımcı olarak onların akademik ilerlemesine katkı sağlayan bir rol üstlenir. Öğrencilere öğrenme imkanı sağlar ve onlara uygun öğretim yöntem ve teknikleri seçer. Bireysel farklılıkları dikkate alarak düzeylerine uygun etkinliklerle onlara ulaşır. Yaratıcı ve araştırma düşünme becerilerini geliştirir. Öğrencilere kendilerini yargılama, eğitme, kendi kendilerini sorgulama sorumluluğu verir. Öğrencilerin bakış açılarını geliştirerek onları dünyaya evrensel bir gözle bakmayı öğretir (Okçabol, 2009).

Öğretmenin sınıf içinde de birçok rolü vardır. Bu rollerden biri öğrenmeyi sağlamaktır. Öğretmen öğrenciyi bilgiye ulaştırarak, öğrenmeleri yönetir ve öğrencilere rehberlik eder. Öğretmen öğrencilerin hazırbulunuşluk düzeylerini bilen, onları güdüleyen, yöntem ve teknikleri uygulayarak düzeylerini kontrol eden ve en son olarak öğrencilere dönütlerini sunan kişidir. Öğretmen eğitim-öğretim yılı içerisinde öğretime başlamadan planlarını hazırlamakla görevlidir. Öğretmenin öğrencilere kazandıracağı davranışların ne şekilde ve ne zaman olacağını belirlemesi gerekmektedir (Sünbül, 1996). Öğretim yılı içerisinde işlenecek konuyu ünitelere ayırıp bu üniteleri de ders saatlerine ayırarak işler. Bu ders saatlerinde işlenecek olan konuları ana hatları ile araç gereç, yöntem, teknik, süre olarak ayarlar (Okçabol, 2009).

Öğretmen sınıf yönetimi konusunda üzerine düşen rolü gerekli bir şekilde gerçekleştirmelidir. Öğretmen ve öğrenci zamanının çoğunu sınıfta geçirmektedir. Öğretmenin sınıf içi yönetimi ve disiplini sağlamak görevleri arasındadır. Öğretmen sınıf yönetimi için öğrencinin dikkatini çekerek derse hazır hale getirmelidir (Okçabol, 2009). Sınıfı yönetirken tüm alanda yeterli olmalıdır. Sınıf ortamını düzenleyip, kurallar oluşturmalıdır (Sünbül, 1996). Öğretmen iyi bir sınıf yönetimi için öğrencilerle birlikte sınıf kurallarını belirlemeli ve bu kuralları öğrencilere benimseterek öğretimin düzenli sürdürülmesini, sınıfın hazırlanmasını sağlar (Şahin, 2011).

Öğretmen sınıf içinde veya dışında bir aile üyesi rolü üstlenmelidir. Öğretmen öğrenciye yaklaşırken bir aile ferdi, bireyi gibi yaklaşmak rolleri arasındadır. Öğrenciye ihtiyaçlarında yardım etme, ilgi gösterme, saygı ve sevgi hissini vermelidir (Sünbül, 1996).

Öğretmenin hem öğrenci başarısını hem de program etkililiğini değerlendirme rolü vardır. Ölçme araçları geliştirip bu araçları öğrencilere uygulamalıdır. Edinilen ölçme sonuçlarını nota dönüştürüp öğrenciler için gelişimi izleyen bir rapor hazırlamalıdır (Sünbül, 1996). Öğretmenler ölçme ve değerlendirme yöntemlerini uygulayarak öğrenci başarısını ölçer. Yazılı- sözlü sınavlarla nesnel ölçüm araçlarıyla sorumluluklarını gerçekleştirir. Öğretmen öğrencinin ölçme ve değerlendirme ile gelişimini takip ederek, bu takip üzerine yoğunlaşıp yardım gereken durumlarda öğrenci için yardım alması gerekir (Okçabol, 2009).

Öğretmen toplumun temsilcisidir, toplum tarafından lider olarak görülen bir konumdadır ve toplumda öncülük görevini üstlenir. Bilgiyi edinen ve bilgiyi hayatına yansıtan toplumun değerlerine sahip çıkandır (Sünbül, 1996). Model olur, toplumu kalkındırır ve bunları öğrenciye aşılar (Oktay, 1991). Öğretmenlik mesleği gerçeği aktarıcı, bilgi verici ve öğreticidir. Öğretmen sınıfın hakimi niteliğindedir. Öğrencileri ile birlikte kural koyar ve bu kuralları uygulayıp benimser. Öğrencilerine haklı-haksız, doğru- yanlış durumlarına göre muhakemeyi öğretir. Girişimcilik özelliği ile yeni gelişmeleri ve yenilikleri

hayatına sokup bunları uygulayabilir (Celep, 2009). Öğretmen sınıfta disiplin sağlayan, sınıfı canlı tutan, öğrencilerine ve öğrenme hedeflerine yönelik, öğrenmeyi artırıcı çalışmalar yapan kişidir (Oktay, 1991).

2. 1. 5. Öğretmen Genel Yeterlikleri

Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme genel müdürlüğü tarafından hazırlanan Milli Eğitim Bakanlığınca yürürlüğe giren öğretmenlik mesleği genel yeterlik alanları ve alt yeterlik alanları Tablo 1’de verilmiştir (ÖYGM, 2017).

Tablo 1. MEB Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri ve Alt Yeterlikler

Öğretmen Mesleği Genel Yeterlikleri ve Alt Yeterlikler	
Genel Yeterlikler	Alt Yeterlikler
Mesleki Bilgi	Alan Bilgisi Alan Eğitim Bilgisi Mevzuat Bilgisi
Mesleki Beceri	Eğitim Öğretimi Planlama Öğrenme Ortamları Oluşturma Öğretme ve Öğrenme Sürecini Yönetme Ölçme ve Değerlendirme
Tutum ve Değerler	Milli, Manevi ve Evrensel Değerler Öğrenciye Yaklaşım İletişim ve İş Birliği Kişisel ve Mesleki Gelişim

2. 1. 5. 1. Mesleki Bilgi Genel Yeterlik Alanı

Bu alan öğretmenlik mesleğinin gerekliliği olan alan bilgisi, alan eğitimi ve mevzuat bilgisi alt yeterlik alanlarını kapsamaktadır. Bu alt yeterlik alanları aşağıdaki gibi verilmiştir (ÖYGM, 2017).

Alan Bilgisi: Öğretmen alan bilgisi açısından yeterli olmalıdır. Çünkü alanında bilgi sahibi olan öğretmen sorgulayıcı, yeniliklere açık bir öğretmendir. Alanındaki temel teori ve kuralları benimser ve bunları değerlendirir. Alana yönelik kullanabileceği kaynakları, yöntem ve teknikleri sınıflandırabilir. Alanını etkilemiş olan milli ve manevi mirasları benimseyip bunları aktarır.

Alan Eğitimi Bilgisi: Öğretmen öğretim programını iyi bilmelidir. Programın tüm elemanlarını açıklayıcı şekilde bilmelidir. Diğer öğretim programları ile kendi alanını ilişkilendirebilir. Öğrencilerin gelişimlerini izleyerek öğrenmelerine uygun farklı yöntem ve teknikleri karşılaştırır. Öğretim süreci içerisinde farklı ölçme ve değerlendirme yöntemlerini karşılaştırır.

Mevzuat Bilgisi: Öğretmen görev, sorumluluk ve haklarını bilmekle yükümlüdür ve yasalara uygun davranır. Hem vatandaş hem de öğretmen olarak görev ve sorumluluklarını açıklayabilir. Türkiye Cumhuriyeti anayasasının içeriğini bilir ve açıklar. Mustafa Kemal Atatürk'ün Milli Eğitim Sistemine olan faydalarını yorumlar.

2. 1. 5. 2. Mesleki Beceri Genel Yeterlik Alanı

Bu alanda öğretmenler öğrenci için öğrenme ve öğretme ortamı oluşturarak izleme ve değerlendirme çalışmaları yürütür, sınıf içi veya sınıf dışı aktivitelerde öğretimi planlar. Bu alanın alt yeterlik alanları aşağıda verilmiştir (ÖYGM, 2017).

Eğitim Öğretimi Planlama: Eğitim öğretim süre zarfında planlarını programa bağlı kalarak, zamanı, maliyeti ve fiziksel şartları düşünerek, öğrencilerin bireysel ve sosyal açıdan farklılıklarını göz önünde tutarak yapar.

Öğrenme Ortamları Oluşturma: Öğretmen öğrenciler için etkili öğrenmeler için sınıf ortamını uygun, estetik ve güvenli olarak hazırlar. Sınıf ortamını bireysel farklılıkları göz önünde bulundurup kazanıma uygun düzenleyerek uygun materyalleri seçer. Öğrenme ortamlarını demokratik, üst bilişsel becerileri geliştirici, milli ve manevi değerleri benimsenmesine katkıda bulunacak şekilde hazırlar.

Öğretme ve Öğrenme Sürecini Yönetme: Eğitim öğretim boyunca öğretme ve öğrenme sürecini yöneterek zamanını etkin kullanır. Bu süreçte katılımı aktiftir. Dersleri günlük hayatla ilişkilendirerek çok yönlü düşünme becerilerini geliştirir. Öğretmen öğrenme süreci boyunca uygun materyal, araç ve gereçleri belirler. Özel gereksinimli öğrencileri bu süreç boyunca dikkate alır.

Ölçme ve Değerlendirme: Öğretmen öğrenme ve öğretme süreci boyunca ölçme ve değerlendirme yöntem, teknik ve araçları kullanır. Öğrencilerin bireysel farklılıklarını ve gelişimsel düzeylerini dikkate alarak ölçme ve değerlendirme araçlarını uygun olarak hazırlar. Süreç ve sonuca odaklanarak araçları nesnel ve adil olarak kullanır. Ölçme ve değerlendirme sonuçlarına göre öğrencilere, velilere, öğretmenlere ve ileri kademelere doğru olarak dönütler verir. Bu dönütlere göre öğretme ve öğrenme sürecini yeniden düzenler.

2. 1. 5. 3. Tutum ve Değerler Genel Yeterlik Alanı

Bu yeterlik alanı öğretmenlik mesleğinin gerekliliği olan genel tutum ve değerlerin kapsandığı, milli ve manevi değerleri içeren, kişisel ve mesleki gelişimi kapsar. Bu alanın alt yeterlikleri aşağıda verilmiştir (ÖYGM, 2017):

Milli, Manevi ve Evrensel Değerler: Öğretmen öğrencilere milli, manevi değerleri aşılar. Çocuk ve insan haklarını ön planda tutar. Bireyse ve kültürel olarak farklılıklar bulunduğunu ortaya koyar ve öğrencilere benimsetir. Kültürünü koruyan, milli ve evrensel değerlere sahip bireyler yetiştirir.

Öğrenciye Yaklaşım: Her öğrencinin özel olduğunu bilen ve gelişimini destekleyen tutum gösterir. Öğrencinin öğrenebileceğini savunarak onlara değer verir. Öğrencilere kendi davranışlarıyla örnek olur ve gelişimlerini sağlamak için rehberlik eder.

İletişim ve İş Birliği: Öğrencini ilerlemesi için öğrenci, veli, meslektaşları ve eğitim bileşenleri ile ortak paydada hareket etmelidir. Etkili iletişim kurarak, empati ve hoşgörü ile davranır. Konuşma dilinde Türkçeyi etkin ve doğru bir biçimde kullanarak iletişim yöntem ve tekniklerini özenli kullanır.

Kişisel ve Mesleki Gelişim: Öğretmen kendi öz eleştirisini yapar, kendi kendini değerlendirir ve bu şekilde mesleki ve kişisel anlamda kendini geliştirir. Mesleğini içtenlikle, eleştirilere açık olarak ve isteyerek yapar. Kendini geliştiren faaliyetlerde bulunarak aktif katılım sağlar. Genel kültür geliştirici kültürel, sanatsal faaliyetlere katılır.

Görüldüğü gibi öğretmen mesleki becerileri ana yeterliği altında ölçme ve değerlendirme alt yeterliği yer almaktadır. Aşağıdaki bölümlerde bu alt yeterlik üzerine açıklamalar yapılacaktır.

2. 2. Ölçme ve Değerlendirme

2. 2. 1. Ölçme

Ölçmenin en genel tanımı, “geçerli görgül yollarla test edilebilecek kurallar çerçevesinde nesnelerle belli özelliklere sahip oluş derecelerine göre sayılar veya semboller vermektir” (Magnusson,1967’den akt., Atılgan, 2017, s.21). Ölçme bir büyüklüğün gözlenip aynı cinsten bir birimle gösterilmesi şeklinde tanımlanabilir (Atılgan, 2017, s.21).

Gerçekliği doğrudan ya da dolaylı bir şekilde gözlemlenebilen her şey ölçülebilir. Ölçme varlıkların ya da bireylerin merak edilen özelliklerinin sayısal, sembol ya da sıfatlarla gösterilmesi ve betimlenmesi sürecidir (Erkuş, 2006). Ölçme insanoğlu var oldukça devam edecek ve insan sürekli olarak çevresini ölçerek gözlemleyecektir. Bu sebeple ki merak edilen özellikleri anlama, karşılaştırma gözlemlene ve gözlemlenen nesnelerin özelliklerin sayısal ifadeler cinsinden dengini bulmak bir ölçme işidir (Uysal, Öztürk ve Döş, 2013). Ölçme öğrenenin davranışlarının matematiksel olarak ifade edilmesidir (Alaz ve Yazar, 2009). Ölçme olayların, varlıkların veya bireylerin gözlemlenerek sonucunun sayısallaştırılmasıdır (K. Konur ve B. Konur, 2011). Var olan bir

özelliğın sayısal olarak zihnimizde yer almasıdır. Ölçme bir miktar içerir ve objektiftir (Aşık, 2009). Gözlenen ve ölçülecek olan özelliğın betimlenmesi işidir (Başkonuş, 2011).

2. 2. 2. Değerlendirme

Değerlendirme bir kurumun, bir sistemin hedeflerine ulaşp ulaşmadığı; bir birey ya da grubun süreç içindeki gelişim seyrinin ne olduğu; aynı süreç içinde çeşitli gruplar arasındaki farklılıkların olup olmadığı, varsa hangi açılardan olduğu gibi irdelemeleri ve bu süreçteki değerlemeleri içeren geniş bir kavramdır (Erkuş, 2006, s.101). Yapılan ölçümlerden bir sonuca vararak ölçülmüş olanla ilgili bir yargıya varmak, anlam çıkarmak esasına dayanır (Atılğan, 2017). Ölçümlerimiz değerlendirme ile bir anlam kazanır. Ölçümlerden elde edilen bilgiler ölçütlerle karşılaştırılarak bunlardan bir anlam çıkarıp yorumda bulunup bir sonuca varma ile değerlendirme olur (Uysal vd., 2013).

Değerlendirme ölçme sonucunun bir değere vurulmasıdır (Alaz ve Yazar, 2009). Ölçülen olay, varlık ya da bireyin hakkında oluşan bilgilerin kayıt edilmesidir (K. Konur ve B. Konur, 2011). Ölçülen özellikle elde edilen verilerin anlamlandırılması ve yorumlanmasıdır. Değerlendirme ölçmeyi içine alan bir kavramdır. Karşılaştırma, yorumlama ve yargıya varma işidir (Aşık, 2009). Ölçme ile ortaya çıkan sonuçların karşılaştırılması, ölçülecek olanın durumunu belirleyen kısımdır. Ölçülen özellik hakkında belirli bir yargıya varılır (Başkonuş, 2011).

2. 2. 2. 1. Değerlendirmenin Yapılış Amaçları

Değerlendirmenin yapılışında üç amaç vardır. Bunlardan birincisi tanıma-yerleştirmeye yönelik değerlendirme, ikincisi izleme-biçimlendirmeye yönelik değerlendirme ve üçüncüsü ise değer biçmeye yönelik değerlendirme.

2. 2. 2. 1. 1. Tanıma-Yerleştirmeye Yönelik Değerlendirme (Diagnostic)

Öğrencinin öğretim süreci kapsamında ders ya da konu ile ilgili bilgi düzeyini yorumlamak, hazırbulunuşluğunu belirlemek için yapılır. Öğrencinin yerleştirilmesinin hangi programa ya da düzeyinin neye uygun olduğu hakkında öğretene bilgi verir. Tanıma-yerleştirmeye yönelik değerlendirme ile öğrencinin bu amaçla neyi bilip bilmediği ortaya çıkar, öğrencinin uyumluluk derecesi hakkında bilgi verir, öğrencinin derslere göre seviyesi belirlenir. Bu tür değerlendirme yapılırken düzey belirleme sınavları öğretmene yardımcı olur (Atılğan, 2017).

2. 2. 2. 1. 2. İzleme-Biçimlendirmeye Yönelik Değerlendirme (Formative)

İzleme-biçimlendirme değerlendirme yöntemi, yapılandırıcı yaklaşımı temel alan bir değerlendirme türüdür (Şahin ve Karaman, 2013). Öğretimle uyum içerisinde olmakla beraber eğitim-öğretim sürecinde öncelik- sonralık ilişkisini göz önüne alarak bir üst hedef davranışa geçmeden önce yapılır (Erkuş, 2006). Amacı, öğrenciye değer biçmek olmayıp öğretmeleri ve öğrenmeleri kontrol etmektir (M. Bulunuz ve N. Bulunuz, 2016). Bu sebeple öğretime başlamadan önce öğrencilerin ön bilgilerini yoklar ve süreç sonunda oluşan kavram yanlışlarını ortaya çıkarır (M. Bulunuz ve N. Bulunuz, 2013).

İzleme-biçimlendirme değerlendirme yöntemi; öğretim sürecinde dönüt sağlayan, öğrenimi düzenleyen, öğrenci başarısını bir üst kademeye çıkarmayı amaçlayan bir süreçtir (Özbaş, Tüdeş, İleri ve Duman, 2015). Öğretmen süreç boyunca bu değerlendirme türünü uygularken öğrencilerin performansları üzerine dönütler verir (Şahin ve Karaman, 2013). Öğrenmeyi ya da öğrenciyi değerlendirmekle kalmayıp aynı zamanda öğretmenin kendini değerlendirmesini de sağlar (Özbaş vd., 2015). Böylece öğrencinin ve öğretmenin gelişimi birlikte olur. Öğretim sürecinin planlanmasını kontrol altına aldığı için sürecin veriminin artmasını sağlar (Şahin ve Karaman, 2013). Öğretim sürecinin eksik ya da güçlü yönlerini değerlendirme avantajı vardır. Performansı belirleyerek –varsa- ortalamanın altında olan öğrencilerin tespit edilmesine olanak sağlar, o öğrencilere ek düzenlemeler getirir (Erkuş, 2012). Öğretmene süreç boyunca öğrencinin bilgi düzeyini ve konu ile ilgili düşüncelerini gösterip verimli bir öğretim sağlar (M. Bulunuz ve N. Bulunuz, 2013). Süreçte öğrencinin öğrenme yaşantısında güçlük çektiği kazanımları belirleyerek öğrenemediği kazanımları ve öğrencinin eksilerini göstermeye fayda sağlar (Uysal vd., 2013).

İzleme-biçimlendirici değerlendirme, öğrenciye kazandırılmak istenen hedef davranışın geliştirilmesini sağlayan bir değerlendirme türüdür (Metin ve Özmen, 2010). Biçimlendirici değerlendirme öğrencinin güçlü ve zayıf yönlerini görerek öğretim niteliğini artırır, öğrenmeyi düzenler (Birgin ve Gürbüz, 2008). Başka bir amacı ise öğrencinin öğrenmeye yönelik gelişimini destekleyip verimliliğini artırmaktır (Özbaş vd., 2015). Öğrencinin öğrenmesine katkı sağlayarak performansını değerlendirir, öğretime yön verir; öğrencinin seviyesini ölçüp bu seviyeyi ortaya çıkarmayı amaçlar (K. Konur ve B. Konur, 2011).

Öğretmenin izleme-biçimlendirme değerlendirme yönteminde bazı görevleri vardır. Bu görevler; öğrencilerin eksik öğrenmelerini ortaya çıkarmak, istenmeyen davranışların gelişimini durdurmaktır (Erkuş, 2006).

İzleme-biçimlendirme değerlendirme yöntemi ile öğretmenler öğrencilerine geri bildirimler sunduğundan öğrenci motivasyonu artacak, öğrencinin özgüveni gelişecek ve

öğrenciyi yönlendirecektir (Özbaş vd., 2015). Öğrencilerin tartışma, karar verme ve kavramsal becerilerini geliştirecektir (M. Bulunuz ve N. Bulunuz, 2016).

2. 2. 2. 1. 3. Değer Biçmeye Yönelik Değerlendirme (Summative)

Değer biçmeye yönelik değerlendirme, davranışçı yaklaşımı temel alan bir değerlendirme türüdür (Şahin ve Karaman, 2013). Yapılacak olan değerlendirme, eğitim sürecinin sonunda gerçekleştirilir (Erkuş, 2006). Değerlendirme, eğitim süreci sonunda yapıldığı için davranışların yeteri düzeyde kazanılıp kazanılmadığı belirlenir. Bu belirlemeden sonra yeteri düzeye gelen ya da bu düzeyin üstüne çıkanlara başarılı, bu düzeyin altında olanlara ise başarısız denilmektedir. Davranışların bütününe değil bunları temsil edecek az sayıda davranışları ölçer (Atılğan, 2017). Bu değerlendirme öğrenci başarısını ve düzeyini belirlemek, bunlara değer vermek, puanlamak için yapılır (Uysal vd., 2013). Öğretimin çıktılarını sunar ve böylece verilen eğitimin etkili olup olmadığını ortaya çıkarır (Şahin ve Karaman, 2013).

2. 2. 3. Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme

İnsan, yaşamında plan yaparken işinin ne kadarını tamamladığını, varılan sonuçların ve yaptığı planın etkili olup olmadığını bilmek bununla ilgili bir karara varmak ister. Eğitim-öğretime bakıldığında da bu aynıdır. Eğitim sistemi içerisindeki öğretmenler de bilgi, davranış, tutum ve değerlerin öğrenen tarafından benimsenip benimsenmediğini bilmek, planlarını bu duruma göre yapmak isterler. Bunları yapabilmek ise iyi bir ölçme ve değerlendirme ile olur (Uysal vd., 2013).

Eğitim bir amaç kapsamında şekillenir, bu amaçlar belirli kazanımlarla ifade edilir. Bu kazanımlara uygun plan ve programlar hazırlanır. Kazanımların gerçekleşmesi, kazanımlara uygun olarak hazırlanan plan ve programın etkililiğinin belirlenmesi, hedeflere ulaşp ulaşılmadığının bilgisi ölçme ve değerlendirme araçları ile anlaşılır (Erkuş, 2006). Öğrencinin programda belirlenen kazanımlara ve davranışlara ulaşp ulaşılmadığını görebilmek yine ölçme ve değerlendirme ile mümkündür (Özeren, 2013).

Eğitim öğrencide davranış değişikliği yaratmak ister. Bu isteği de planlı ve programlı bir şekilde yapar. Bunun en iyi şekilde olabilmesi için ölçme ve değerlendirme araçlarını kullanmak gerekir. Çünkü ölçme ve değerlendirme araçları ile öğrencinin hazırbulunuşluk düzeyleri belirlenir, kullanılan yöntem ve tekniklerin yararları anlaşılır, ihtiyaç duyulan araç- gereçler belirlenir. Yine ölçme ve değerlendirme araçları gelişim ve ilerleme ile ilgili geri bildirimde bulunma konusunda öğretmene katkı sağlar (Aşık, 2009).

Eğitim-öğretimde ölçme değerlendirme temel öğelerden birini oluşturur. Bu sebeple ölçme ve değerlendirmenin kaliteli olabilmesi için öğretmenlerin de yeterli düzeyde ölçme değerlendirme araçlarını bilmesi ve uygulaması gerekir. Ölçme ve değerlendirme birbirleriyle bağlantılı kavramlardır. Önce ölçme yapılır ve sonra değerlendirme süreci ortaya çıkar (K. Konur ve B. Konur, 2011).

Öğretim sürecinde ölçme ve değerlendirmenin önemi büyüktür. Çünkü öğrencinin neyi ne kadar yapabildiği, hangi alanda başarılı olduğu, eksik olduğu alanları ortaya çıkarır. Ölçme ve değerlendirme yaklaşımlarının amaçlarından biri öğretimin öğrencinin öğrenmesine katkı sağladığı mı diye bakmaktır (K. Konur ve B. Konur, 2011).

Ölçme değerlendirme sürecin odağında yer alır ve eğitimin nitelik kazanmasında temel rolü oynar. Bu sebeple ölçme ve değerlendirme eğitimin kalite standartlarının artması, eğitim faaliyetlerinin ölçülmesi ve düzenlenmesini amaçlar. Öğrencilerin ilerlemesinin ve başarısının izlenmesi için ölçme ve değerlendirmenin nitelikli olması gerekir (Balcı ve Tekkaya, 2002).

Bir öğrenci için bilgi gereksinimi duyulduğunda bunu sağlamak ölçme ve değerlendirme araçlarını kullanabilmekle olur. Öğrenciler ileri kademelerde yönlendirilmeye ihtiyaç duyulur. Bu sebeple ölçme ve değerlendirme araçları ile öğrenci tanınarak, gelişimleri ve ilerlemeleri izlenerek buna göre yönlendirilme yapılır (Aşık, 2009).

Ölçme ve değerlendirme eğitim bileşenlerinin önemli bir parçasıdır. Öğretmene öğrenciler ve öğretim ile ilgili geri dönüt sağlayan, öğrencilerin bireysel farklılıklarını belirleyen önemli bir öğedir (Şahin ve Öztürk, 2014). Öğrencilerin ilgi ve yeteneklerini belirleyebilmek en uygun ölçme aracını kullanarak ve ortaya çıkan verilerin değerlendirilmesini objektif bir şekilde yaparak olur. Ölçme ve değerlendirme kaliteli bir biçimde yapıldığında eğitimin kalitesi ve etkisi artacaktır (Alaz ve Yazar, 2009). Ölçme ve değerlendirme öğrenciyi motive eder, öğretmen yeterliğini ve performansını belirler (Özeren, 2013).

Ölçme ve değerlendirme araçları öğrencinin başarısı ve eksikliği hakkında bilgi verir, programın eksik, aksayan ve etkili olan yönlerini ortaya çıkarır, öğretim yöntem ve tekniklerinin uygunluğunu belirler. Bu süreci gerektiği gibi gerçekleştiren öğretmenler öğrencisini daha yakından tanıyarak onların bireysel farklılıklarını görür, öğrenciyi tekrar gözden geçirerek onlar için farklı yöntem ve teknikler geliştirip uygulayabilir (Birgin ve Gürbüz, 2008).

Bireye kazandırılmak istenen davranışın tespit edilmesi, öğrencinin eksikliklerinin ve yeterliklerinin belirlenmesi, öğretim yöntem ve tekniklerinin etkililiği ölçme değerlendirme ile yapılır (Özenç, 2013).

Öğretmen yeterliği denildiğinde ölçme ve değerlendirme akla gelen önemli etmenlerden biridir. Öğretimin yeterli olabilmesi için ölçme ve değerlendirme tekniklerinin öğretmen tarafından iyi biliniyor ve iyi kullanılıyor olması gereklidir. İyi bir ölçme ve değerlendirme yapılabilmesi için öğrenci başarısının hangi düzeyde olduğunun bilinmesi, ne kadar ilerleme kaydettiğinin aileye ve ileriki kademelere aktarılması, araçların kullanım şeklinin bilinmesi ve bu kullanılan araçların kazanımlara uygun olması gerekir (Çakan, 2004).

Öğrencinin eğitim sürecinde meydana gelen ilerleme veya duraklama gibi durumlarda öğretmen bilgi sahibi olur. Bu sebeple ölçme araçları çok yönlü olup, üst düzey becerileri kapsayacak biçimde olmalıdır (Anıl ve Acar, 2008).

Ölçme ve değerlendirme ile öğrencilerin başarısı ve bilişsel düzeyleri belirlenip onların derse/okula/öğretmene karşı olan tutumları, kişilik ve kaygı gibi özellikleri tanınır. Öğrencinin derse devamlılığı, yapılan etkinliklere katılımları kayıt edilerek öğretmen, aile ve diğer akranları ile ilişkileri belirlenir. Öğrencinin zamanla fiziksel ve sağlıkla ilgili durumları tanınır. Öğretmenin alan ve eğitim-öğretim yeterlikleri, öğrenme ortamını düzenleme yeterliği, mesleğe karşı tutumları belirlenir. Onların meslektaşlar, veliler, idari kadro ve öğrenciler ile ilişkilerini tanır (Erkuş, 2006).

Değerlendirme eğitimde gün geçtikçe daha önemli hale gelmeye başlamıştır. Çünkü alanda yapılan araştırmalar eğitim-öğretim sürecinde önemli bir faktör olduğunu vurgular. Öğretmenler değerlendirme yolu ile süreci planlar, öğrenci ve kendi başarısını değerlendirir. Ölçme ve değerlendirme uygun şekilde yapıldığında öğrenci, öğretmen, idare ve bir üst kademelere öğrenci gelişimi ve ilerleme süreci izlenerek dönüt verilir (Bal, 2009). Öğrenmede oluşan eksiklikleri bulma, programın aksayan yönlerini belirleme ve geri bildirim sağlamada değerlendirme önemli bir rol oynar. Öğrenciye kazandırılmak istenen bir davranışın ne düzeyde kazandırıldığı ya da varsa eksikliklerinin belirlenmesi değerlendirme ile olur (Çoklar, Vural ve Şahin, 2009). Değerlendirme eğitim sisteminin sahip olduğu girdi, çıktı, süreç ve dönütün kaliteli ve yerinde olup olmadığını, sistemin eksikliği varsa gidermeyi, onarmayı sağlar (Aşık, 2009).

Öğrencinin yıl boyunca yaptığı çalışmalar sadece yazılı yoklamalarla kontrol edilmemelidir. Yani sonuca bağlı değil sürece bağlı kalınmalıdır. Öğretmen öğrencinin bu sürecine bakıp gelişimini izlemelidir ve eksiklikler tespit edildiyse erken müdahale yapmalıdır. Bir not öğrenciyi tanımakla yeterli kılınmamalı, süreç bu konuda odak noktası olmalıdır. Çünkü öğrenci sadece bilişsel yönüyle öğrenci değildir, öğrenci tüm becerileri ile düşünülmelidir (Anıl ve Acar, 2008). Ölçme değerlendirme öğrenciye not vermekle sınırlandırılmamalıdır. Öğrencinin öğrenmesini biçimlendiren, gelişimini kaydeden bir araç olmalıdır. Bu sebeple geleneksel ölçme ve değerlendirme yaklaşımları yeterli

gelmemektedir. Öğrenciye daha faydalı olabilmesi için gelişimi izleyip kaydedecek ölçme ve değerlendirme tekniklerine ihtiyaç vardır (K. Konur ve B. Konur, 2011).

Ölçme ve değerlendirme araçları öğretmenlere eskiye nazaran, yeni ve farklı roller yükler. Öğretmen artık sadece öğretici değil aynı zamanda sınıf ortamını yöneten ve düzenleyen, öğrenci ile birlikte aktif rol oynayandır. Yeni programdaki ölçme ve değerlendirme araçları öğrenciyi tanımada üst noktadadır (Gelbal ve Kelecioğlu, 2007).

2. 2. 4. Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme Yaklaşımları

Eğitimde ölçme ve değerlendirme yaklaşımları geleneksel ve çağdaş ölçme ve değerlendirme yaklaşımları olarak iki başlık altında incelenmektedir.

2. 2. 4. 1. Geleneksel Ölçme ve Değerlendirme Yaklaşımları

Geleneksel ölçme ve değerlendirme yaklaşımları ile sadece edinilmiş olan bilginin akılda tutulması ölçülüp, öğrencinin bu bilgilerin ne kadarına sahip olduğu değerlendirilmek istenir. Bu yolla üst düzey beceriler ölçülemez. Çünkü süreç yok sayılır (Şahin ve Öztürk, 2014). Geleneksel ölçme ve değerlendirme yaklaşımları öğrencinin süreçteki gelişimini dikkate almaz ve değerlendirmez. Bu da öğrencinin öğrenmede ki güçlüklerini, öğrenilen konulardaki eksikliklerini ortaya çıkarmaz. Çünkü geleneksel ölçme ve değerlendirme araçları daha çok değer biçmeye yöneliktir. Öğrenci için “başarılı” ya da “başarısız” etiketi verilip bunun kaynağını nasıl ve nereden geldiğini, ilerlemesinin durumunu belirlememektedir (Birgin ve Baki, 2012). Süreçten bağımsız ve ürünün değerlendirilmesine yönelik olduğu için kullanılan araçlar daha çok yazılı ve sözlüdür (Gelbal ve Kelecioğlu, 2007).

Geleneksel yaklaşımlarda geçerli olan doğru ve yanlıştır, ya hep ya da hiçtir. Öğrencinin sınırlı bilgisi değerlendirilmeye alınmaktadır. Öğrenci kendi eksikliğini ya da gelişimini görememektedir (Kuran ve Kanatlı, 2009). Geleneksel ölçme ve değerlendirme araçları sonuca yöneliktir. Öğretim bittikten sonra yapılır. Bilginin ezberlenmesine ve gerektiğinde hatırlanmasına dayalıdır. Araçlar genel olarak yazıya dayalı görevleri içerir. Ezber ön planda olduğu için doğru cevabı tektir. Geri bildirim çok az sağlanır. Becerileri bir bütün olarak değil tek bir şekilde ölçer (Alaz ve Yazar, 2009). Öğrenen birey bilgisine göre ayrılır (Sad ve Göktaş, 2013). Bu araçlar sınavı hazırlayanlar tarafından süreli, belirli bir şekilde uygulanan özdeş testlerdir (Özenç, 2013).

2. 2. 4. 1. 1. Yazılı Sınavlar

Sınava giren kişilerin cevapları yazılı şekilde verdiği bir ölçme aracı türüdür. Yazılı sınavlar literatürde yazılı yoklama, açık uçlu sorular olarak da geçer (Atılğan, 2017). Öğrenciler emir bildirilerek verilen soruları kendi algılama ve yazma becerisine göre değerlendirerek cevaplar (Erkuş, 2006). Bu tür sınavlar genellikle her kademedeki sıklıkla kullanılır. Çünkü soruların kısa sürede hazırlanması yazılı sınavlara yönelmede bir sebeptir (Atılğan, 2017).

2. 2. 4. 1. 2. Kısa Yanıtlı Sınavlar

Cevapların genel olarak sembol, rakam veya bir kelime olarak verildiği türen sınavlardır. Literatüre bakıldığında kısa yanıtlı sınavlar kısa yanıt gerektiren testler ve tamamlama sınavları olarak karşımıza çıkmaktadır. Kısa yanıtlı sınavları hazırlayanlar cevaplayacak olan kişilerden genellikle kısa ve net cevaplar istemektedir. Doğru cevaplar bireyden bireye farklılık gösteremez ve nesnel yanıtlar beklenir (Atılğan, 2017). Puanlamalar kesin ve net cevaplar verildiğinden dolayı oldukça kolaydır (Erkuş, 2006). Bu tip sınavlar dil ve bilişsel becerileri geliştirmede yetersiz kalır çünkü birey bilmeye ve hatırlamaya odaklanmaktadır (Güneş, 2012).

2. 2. 4. 1. 3. Doğru-Yanlış Soruları

Öğrencilerin belirli kavramlarla ilgili olan doğru ve yanlış bilgilerini anlamaya çalışan sınav türüdür. Öğrenci bir bilgi okur ve bunun doğru veya yanlış olduğunu seçer (Uysal vd., 2013). Testlerin hazırlanması ve puanlaması oldukça kolay olduğu için tercih edilmesi daha sıktır. Doğru- yanlış ya da evet-hayır olarak sınıflandırılır. Öğrenciler bu iki seçenekten birini seçmek zorundadır (Atılğan, 2017).

2. 2. 4. 1. 4. Sözlü Sınavlar

Sözlü sınav türünde sorular yazılı ya da sözlü olarak yöneltilir ve karşından ise cevaplar sözlü olarak alınmak istenir. Sözlü sınavlar zaman alıcıdır, öğrenci üzerinde yanlış etki yaratabilecek şekildedir. Çünkü öğrenciler bir grubun önünde sözlü olarak sınava tabi tutulduğunda örselenebilir (Erkuş, 2006). Bilinen en eski sınav türlerindendir (Atılğan, 2017).

2. 2. 4. 1. 5. Çoktan Seçmeli Sınavlar

Öğrenciler cevaplarını seçerek verirler (Uysal vd., 2013). Bu tür sınavlar bir sorudan ve en az üç tane seçenekten oluşan, öğrencinin kendine en yakın gelen cevabı seçmesiyle sonuçlanan türdür. Tek doğru yanıtı vardır. Çoktan seçmeli sınavların hazırlanması zordur fakat puanlama yaparken aksine daha nesnel ve kolaydır (Erkuş, 2006). Sınav türünün tercih edilmesinin sebebi şans faktörünü en aza indirmektir. Seçenek sayısı arttıkça şans faktörü azalmaktadır (Uysal vd., 2013).

2. 2. 4. 1. 6. Eşleştirme Soruları

İki sütundan oluşan bu sınavlarda sütunun birinde öncüller diğesinde ise öncüllere eşleştirilecek olan sembol, simge, isim vb. seçeneklerin bulunduğu sınav türüdür. Bu sınavların hazırlanması kolaydır ve hatırlama düzeyindeki davranışları sorgular (Erkuş, 2006).

2. 2. 4. 2. Çağdaş Ölçme ve Değerlendirme Yaklaşımları

Yapılandırıcı yaklaşım öğrencinin merkezde olduğu ve süreç içerisinde aktif katılım sağladığı bir yaklaşımdır. Bireysel farklılıkları dikkate alarak öğrenci ilerlemesine katkı sağlar (Konur ve Konur, 2011). Bunun gereği olarak öğrenciyi merkeze koyar (Karamustafaoğlu, Çağlak ve Meşeci, 2012).

Günümüz eğitim dünyası öğrenciler için bilginin aklıda tutulmasından ziyade bu bilgiyi farklı zamanlarda, olaylarda ve durumlarda kullanılmasını ister (Birgin ve Gürbüz, 2008). Bu sebeple geleneksel ölçme araçları yerini yapılandırıcı yaklaşımı temel alan alternatif ölçme araçlarına bırakmıştır. Alternatif ölçme araçları süreç değerlendirmeye uygun olarak eğitimde yerini almıştır. Çünkü alternatif ölçme ve değerlendirme yaklaşımları süreçte öğrencilerin gelişimlerini izler ve bu gelişimleri kayıt altında tutarak çözümler üretir (Karamustafaoğlu vd., 2012).

Alternatif ölçme ve değerlendirme yaklaşımları yapılandırıcı yaklaşıma uygun olarak öğrencilere üst düzey beceriler kazandırıp günlük yaşamda karşılaşılabilecekleri sorunları çözebilecek beceriler kazandırır. Öğrenciyi odak hale getirerek sorumluluk yükleyen, sürece önem veren bir yaklaşımdır (Şahin ve Öztürk, 2014). Öğrenci süreç boyunca aktif rol oynar yani öğretimin sadece başında ya da sonunda değil sürecine dahil olur (Gelbal ve Kelecioğlu, 2007). Süreç değerlendirme esas alındığı için öğrenci merkezlidir. Asıl amaç not vermekle kalmayıp öğrenci öğrenmelerine katkı sağlamaktır. Süreçte etkin katılım sağlayan öğrenciler verim alır (Karamustafaoğlu vd., 2012). Çok sayıda ve çeşitli şekilde ölçme ve değerlendirme araçları kullanılarak öğrenci gelişimi ve davranışı geniş bir alanda incelenir (Gelbal ve Kelecioğlu, 2007).

Alternatif ölçme ve değerlendirme yaklaşımlarında süreç esas olduğu için önemli olan bilgilerin uygulanmasıdır. Araçlar genel olarak günlük hayatla ilişkili görevleri içerir ve değerlendirme öğrenim süreci boyunca yapılır. Geri bildirim zamanında ve tam olarak sağlanır. Yazılı sınavlardan ziyade bu araçlar performansa dayanarak yapılır. Becerileri bir bütün olarak görür ve ölçer (Alaz ve Yazar, 2009).

Alternatif ölçme ve değerlendirme yaklaşımları öğrencinin öğrenmesinin ne derecede ve hangi aşamada olduğunu belirler. Öğrenci gelişimi izlenerek değerlendirmesi yapılabilir (Sad ve Göktaş, 2013). Alternatif ölçme ve değerlendirme yaklaşımları öğrencinin öğrenme güçlüğünün belirlenmesine, öğrenmelerinin ve gelişimlerinin sürekli olarak izlenmesi ve değerlendirilmesine imkan verir. Asıl amaç yeteneklerin çok boyutlu ortaya çıkmasını sağlamaktır (Arslan, Avcı ve İyibil, 2008).

Alternatif ölçme ve değerlendirme yaklaşımları öğrenciyi merkeze alıp öğrenme ortamına aktif katılımını sağladığı için öğrenci fikirlerini rahatça söyleme ve uygulama imkanı bulur. Öğrenciyi güdüleyerek yeteneklerini keşfetmelerine ortam sağlar (Kuran ve Kanatlı, 2009).

Alternatif ölçme değerlendirme yaklaşımları öğretmenler tarafından sıklıkla uygulanamamaktadır. Bunun sebebi ise öğretmenlerin alternatif ölçme ve değerlendirme araçlarını kullanmadaki yetersizliği, isteksiz olmaları, zamanın kısıtlı olması ve materyal yetersizliğidir (Özenç, 2013).

2. 2. 4. 2. 1. Performans Değerlendirme

Performans değerlendirme öğrencilerin gerçek yaşamda karşılaştıkları problemlere akademik olarak öğrendikleri bilgileri uygulamasıdır. Performansla ilgili verilen görevler günlük yaşamda öğrenciyle bütünleştirilir (Acar ve Anıl, 2009). Öğrenciler bir ürüne veya probleme çözüm oluşturarak bilgilerini aktarır. Bu da ürün kadar sürecin de önemli olduğunu gösterir (Özeren, 2013). Aslında bir yetenek değerlendirmesidir ve yetenekler uzun süreli öğrenmeler olarak düşünülür (Acar ve Anıl, 2009). Performans değerlendirme yöntemi öğrenci üzerinde büyük etkisi vardır. Öğrencinin özgüveni ile cesareti artırarak sınav kaygısı ile başa çıkmayı öğretir (Özeren, 2013).

2. 2. 4. 2. 2. Portfolyo Değerlendirme

Literatürde kişisel gelişim dosyaları, proje çalışmaları, ürün seçki dosyası olarak da geçen portfolyo değerlendirme öğrenciyi süreç boyunca kontrol ederek gelişimlerini izler (Uysal vd., 2013). Öğrencilerin birden fazla alanda gelişim ve ilerlemesini gösteren çalışmaların birikimidir (Kan, 2007). Öğrencilerin gayretlerini ve farklı alanlarda ya da tek

bir alanda olan başarımlarını yansıtır. Bu anlamda öğrenci merkezlidir (Karadağ ve Öney, 2006). Öğrenci performansını özgün bir şekilde yansıtır (Kan, 2007).

Öğrenciler süreç boyunca kendilerini saklamaz, seçim yapar, gayret göstererek sonunda kendilerini değerlendirir. Bir dönem boyunca öğrencinin gelişimini, ilerlemesini, eksikliklerini yansıtır (Uysal vd., 2013).

Portfolyo içerisindeki çalışmalar öğrencinin süreçte ilerlemesini gösterecek şekilde ve birçok beceri alanında olmalıdır. Çalışmalar öğrenci, öğretmen ve veliye dönüt verici şekildedir. Bu şekilde öğretmen, öğrenci ve veli ilk elden güvenilir bilgiler elde eder (Birgin, 2008). Hem öğrenci hem veli hem de öğretmene dönüt verildiği için çok boyutlu gelişimi izlemeyi sağlayan bir araçtır. Gelişim ve ilerleme bir bütün olarak görülür. Öğrenci kendini disipline ederek sorumluluk bilincini geliştirir. Ekip olarak çalışmanın kurallarını öğrenir ve daha çok çalışmaya teşvik olur (Uysal vd., 2013). Öğrencileri düşünce ve yargılama becerilerini geliştirerek sürece dahil eder ve süreci değerlendirir (Karadağ ve Öney, 2006).

2. 2. 4. 2. 3. Proje

Öğrencilerin bir konu hakkında bireysel ya da grup olarak araştırma ve inceleme yapmak, düşünce üretmek için öğretmenin rehberliğinde yaptıkları çalışmalardır (Adanalı, 2008). Öğrenciler projelerde bireysel ya da grup ile birlikte görevini yerine getirir. Böylece öğrencilerin sorumluluk bilinci geliştirilerek görevlerini daha iyi kavramasını sağlar (Uysal vd., 2013).

2. 2. 4. 2. 4. Dereceli Puanlama Anahtarı (Rubrik)

Rubrik ülkemizde literatürde “Puanlama Yönergesi, Dereceli Puanlama Anahtarı, Derecelendirmeye Esas Ölçütler, Değerlendirme Ölçeği, Değerlendirme Formu, Derecelendirme Ölçeği olarak yer almaktadır (Sezer, 2005).

Öğrenci için hedeflenen davranışların bir ölçütle gösterilmesidir (Sezer, 2005). Ölçütlerle tanımlanan performansların puanlanmasıdır. Bir çalışmanın puanlanması için geliştirilir. Öğrenci rubrik kullandıkça ürünlerinin sorumluluğunu daha fazla alır (Uysal vd., 2013).

2. 2. 4. 2. 5. Tutum Ölçekleri

Bireylerin belirli olay, olgu, kişi ya da nesnelere karşı olan tutumlarını ölçmek amacıyla kullanılır (Başkonuş, 2011). Tutum ölçekleri oldukça yaygın kullanılır. Tutumların ölçülmesinde en yaygın kullanılan yöntem ise likert tipi ölçeklerdir (Aşık, 2009).

2. 2. 4. 2. 6. Gözlem

Öğrenci için güvenilir ve hızlı bilgi kaynağıdır. Çıktılar oldukça kolay görülebilir. Öğretmen öğrencinin sınıf içinde verdiği görevlere karşı sorumluluğunu, öğrencinin aktif katılımını ve derse olan ilgisini kolaylıkla gözlemler (Uysal vd., 2013).

2. 2. 4. 2. 7. Öz Değerlendirme

Kişinin bir alanda kendi başarısını ve elde ettiği sonucu değerlendirmesidir (Taşdemir, 2014). Öğrencinin gelişimi ve ilerlemesi izlenir. Bu sayede öğrenci kendi durumunu kendi gözü ile görür (Uysal vd., 2013). Birey öz eleştiri becerisini geliştirir, kendi gelişim ve ilerlemesinin daha çok farkında olur. Öğrenci bu sayede kendisine hangi yöntem ve tekniğin daha iyi geldiğini, öğrenmeyi hangi yolla edindiğini görür (Uzun ve Yurdabakan, 2011). Öğrenci öz değerlendirme ile kendi öğreniminde aktif bir rol oynar (Özan ve Yurdabakan, 2008).

2. 2. 4. 2. 8. Akran Değerlendirme

Öğrencilerin aynı statüdeki diğer öğrencilerin ödev, proje, rapor, araştırma gibi çalışmalarını belli başlı ölçütler çerçevesinde değerlendirilmesidir (Uysal vd., 2013). Öğrencilerin akranları tarafından öğrenmelerinin ve başarılarının değerlendirdiği bir ölçüttür. Öğrenciler böylelikle kendi öğrenmelerini sağlayabilirler (Bozkurt ve Demir, 2012). Öğrenciler akran değerlendirmesi sayesinde kendilerine olan güvenlerini sağlar, eleştirel düşünme becerilerini geliştirir. Öğrenciler arkadaşlarını değerlendirirken kendi eksikliklerini de görür (Uysal vd., 2013). Bu sayede öğrenci öğrenmeleri daha etkili olur ve artar, öğrenci eleştiriye açık hale gelir, çevresindekiler ile iletişim becerileri gelişir ve iş birliği yapabilme performansı artar (Taşdemir, 2014). Üst düzey bilişsel becerileri geliştirir. Sözlü iletişim becerilerini güçlendirir. Akran değerlendirilmesi düşünce becerilerini geliştirdiği için sadece not vermek olarak düşünülmemelidir. Süreçte aktif rol oynadığı için yapılandırıcı yaklaşıma uygundur (Bozkurt ve Demir, 2012).

2. 2. 4. 2. 9. Grup Değerlendirme

Öğrenci başarısı ve ilerlemesini izlemek açısından önemi büyüktür. Çünkü öğrenciler tek başına başaramadığı bir kazanımı grup halinde çalışmalar ile kazanabilir (Uysal vd., 2013).

2. 2. 4. 2. 10. Görüşme (Mülakat)

Öğrenciler ile görüşmeler yapılarak onların çalışmaları ve konuları anlama biçimlerini görerek daha iyi değerlendirilir (Uysal vd., 2013).

2. 2. 4. 2. 11. Yapılandırılmış Grid

Öğrencilere bir konu hakkında bilgiler verilir ve bu bilgileri yeniden düzenlemesi istenir. Öğrenci istenenleri yapar ve öğrendikleri ile hareket ederek öğretmen ile iletişime geçer. Böylelikle algılarında oluşan fikir ve gerçek gözlemlenebilir. Sonuç olarak algılarındaki yanlışlar ve eksiklikler ortaya çıkar (Eroğlu ve Kelecioğlu, 2011). Öğrencilerin yanlış öğrenmelerini, bilgi eksikliklerini ve mevcut seviyelerini tespit eder. Böylelikle anlamlı öğrenmeler sağlayarak öğretimde eksikliklerin çıkmasına engel olur (Öztürk, 2011).

2. 2. 4. 2. 12. Tanılayıcı Dallanmış Ağaç

Öğrencinin bir konu hakkında neleri bildiği ve bilemediği ile ilgili bilgileri ortaya koyduğu değerlendirme türüdür (Öztürk, 2011). Öğrenciler ağaç diyagramına yerleştirilen birbirleriyle ilişkili kavramları kullanarak doğru yanlış yanıtlarıyla bir sonuca ulaşır ve bu sayede öğrencinin kavram yanlışlarına ulaşılır. Öğrenci ne öğrendi, hangi öğrenmelerde yanlışlar var belirlenir. Bu şekilde öğrenci eksiklikleri tanımlanarak öğrenme süreci tanımlanır (Kocaarslan, 2012).

2. 2. 4. 2. 13. Kelime İlişkilendirme Testi

Öğrencinin algısı içerisindeki bilgi akışını ve bu akışta yer edinmiş olan kavramların anlamlı olup olmadığını tespit eder (Işıklı, Taşdere ve Göz, 2011). Öğrencilerin algılarındaki kavramlar arasındaki ilişkiler anlamlı ya da yeterli düzeyde mi kontrol ederek o konu hakkında algılarında bulunan bilgilerin kavramsal değişikliklerini ölçer (Kaya ve Taşdere, 2016). Öğrencilerin bilişsel yapılarını göstererek kavram yanlışlarını ortaya çıkarır (Işıklı, Taşdere ve Göz, 2011).

2. 2. 4. 2. 14. Kontrol Listeleri

Yapılan bir etkinlik ya da ortaya çıkan bir ürün için başarımlar ölçütlerinden oluşan listedir. Bir ölçüt için iki seçenekli ölçek kullanılır (Uysal vd., 2013).

2. 2. 4. 2. 15. Kavram Haritaları

Bir konu öğretilirken öğrenmenin kolaylaştırılması için bilgilerin organize edilerek sunulduğu somutlaştırılmış bir araçtır. Zihinde bulunan kavramların birbirleriyle olan ilişkilerini, üzerine ifadeler yazarak belirten bir araçtır (Uysal vd., 2013). Bir konuda hakkında bilginin zihindeki durumunun grafikleşmiş halidir (Kaya, 2003). Bilgi zihinde somut ve görsel olarak düzenlendiği için anlamlı öğrenmeler gerçekleştirilir (İngeç, 2008). Bu sayede öğrenmeleri daha kalıcı hale getiren ve öğrenmeyi artırıcı araçlardır. Kavramlar arası ilişkiler kurduğu için bireysel farklılıkları göz önüne alır (Kaptan, 1998). Öğrenme süreci ve kavram yanlışlarını ortaya çıkarır (Uysal vd., 2013).

2. 3. Konu ile İlgili Yapılan Araştırmalar

Konu ile ilgili yapılan literatür taraması genel hatlarıyla öğrenci izleme ve değerlendirme çalışmalarının etkililiğini, çalışmaların öğretmenler tarafından benimsenme düzeylerini belirlemeye yöneliktir.

2. 3. 1. Konu ile İlgili Yurtiçinde Yapılan Araştırmalar

Taşgın'ın 2010'da "Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterliklerinin Sınıf Öğretmenleri ve Sınıf Öğretmenleri Adaylarının Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi" isimli 345 sınıf öğretmeni ve 79 sınıf öğretmeni adayı ile yaptığı çalışmada öğretmenler 'öğrenmeyi, gelişimi izleme ve değerlendirme' ana yeterlik alanı kapsamında olan öğrenciler için ölçme-değerlendirme yöntem ve teknikleri belirleme ve öğrenciler hakkında geri bildirim sağlama alt yeterlik alanlarında en yüksek ortalamaya sahiptirler. Fakat öğrenciler için farklı ölçme ve değerlendirme teknikleri kullanma alt yeterlik alanında düşük ortalamaya sahiptirler. Sonuç olarak öğrenci gelişimi izleme ve değerlendirme için ölçme ve değerlendirme tekniklerinin çok önemli olduğu ortaya çıkmıştır.

Karacaoğlu'nun 2008'de yapmış olduğu "Öğretmenlerin Yeterlik Algıları" adlı 440 öğretmen ile yaptığı çalışmada öğretmenler 'öğrenmeyi, gelişimi izleme ve değerlendirme' ana yeterlik alanına ilişkin kendilerini en iyi gördükleri bölümün öğrencilerin ilerlemesini izleme olduğu görülmüştür. Fakat öğretmenler farklı ölçme ve değerlendirme tekniklerini kullanma alt yeterlik alanında kendilerini yeterli görmemektedirler.

Şahin (2014) "Öğrenci İzleme Sistemi Sonuçları Temelinde Öğretimin Farklılaştırılması" isimli çalışmada, öğrenci izleme sistemi ile sınıfların karmaşık yapısının ortaya çıkarak öğrencilerin bireysel farklılıklarının gözlenebileceğini ortaya koymuştur. Buna uygun olarak velilerle daha iyi iletişime geçilebileceğini ve öğretim sürecinin öğrenciye görelilik ilkesine uygun olarak düzeltilebileceğini savunmuştur.

Milli Eğitim Bakanlığı (MEB, 2017), Akademik Becerileri İzleme ve Değerlendirme (ABİDE) adlı 8. sınıf öğrencilerinin izleme ve ilerlemesini gözlemlemek amacıyla hazırlanmış bir rapor oluşturmuştur. Çalışma öğrencilerin başarısına yönelik olup hedeflerin gerçeğe yönelik ve karşılaştırılabilir olmasını amaçlamaktadır. ABİDE öğrencilerin akademik bilgilerinin günlük hayata aktarılmasını, üst düzey bilişsel becerilere sahip olup olmadığını belirlemek istemiştir. Böylece ulusal bir izleme ve değerlendirme sistemi planlanmaktadır. 2 yılda bir tekrarlanması ve eğitimin izlenmesi amaçlanmaktadır. İzleme ve değerlendirme çalışmaları ile ülkedeki eğitim sisteminin işlerliğinin belirleneceği, eğitim sistemindeki her kademeye geri bildirim sunulacağı, doğru yöntem ve teknikleri belirlenip destekleneceği, yeniliklere daha açık olunacağı ve eksikliklerin ortadan kaldırılacağı ortaya çıkarmıştır.

İzleme ve değerlendirme çalışmaları ile başarısız öğrenciler tespit edilerek erken müdahale ile başarılarına katkı sağlandığı görülmektedir. Fin eğitim sisteminde tanıma-izleme amaçlı değerlendirme sık sık yapıldığı için başarısız öğrencilerin erken müdahaleler ile ortalama seviyeye ulaştığı görülmektedir (Bassett, 2008'den akt., Çobanoğlu ve Kasapoğlu, 2010, s.125).

Arikan'ın 2008'de yaptığı "CİTO Türkiye Öğrenci İzleme Sistemi'nde (ÖİS) Bilişsel Gelişim Uygulaması" adlı çalışmada öğrenci izleme sistemi öğrencinin 4 yaşını doldurmasıyla birlikte 8.sınıfa kadar gelişimini izleyen, öğrenciyi destekleyen ve öğrenciyi yönlendirmek amacıyla somut materyaller sunmayı amaçlayan bir ölçme ve değerlendirme aracı olarak sunulmuştur. İzleme sistemleri öğrencilerin bilişsel gelişim süreçlerini takibe alır ve bu süreçten öğrencinin haberdar olmasını sağlar.

Literatür izleme ve değerlendirme çalışmaları için incelendiğinde sayılı çalışmalar elde edilmiştir. Bu sebeple ilköğretim öğretmenlerinin ölçme ve değerlendirme yeterliklerini konu edinen çalışmalar da incelenmiştir.

Özdemir (2010) "İlköğretim Öğretmenlerinin Alternatif Ölçme ve Değerlendirme Araçlarına İlişkin Yeterlikleri ve Hizmet İçi Eğitim İhtiyaçları" çalışmasında 337 ilköğretim öğretmeni araştırmanın örneklemini oluşturmuştur. İlköğretim öğretmenlerinin çağdaş ölçme ve değerlendirme yeterliklerini incelediği çalışmasında öğretmenler gözlem, performans görevi, öz değerlendirme ve sunum değerlendirme araçlarında kendilerini en çok yeterli görürken yapılandırılmış grid, tanılayıcı dallanmış ağaç, rubrik, ve tutum ölçeklerinde kendilerini en az yeterli görmektedirler.

Duran, Mıhladı ve Ballıel (2013) "İlköğretim Öğretmenlerinin Alternatif Değerlendirme Yöntemlerine Yönelik Yeterlik Düzeyleri" adlı çalışmasında ilköğretim öğretmenlerinin çağdaş değerlendirme yöntemlerine yönelik tutumları, yeterlikleri ve kullanma sıklıklarını belirleyerek öğretmenlerin yeterlik düzeyleri belirlenmek istenmiştir.

Bu çalışmaya göre öğretmenlerin çağdaş değerlendirme yöntemlerine karşı orta düzeyde yeteli olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Karamustafaoğlu, Çağlak ve Meşeci (2012) “Alternatif Ölçme Değerlendirme Araçlarına İlişkin Sınıf Öğretmenlerinin Öz Yeterlikleri” adlı 117 sınıf öğretmeni ile yaptığı çalışmada sınıf öğretmenlerinin çağdaş ölçme ve değerlendirme yeterliklerini tespit etmek istemiştir. Sınıf öğretmenlerinin çağdaş ölçme ve değerlendirme tekniklerinden performans değerlendirme, proje, drama ve kavram haritalarını tercih ettikleri görülmüştür. Sınıf öğretmenleri tarafından ise en az tercih edilen yapılandırılmış grid ve dallanmış ağaç teknikleri olduğu görülmüştür.

Acar ve Anıl’ın 2009’da yaptığı “Sınıf Öğretmenlerinin Performans Değerlendirme Sürecindeki Yöntemlerini Kullanabilme Yeterlikleri, Karşılaştıkları Sorunlar ve Çözüm Önerileri” 252 sınıf öğretmeni ile yaptığı çalışmada sınıf öğretmenlerinin ölçme ve değerlendirmeye yönelik gelişim dosyası, performans değerlendirme ve dereceli puanlama anahtarı kullanabilme yeterlikleri ve bu araçlarla ilgili karşılaştıkları sorunları belirlemek istemiştir. Bu çalışmanın sonucunda sınıf öğretmenlerinin performans değerlendirme yöntemini sıklıkla kullandığı, dereceli puanlama anahtarı ile ilgili yeterli düzeyde bilgisi olmadığını ve bu konuda öğretmenlerin uzman desteğine ihtiyacı olduğu, gelişim dosyasının hazırlama ve değerlendirme boyutunda sınıf mevcudunun kalabalığından ve dosyaların saklanması sorun yaşadıkları belirlenmiştir.

Birgin ve Gürbüz (2008) “Sınıf Öğretmeni Adaylarının Ölçme ve Değerlendirme Konusundaki Bilgi Düzeylerinin İncelenmesi” çalışması sınıf öğretmeni adaylarının ölçme ve değerlendirme ile ilgili bilgi düzeylerini belirlemek amacıyla çalışma yapmıştır. Bu çalışma ile sınıf öğretmeni adaylarının çağdaş ölçme ve değerlendirme yöntemleri hakkında bilgilerinin yeterli düzeyde olmadığı görülmüştür. Ayrıca sınıf öğretmeni adaylarının öğrenci başarısını ölçerken ve performansını değerlendirirken yazılı yoklama, çoktan seçmeli soruları ve soru- cevap tekniğini kullanım eğiliminde olduğu belirlenmiştir.

Kuran ve Kanatlı’nın (2009) “Alternatif Ölçme ve Değerlendirme Teknikleri Konusunda Sınıf Öğretmenlerinin Görüşlerinin Değerlendirilmesi” çalışmada sınıf öğretmenlerinin çağdaş ölçme ve değerlendirme yöntemleri hakkında görüşleri, bu yöntemleri kullanma sıklıkları ve kullanırken karşılaştıkları sorunları belirlemiştir. Sınıf öğretmenlerinin çağdaş ölçme ve değerlendirme tekniklerini kullanırken zaman, kaynak, kalabalık sınıf mevcudu, veli ilgisizliği ve öğretmenlerin çağdaş ölçme ve değerlendirme konusunda yeterli bilgi sahibi olmadığı ortaya çıkmıştır.

Kanatlı (2008) “Alternatif Ölçme ve Değerlendirme Teknikleri Konusunda Sınıf Öğretmenlerinin Görüşlerinin Belirlenmesi” isimli çalışmada ilköğretim 4. ve 5. sınıf öğretmenlerinin çağdaş ölçme ve değerlendirme teknikleri ile ilgili görüşlerini ve bu

tekniklerin kullanımı sırasında yaşadıkları zorlukları tespit etmeyi amaçlamıştır. Bu çalışma ile ilkokul 4. ve 5. sınıf öğretmenleri çağdaş ölçme ve değerlendirme teknikleri ile ilgili olumlu görüş bildirmiş olup ayrıca bu teknikleri kullanırken zaman darlığı, kaynak yetersizliği ve kalabalık sınıf mevcutları gibi sorunlar yaşadıklarını belirlemiştir.

Anıl ve Acar (2008) "Sınıf Öğretmenlerinin Ölçme Değerlendirme Sürecinde Karşılaştıkları Sorunlara İlişkin Çözüm Görüşleri" isimli çalışmasında sınıf öğretmenlerinin ölçme ve değerlendirme yaparken yaşadıkları ve karşılaştıkları sorunları belirlemeyi amaçlamıştır. Bu çalışma ile sınıf öğretmenlerinin geleneksel ölçme ve değerlendirme yöntemlerinden çoktan seçmeli testleri, çağdaş ölçme ve değerlendirme yöntemlerinden performans görevlerini kullandıkları görülmüştür. Ölçme ve değerlendirme araçları hakkında geleneksel ve çağdaş ayırt etmeksizin kendilerinin yeterli bilgi sahibi olmadıklarını, bu araçların kafa karıştırıcı olduğu, uzmana ihtiyaç duyduklarını, sınıf mevcudunun kalabalık oluşu, zamanın yetersizliği konusunda zorluklar yaşadıkları belirlenmiştir.

2. 3. 2. Konu ile İlgili Yurtdışında Yapılan Araştırmalar

Safer ve Fleischman (2005) eğitimde başarıyı sağlamak için eğitimcilerin akademik olarak risk altında olan öğrencileri belirleyip onlara uygun öğretim stratejilerini uygulamaya ihtiyaçları olduğunu ve bunun içinde öğrenci gelişimini ve ilerlemesini izleme çalışmalarına ihtiyaç olduğunu belirtmiştir. Araştırmada öğrenci gelişimini izleme, öğretmenlerin öğretimin etkililiğini sürekli olarak değerlendirmek ve daha bilinçli öğretim kararları vermek için öğrenci performans verilerini kullanmasını sağlayan bir araç olarak nitelendirilmiştir. Öğretmen böylece öğrencinin yılsonuna kadar öğrenmesi gereken hedef davranışlarını belirleyerek ve bu hedeflerin yerine getirilebilmesi için uygun planlamalar yapmıştır. Sonuç olarak öğretmenlerin öğrenci gelişimini izledikçe daha fazla öğrendiği, kendi performanslarından da haberdar olduğu ve karar verme becerileri arttığı ortaya çıkmıştır.

L. S. Fuchs ve D. Fuchs (1998) yaptığı bir çalışmada öğretmenlerin öğrencilerin okuma, yazma ve matematik alanındaki ilerlemelerini izlemek için sistematik ilerleme izleme yöntemi kullandıklarında ek veya farklı öğretim şekillerine ihtiyaç duyan öğrencileri daha iyi tanıyabildikleri ve öğrencileri daha başarılı bir hale getirebildikleri ortaya çıkmıştır (L. S. Fuchs ve D. Fuchs, 2002'den akt., Safer ve Fleischman, 2005, s.82).

Roach ve Elliott'un 2005'te yaptığı bir çalışmada hedefe ulaşma ölçeklerini öğrenci ilerlemesini izlemek için verimli ve etkili bir yaklaşım ve öğrenci performansındaki değişiklikleri tanımlamak için ölçütlere dayalı bir bireyselleştirilmiş bir araç olarak nitelendirilmiştir. Öğretmenler çalışma örnekleri, gözlemleri ve standart ölçme ve değerlendirme yöntemlerinden elde ettikleri verileri dikkate alarak, akademik veya sosyal

davranışlarda yaşanan güçlükleri, performans problemlerini tespit etmiştir. Bu problemlerden bir hedef davranış seçerek objektif terimlerle, somut olarak tanımlamıştır. Böylece problem tam olarak yorumlanmaya çalışılmıştır. Öğretmen hedef davranışlar sonucunda istenilen sonuca ulaşmak amacıyla kullanılacak öğretim yöntem ve teknikler ile uygulanacak müdahaleleri tanımlamış, akademik ve sosyal davranışları kapsayarak meydana gelen değişiklikleri kaydetmiştir. Ölçeklerin kullanımının kolay ve anlaşılır olduğu, öğretmenlere, öğrencilere ve velilere iş birliği içinde bilgilerin daha net verildiği ortaya çıkmıştır. Akademik bilgi ve becerilerin ölçülmesine ilaveten eğitimciler öğrencilerin sosyal davranış alanlarındaki ilerlemelerini anlamak için hedefe ulaşma ölçeklerini kullanabilecekleri önerilerde belirtilmiştir.

McDougall ve King'in (2007) yapmış olduğu bir çalışmada bireyselleştirilmiş hedeflere yönelik değişim ölçütü olan hedefe ulaşma ölçeklerinin etkililiği incelenmiştir. Çalışmada öğrenci öğrenimi, hedefe ulaşım ve öğrenme ile hedefe ulaşma arasındaki ilişki değerlendirilmiştir. Hedefe ulaşma ölçeklerinin birden fazla konu arasında puanlamaların kolaylaştırılmasını sağladığı ve bunun sonucunda da program değerlendirilmesi için faydalı olacağı ortaya çıkmıştır. Hem bir program değerlendirme aracı hem de öğrenci öğrenmesini izleme ölçütü olarak desteklenmiştir. Öğrenciden beklenen hedef davranışlar bu ölçüt sayesinde ya ortalama ya da ortalamanın üstünde olarak ortaya çıkmıştır.

Chapleau ve diğerlerinin 2015'te yaptığı bir çalışmada hedefe ulaşma ölçekleri bireyin ve programın ölçülmesi için bir araç olarak değerlendirilmiştir. Bu araç öğrenci ilerlemesini belirlemek için öğrencinin değerlendirmeye alınıp, hedef belirleme sırasında görüşmelerin ve diğer değerlendirme türlerinin de dahil edilmesini kapsamıştır. Çalışmanın sonucunda öğrenciler kendi kişisel gelişimlerinden haberdar oldukları için daha fazla düşünmesini sağladığını, kendi beklentilerini belirleyip hedefe doğru daha emin adımlarla ulaşmak için kendilerini zorladıklarını belirtmişlerdir.

Jefferson (2007) yaptığı bir araştırmada, öğretmenlerin öğrencilerin okuma, yazma ve matematik alanında ilerlemelerini takip etmek için sistematik ilerleme izleme aracı kullandıklarında onların ek veya farklı öğretim şekillerine ihtiyaç duyan öğrencileri daha iyi tanıdıklarını, daha güçlü öğretim programı tasarladıklarını ve öğrencilerin daha iyi başarmasını sağladıklarını vurgulamıştır.

3. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama araçları ve veri analizleri hakkında bilgi verilecektir.

3. 1. Araştırma Modeli

Araştırma hem nicel hem de nitel araştırma yaklaşımlarından yararlanılarak karma yöntem ile yürütülmüştür. Karma yöntem araştırmacının hem nicel hem de nitel verileri problemi anlayabilmek için topladığı ve bu verileri birleştirerek geniş sonuçlar çıkardığı bir yaklaşımdır. Bu yaklaşım ile araştırmacı istatistiksel veriler ve nitel verileri birleştirdiği için tek başına bir yöntem kullanmaktan daha avantajlıdır (Creswell, 2017)

Karma araştırma; aynı çalışma içerisinde nitel ve nicel araştırma modellerinin kullanıldığı bir yaklaşımdır. Karma yöntemdeki birleşimler sayesinde araştırmacılar daha bütüncül bir sonuca ulaşabilir. Karma model çeşitli yöntemler kullanılarak olayları farklı bir çerçevede içerisinde sunmaktadır ve bu sayede sonuçlar daha genellenebilir hale gelmektedir (Baki ve Gökçek, 2012).

Çevredeki olay ve olguların karmaşık olması, algılanmasının güç olması ve tek boyutlu olmaması sebebiyle karma yöntemin kullanılması gerekli hale gelmiştir. Nicel ya da nitel yollarla elde edilen veriler birbirini desteklemek amacıyla kullanılabilir ve bu şekilde elde edilen sonuçların da inandırıcılığı güçlenmiş olur. Greene, Caracelli ve Graham(1989) karma yöntemin 5 önemli gerekçesi olduğunu belirtmiştir:

1. Çeşitleme: Nicel ya da nitel yollarla ulaşılan veriler elde edilen diğer verileri desteklemek için kullanılarak veri çeşitliliğine ulaşmak amaçlanır.
2. Tamamlama: Nitel ya da nicel yöntemlerle elde edilen verilerin diğer yöntemlerle elde edilen verileri zenginleştirerek birbirini tamamlaması amaçlanır.
3. Geliştirme: Kullanılan bir yöntemin diğer yöntemi geliştirmesi amaçlanır.
4. Başlatma: Olay ya da olgu hakkında yeni bir bakış açısı keşfetmek amaçlanmıştır.
5. Genişletme: Araştırmanın sınırını genişletmek amaçlanır ve bu sebepler farklı araştırma yöntemleri kullanılmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2016).

3. 1. 1. Nicel Boyut

Bu araştırmada öğrenci izleme ve değerlendirme çalışmalarına yönelik öğretmen yeterliliklerini incelemek amacıyla daha geniş örneklem üzerinden veriler elde etmek üzere bir tarama yapılmıştır. Araştırmada ölçme ve değerlendirme öğretmen yeterlikleri ölçeği öğretmenlere uygulanarak nicel veriler elde edilmiştir. Nicel çalışmanın temel çalışma ilkesi, elde edilen bulguların bir şekilde sayısal değerlerle ifade edilmesi ve ölçülebilmesidir (Ekiz, 2013 s.99). Bu nicel boyut tarama modeli ile desenlenmiştir. Öncelikle sınıf öğretmenlerinin ölçme ve değerlendirmeye yönelik yeterlikleri belirlenmek amaçlandığı için tarama yapılması uygun görölmüştür. Bu amaçla Ekinci-Yıldırım ve Köksal (2011) tarafından geliştirilen öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme yeterlikleri ölçeği öğretmenlere uygulanmıştır. Bu ölçeklerden elde edilen verilerin analizinden yola çıkarak daha derinlemesine incelemeler yapmak amacıyla yapılacak mülakatlar için katılımcı öğretmenlerin belirlenmesi de araştırmanın nicel boyutunun bir amacıdır.

3. 1. 2. Nitel Boyut

Sınıf öğretmenlerinin izleme ve değerlendirme sürecindeki karşılaşılan sorunların tespit edilmesi ve açıkça ortaya konulması amacıyla araştırmanın nitel boyutu oluşturulmuştur. Nitel araştırma “gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncöl bir biçimde ortaya konulmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma” olarak tanımlanmaktadır (Yıldırım ve şimşek, 2016, s.41). Nitel araştırmalarda araştırılan olay, olgu ve değerler araştırma yapılacak kişilerin bakış açılarıyla sunulmaktadır. Böylece araştırma yapılacak kişilerin iç dünyasına girilerek olayların, olguların ve değerlerin onlar için ne ifade ettiği araştırılan kişilerin gözüyle görölür (Ekiz, 2013).

Nitel araştırma bir süreçtir. Bu süreç insanların hayatlarını, yaşam biçimlerini, eylemlerini, toplumsal değişimi içerisine almaktadır. Nitel araştırma aracılığıyla bireyin yaşanılan bir duruma ne tür anlamlar yüklediği ve nasıl nitelediği anlaşılır (Özdemir, 2010).

Nitel yaklaşımın kullanıldığı çalışmalarda araştırılan konunun tüm ayrıntılarını ortaya çıkarma çabası vardır. Araştırmacı bu sebeple derin bir bakış açısıyla yaklaşarak, sorularıyla gerçeği yakalamak ve araştırılan olayın öznelliğine önem verir (Karataş, 2015).

Bu araştırma nitel yaklaşım çerçevesinde özel durum yöntemi ile yürütölmüştür. Özel durum yöntemi odak noktada olan mevcut bir olay, olgu, durum, grup ya da bireyin ayrıntılı bir biçimde incelemeye çalışmaktadır. Özel durum çalışmalarında araştırılan konu

ile ilgili birden çok kaynaktan ve veri toplama araçlarından yararlanılarak veri toplanır ve derinlemesine incelemeler yapılır (Ekiz, 2013).

Bu araştırmada sınıf öğretmenlerinin sınıflarında öğrenci gelişimini izleme ve değerlendirmeye yönelik düşünceleri ve uygulamaları kendi bakış açılarından anlamlandırılmaya çalışılmaktadır. Bu kapsamda ölçek ve mülakat teknikleri işe koşularak veri toplama süreci işletilerek konu hakkında derinlemesine bilgi toplanmaya çalışıldığından özel durum yönteminin kullanılması uygun görülmüştür.

3. 2. Çalışma Grubu

“Araştırma sonuçlarından elde edilen verilerin (bulgu) genellenmek istenilen bütününe evren denilmektedir. Çalışma evreninden, belirli kural ve ölçütlere göre seçilmiş olan ve seçildiği çalışma evrenini temsil ettiği kabul edilen küçük kümeye örneklem denir.” (Ekiz, 2013, s.102-103).

Araştırma grubunun nicel boyutu, olasılığa dayalı örnekleme çeşitlerinden basit olasılıklı örneklem yolu ile belirlenmiştir. Basit olasılıklı örneklem araştırmaya katılan evreni temsil edecek katılımcıların rasgele yöntem ile seçildiği örneklem türüdür (Ekiz, 2013).

Araştırma evrenini, 2017-2018 eğitim öğretim yılı Samsun ili Bafra ilçesinde öğretim veren 415 1, 2, 3 ve 4. sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise 131 tane 1, 2, 3 ve 4. sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini oluşturan katılımcılar ile ilgili ön bilgiler Tablo 2’ de verilmiştir.

Tablo 2. Örneklem ile İlgili Ön Bilgiler

Ön Bilgiler	Aralıklar	Frekans	Yüzde
Yaş	20-30	13	9,9
	31-40	27	20,6
	41-50	52	39,6
	50-+	39	29,7
Cinsiyet	Kadın	60	45,8
	Erkek	71	54,1
Deneyim	0-10	17	12,9
	11-20	35	26,7
	21-30	51	38,9
	31+	28	21,3
Sınıf Düzeyi	1	25	19,08
	2	36	27,4
	3	35	26,71
	4	35	26,71
Hizmet İçi Eğitim	Evet	84	64,1
	Hayır	47	35,8

Tablo 2'ye bakıldığında öğretmenlerin yaş aralıklarının 20-30 arası 13, 31-40 arası 27, 41-50 arası 52 ve 50+ ise 39 kişi olduğu görülmektedir. Araştırmanın örneklemini 60 kadın ve 71 erkek öğretmen oluşturmaktadır. Öğretmenlerin hizmet deneyim aralıklarını 0-10 yıl arası 17, 11-20 arası 35, 21-30 arası 51 ve 31+ ise 28 kişi oluşturmaktadır. 1. sınıf düzeyinde 25, 2. sınıf düzeyinde 36, 3. sınıf düzeyinde 35 ve 4. sınıf düzeyinde 35 öğretmenin ders verdiği görülmektedir. Son olarak ise 84 öğretmenin hizmet içi eğitim aldığı ve 47 öğretmenin ise hizmet içi eğitim almadığı görülmektedir.

Araştırma grubunun nitel boyutu, amaçlı örneklem çeşitlerinden uygun durum örnekleme yolu ile belirlenmiştir. Uygun durum örnekleme araştırma yapılacak birey ya da grupların araştırma sürecine dahil edilmesinin daha kolay ya da bunlara daha kolay ulaşılabilir olmasıyla ilişkilidir (Ekiz, 2013, s.106).

Çalışma grubunu ise Samsun ili Bafra ilçesinde bulunan 2017-2018 eğitim-öğretim yılında eğitim veren ilköğretim kademesinde görev yapan 16 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırmaya dahil edilen 16 sınıf öğretmeni her kademedan olmak üzere 4 tane seçilmiştir ve bu işlem gönüllülük esasına dayanarak yapılmıştır. Öğretmenlerin izleme ve değerlendirme çalışmalarında yeterliliklerini incelemek için 1.sınıfları okutan öğretmen kademesinden 4, 2. sınıfları okutan öğretmen kademesinden 4, 3. sınıfları okutan öğretmen kademesinden 4 ve 4.sınıfları okutan öğretmen kademesinden 4 kişi seçilmiştir.

3. 3. Veri Toplama Araçları

Veri toplama aracı olarak öncelikle öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme yeterlikleri ölçeği kullanılmıştır. Daha sonra nitel veri toplamak için yarı yapılandırılmış mülakat tekniği kullanılmıştır.

3. 3. 1. Öğretmenlerin Ölçme ve Değerlendirme Yeterlikleri Ölçeği

Öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme alanındaki yeterliklerinin incelenmesi amacıyla Ekinci-Yıldırım ve Köksal (2011) tarafından geliştirilen "İlköğretim Fen Ve Matematik Öğretmenleri İçin Ölçme Ve Değerlendirme Yeterlikleri Ölçeği" kullanılmıştır. Öncelikle ölçeğin bu araştırmada kullanılması için ölçeği geliştiren araştırmacılardan izinler alınmıştır. Ölçek toplam 45 maddeden oluşmakta olup 5'li likert tipinde bir ölçektir. Ölçeğin 4 alt faktörü bulunmaktadır. Bu faktörler:

1. Faktör: Yeni Ölçme-Değerlendirme Yöntemleri ile İlgili Yeterlikler.
2. Faktör: Öğrencilerin Kavramsal Becerilerini Tespite Yönelik Ölçme-Değerlendirme Yöntemleri ile İlgili Yeterlikler.

3. Faktör: Öğrencilerin Kendilerine Yönelik Ölçme-Değerlendirme Yöntemleri ile İlgili Yeterlikler.
4. Faktör: Geleneksel Ölçme-Değerlendirme Yöntemleri ile İlgili Yeterlikler (Ekinci-Yıldırım ve Köksal, 2011, s.175-176)

Ölçeğin Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı orijinal çalışmada ,98 olarak hesaplanmıştır.

Ölçek her ne kadar fen bilgisi öğretmenlerine yönelik geliştirilmiş olsa da ölçekteki maddeler incelendiğinde (Bkz. Ek-1) bu maddelerin tamamının sınıf öğretmenlerini de kapsadığı diğer bir deyişle sınıf öğretmenlerinin de rahatlıkla görüş bildirebileceği görülmektedir. Ayrıca Yıldırım-Ekinci ve Köksal (2011) tarafından geliştirilen ölçeğin uygulandığı çalışmanın evrenini de 4. ve 5. sınıflarda görev yapan 562 sınıf öğretmeni, 175 fen ve teknoloji öğretmeni, 150 matematik öğretmeni oluşturmaktadır. Bu konuda iki alan uzmanından da görüş alınmış ve kullanılabileceği konusunda teyit alındığı gibi birkaç sınıf öğretmeni ile edenc pilot uygulama yapılmış ve ölçeğin kullanılmasına karar verilmiştir.

3. 3. 2. Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu

Araştırmada örneklemden gönüllülük esasına göre seçilen 16 sınıf öğretmeni ile yüz yüze görüşmeler (mülakat) yapılmıştır. Bu görüşmelerde sınıf öğretmenlerinin öğrenci izleme ve değerlendirme çalışmalarına yönelik yeterlilikleri ortaya çıkarmak amacıyla öğretmenlere literatür taraması sonucunda hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu uygulanmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşmede araştırmacı önceden hazırlamış olduğu soruları görüşme sırasında kısmi esneklik ile katılımcıların yeniden düzenlemesine izin verir (Ekiz, 2013). Görüşmeci görüşme esnasında hazırlamış olduğu soruların yerini değiştirebilir ya da biraz değişiklik yapabilir. Bunu önceden hazırlamış olduğu konu ve sorulara bağlı kalarak yapmalıdır. Yarı yapılandırılmış görüşme formu araştırmacıya zaman tasarrufu konusunda yardımcı olur. Sohbet havasında olduğundan dolayı verilerin analiz süreci daha hızlı ve kolaydır (Yıldırım ve Şimşek, 2016).

Araştırmada yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanırken ilgili yurtiçi ve yurtdışı literatür taranmış, çok sayıda makale ve tez incelenip görüşme formu buna göre hazırlanmıştır. Veri toplama aracı olarak hazırlanan görüşme formunun geçerliğinin ve güvenirliğinin sağlanabilmesi için uzman görüşleri alınmıştır. Uzman görüşü konu ve alan hakkında uzman kişilerin araştırmayı farklı yönleriyle incelenmesini kapsar. Araştırma sürecine eleştirel bir görüşte bakılarak araştırmacıya geri bildirimde bulunulur ve bu da araştırmanın niteliğini artırır (Yıldırım ve Şimşek, 2016).

Soruların konuya uygunluğu açısından bir alan uzmanından ve dil uygunluğu için ise bir Türkçe öğretmeninden görüşler alınmıştır. Görüş ve öneriler sonucunda yarı yapılandırılmış görüşme formu içerisinde yer alan sorular değiştirilmiş ve geliştirilmiştir. Böylece yarı yapılandırılmış görüşme formu son halini almıştır. Soruların anlaşılır ve açıklığının teyit edilebilmesi için 1 öğretmene pilot uygulama yapılmıştır. Pilot uygulama sonucunda yarı yapılandırılmış görüşme formuna düzeltmeler eklenmiş ve forma nihai şekli verilmiştir.

3. 3. 3. Veri Toplama Süreci

Araştırmanın veri toplama uygulamaları 2017-2018 eğitim-öğretim yılı birinci dönem ve ikinci döneminde yapılmıştır. Öncelikle Yıldırım-Ekinci ve Köksal (2011) tarafından geliştirilmiş öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme yeterlikleri Samsun ili Bafra ilçesinde görev yapan ilkokul sınıf öğretmenlerine uygulanmıştır. Daha sonra ise öğretmenlerden 16 öğretmen seçilerek onlarla yarı-yapılandırılmış yüz-yüze görüşmeler yapılmıştır. Yapılan yüz-yüze görüşmeler öğretmenlerin bilgisi dahilinde ses kayıt cihazıyla kayıt edilmiş daha sonra bu kayıtlar yazıya geçirilerek her bir öğretmene ait mülakat içeriği oluşturulmuştur.

3. 3. 3. 1. Araştırmanın Geçerlik ve Güvenirlik Çalışmaları

Geçerlik kavramı, ölçme aracının ölçmesi amaçlanan özelliği doğrudan ölçebilmesidir. Geçerlik kullanılmış olan ölçeğin amaca hizmet edip etmediğini sorgular (Ercan ve Kan, 2004). Ölçeğin sonucunda ortaya çıka verileri sağlamlaştırır ve ölçülmek istenilenin ölçülüp ölçülmediğini gösterir (Özen, Gülaçtı ve Kandemir, 2006).

Güvenirlik kavramı, bir araştırmanın bulgularının gerçeği yansıtip yansıtmadığını, yansıtıyorsa yansıtma derecesi, aynı zamanda araştırma farklı zamanlarda ya da farklı kişiler aracılığıyla yürütülürse aynı ya da benzer sonuca ulaşılmasıyla da ilgilidir (Ekiz, 2013, s.38)

Araştırmacı edinilen bilgilerin bilimsel bir araştırma yapıldığı için kullanıldığının ve farklı amaçlar için kullanılmayacağını güvencesini vermiştir. Yarı yapılandırılmış görüşme formunun geçerlik ve güvenilirliğini sağlamak için form hazırlanırken uzman görüşleri alınmıştır ve geçerliği artırabilmek için ise araştırmaya dahil olmayan bir öğretmenle pilot çalışma yapılmıştır.

Çalışmada verilerin toplanması, metne aktarılması ve analiz edilmesi hakkında ayrıntılı bilgilere yer verilmiştir. Görüşmelere ilişkin ses kayıtları ve öğretmen ölçme ve değerlendirme yeterlikleri ölçeği iki ayrı araştırmacı tarafından ayrı ayrı analiz edilmiştir. Çalışmanın bulgular kısmında doğrudan alıntılarının kullanılması araştırmanın güvenilirliğini

arttırmak için tercih edilmiştir. Bu tedbirler ile birlikte araştırmanın geçerlik ve güvenirliği sağlanmaya çalışılmıştır.

3. 3. 3. 2. Veri Toplama Süreci ve Uygulama Akışı

Bu araştırmada sırasıyla aşağıdaki işlemler gerçekleştirilmiştir:

1. Literatür taraması yapılması,
2. Araştırma konusunun belirlenmesi,
3. Öğretmen ölçme ve değerlendirme yeterlikleri ölçeği izninin alınması,
4. Yarı yapılandırılmış görüşme formunun taslağının oluşturulması,
5. Uzman görüşlerinin alınması ve pilot uygulama yapılması,
6. Yarı yapılandırılmış görüşme formuna son halinin verilmesi,
7. Öğretmen ölçme ve değerlendirme yeterlikleri ölçeği ve yarı-yapılandırılmış form için Milli Eğitim Müdürlüğünden izin istenmesi,
8. İlkokul sınıf öğretmenleri ile araştırma amaç ve kapsamı hakkında görüşülmesi,
9. Öğretmenlere öğretmen ölçme ve değerlendirme yeterlikleri ölçeğinin uygulanması,
10. Ölçeğin analiz edilmesi,
11. Öğretmenlere yarı yapılandırılmış görüşme formunun uygulanması,
12. Yarı yapılandırılmış görüşme formunun analizi yapılması,
13. Raporlaştırma.

3. 4. Verilerin Analizi

3. 4. 1. Nicel Verilerin Analizi

İlkokul 1, 2, 3 ve 4. sınıf öğretmenlerinin ölçme değerlendirme yeterliklerini ölçmek amacıyla Yıldırım-Ekinci ve Köksal (2011) tarafından geliştirilen öğretmen ölçme ve yeterlikleri ölçeği verileri SPSS 20 programı ile analiz edilmiştir.

Araştırmada sınıf öğretmenlerine uygulanan ölçekle ilgili geçerlik ve güvenirlik testi için KMO ve Bartlett's testi uygulanmıştır. Bu test sonucunda aşağıdaki sonuca ulaşılmıştır:

Tablo 3. Geçerlik ve Güvenirlik Testi

Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy.		,879
Bartlett's Test of Sphericity	Approx. Chi-Square	4045,316
	Df	990
	Sig.	,000

Görüldüğü gibi KMO değerinin 1'e yakın olmasından dolayı (,879) bu araştırmada ulaşılan örneklemin uygun olduğu görülmektedir. Ayrıca yapılan Bartlett's Test of Sphericity (Küresellik testi)'ne göre ise $p < 0,05$ olduğundan dolayı verilerin normal dağıldığı söylenebilir. Buna ek olarak araştırmada uygulanan ölçeğin Cronbach's Alpha güvenirlik katsayısı bu çalışma örnekleminde ,958 olarak hesaplanmıştır. Bu anlamda ölçeğin güvenirliğinin oldukça yüksek olduğu görülmektedir.

Araştırmada elde edilen nicel verilerin analizinde betimsel istatistikler (frekans, yüzde, aritmetik ortalama, standart sapma) kullanıldığı gibi, iki değişkenli durumlardaki farklılıkları hesaplamak için bağımsız t testi (cinsiyet), çoklu değişkenler (hizmet yılı) için ise ANOVA testinden yararlanılmıştır.

3. 5. 2. Nitel Verilerin Analizi

Araştırmada öğretmenlerle yapılan yarı-yapılandırılmış görüşme formundan elde edilen veriler nitel araştırmalarda içerik analizi tekniklerinden olan “sürekli karşılaştırmalı analiz” tekniği ile analiz edilmiştir. Sürekli karşılaştırmalı analiz yönteminde veriler elde edilir ve daha sonra kategorilere ayrılır. Elde edilen veriler tümevarıma uygun bir kategoriye göre düzenlenir ve bu veriler sürekli karşılaştırılır (Ekiz, 2013).

Sürekli karşılaştırmalı analiz metodunda ilk önce verileri açıkça gösteren kağıtlar ya da kartlar oluşturulur. Daha sonra da aşağıdaki işlemler takip edilir (Ekiz, 2013, s.92).

1. Birleştirme: Toplanan veriler arasındaki ilişki ve verilerdeki anlamları tespit etme anlamına gelmektedir.

2. Kategorilendirme: Görünüşte aynı içerikle ilişkili olan veri kartlarını bir araya getirerek geçici kategoriler oluşturmaya çalışmaktır.

Öğretmenlerle yapılan görüşmelerde ses kayıt cihazı ile elde edilen veriler düz bir metin haline getirilmiştir. Ayrıca görüşmelerden elde edilen bulgular cevaplarla alıntılar yapılarak desteklenmiştir. Öğretmenlerin isimleri etik kurallar gereği kullanılmamış olup yerine Ö1, Ö2, Ö3, ...Ö16 şeklinde kodlar verilmiştir.

4. BULGULAR

Bu bölümde “Öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme yeterlikleri ölçeği” ve yarı yapılandırılmış mülakat formundan elde edilen bulgular tablolar halinde sunulmuş ve yorumlanmıştır.

4. 1. Öğretmenlerin Ölçme ve Değerlendirme Yeterlik Ölçeği ile Elde Edilen Bulgular

Çalışmanın bu bölümünde öncelikle kullanılan ölçekten elde edilen nicel verilerin betimsel istatistiksel bulguları sunulacaktır. Öncelikle ölçeğin uygulandığı sınıf öğretmenlerinin 4 alt boyuttaki yeterlikleri betimsel olarak (frekans, yüzde ve aritmetik ortalama) olarak sunulmaktadır. Buradaki değerlendirmeler aşağıdaki derecelendirmeye göre yapılmıştır:

1. Yetersiz (1,00-1,79);
2. Kısmen Yeterli (1,80-2,59);
3. Orta Derecede Yeterli (2,60-3,59);
4. Yeterli (3,60-4,19);
5. Oldukça Yeterli (4,20-5,00).

Daha sonra ise bazı bağımsız değişkenler (hizmet yılı, ölçme değerlendirme konusunda hizmet içi eğitim alıp almam durumu ve cinsiyet) ile ölçeğin boyutları arasında anlamlı bir farkın olup olmadığına yönelik analizler yapılmıştır.

4. 1. 1. Öğretmenlerin Yeni Ölçme ve Değerlendirme Yöntemleri Konusundaki Yeterlikleri

Ölçeğin ilk boyutu olan öğretmenlerin yeni ölçme-değerlendirme konusundaki yeterliklerine ilişkin betimsel sonuçlar Tablo 4’te sunulmuştur.

Tablo 4. Öğretmenlerin Yeni Ölçme ve Değerlendirme Yöntemlerindeki Yeterlikleri

Maddeler	Derece										$\bar{X}$	SS
	Yetersiz		Kısmen Yeterli		Orta Derecede Yeterli		Yeterli		Oldukça Yeterli			
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
Performans değerlendirme	2	1,6	7	5,5	21	16,4	64	50,0	34	26,6	3,94	0,89
Performans görevi	3	3,3	8	6,3	31	24,2	63	49,2	23	17,6	3,74	0,91

Tablo 4'ün devamı

Maddeler	Derece										$\bar{X}$	SS
	Yetersiz		Kısmen Yeterli		Orta Derecede Yeterli		Yeterli		Oldukça Yeterli			
	f	%	f	%	f	%	f	%	F	%		
Proje	5	3,9	17	13,3	39	30,5	50	39,1	17	13,3	3,44	1,01
Süreç değerlendirme	-	-	4	3,1	21	16,4	57	44,5	46	35,9	4,13	0,80
Çalışma kağıdı	2	1,6	3	2,3	18	14,1	43	33,6	62	48,4	4,25	0,90
Derecelendirme ölçeği	1	0,8	11	8,6	32	25,0	55	43,0	29	22,7	3,75	0,92
Öğrenci gelişim dosyası	1	0,8	8	6,3	32	25,0	55	43,0	32	25,0	3,85	0,90
Dereceli puanlama anahtarı	-	-	11	8,6	30	23,4	57	44,5	30	23,4	3,83	0,89
Beyin fırtınası	1	0,8	4	3,1	14	10,9	53	41,4	56	43,8	4,24	0,83
Kontrol listesi	1	0,8	8	6,1	27	20,6	49	37,4	46	35,1	4,00	0,94
Sunum değerlendirme	1	0,8	3	2,3	37	28,9	55	43,0	32	25,0	3,89	0,83
Araştırma kağıdı	1	0,8	9	7,0	39	30,5	56	43,8	23	18,0	3,71	0,87
Poster	3	2,3	14	10,9	36	28,1	56	43,8	19	14,8	3,58	0,95
$\sum \bar{X} =$											3,88	0,56

Tablo 4 incelendiğinde ölçeğe cevap veren sınıf öğretmenlerinin yeni ölçme değerlendirme yöntemlerindeki genel yeterliklerin ortalamanın üstünde ve “yeterli” düzeyde olduğu görülmektedir ($\bar{X}=3,88$). Öğretmenlerin en düşük puan aldığı ancak orta derecede yeterli olduğu gözlenen yeni ölçme değerlendirme yönteminin ise “proje” olduğu görülmektedir ($\bar{X}=3,44$). Öğretmenlerin ortalama olarak en yüksek puan aldığı yeni ölçme yöntemi ise çalışma kağıdı ($\bar{X}=4,25$) olduğu tespit edilmiştir.

4. 1. 2. Öğretmenlerin Öğrencilerin Kavramsal Becerilerini Tespite Yönelik Ölçme ve Değerlendirme Yeterlikleri

Ölçeğin ikinci boyutu olan öğretmenlerin öğrencilerin kavramsal tespitine yönelik yeterliklerine ilişkin betimsel sonuçlar Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5. Öğretmenlerin Öğrencilerin Kavramsal Becerilerini Tespite Yönelik Ölçme ve Değerlendirme Yeterlikler

Maddeler	Derece										$\bar{X}$	Ss
	Yetersiz		Kısmen Yeterli		Orta Derecede Yeterli		Yeterli		Oldukça Yeterli			
	f	%	f	%	f	%	f	%	F	%		
Tanılayıcı dallanmış ağaç	8	6,3	19	14,8	43	33,6	50	39,1	8	6,3	3,24	0,99
Yapılandırılmış grid	15	11,7	25	19,5	38	29,7	41	32,0	9	7,9	3,03	1,28
Anlam çözümleme Tablosu	6	4,7	14	10,9	35	27,3	51	39,8	22	17,2	3,54	1,04
Kavram ağı	-	-	6	4,7	36	28,1	53	41,4	33	25,8	3,88	0,85
Zihin haritası	1	0,8	6	4,7	22	17,2	56	43,8	43	33,6	4,04	0,88
Kelime ilişkilendirme	1	0,8	1	0,8	22	17,2	46	35,9	58	45,3	4,24	0,82
Kavram haritası	-	-	2	1,6	23	18,0	48	37,5	55	43,2	4,22	0,79
Hikaye oluşturma	-	-	3	2,3	16	12,5	47	36,7	62	48,4	4,31	0,78
Drama	-	-	5	3,9	23	18,0	55	43,0	45	35,2	4,09	0,82
Bulmaca	-	-	1	0,8	21	16,4	48	37,5	58	45,3	4,27	0,76
Gösteri	1	0,8	2	1,6	27	21,1	51	39,8	47	36,7	4,10	0,84
Yazılı rapor	2	1,6	11	8,6	40	31,3	55	43,0	20	15,6	3,62	0,90
Bilgi yarışması	1	0,8	6	4,7	33	25,8	52	40,6	36	28,1	3,91	0,89
Dönem ödevi	8	6,3	17	13,3	41	32,0	41	32,0	21	16,4	3,39	1,10
$\sum \bar{X} =$											3,85	0,58

Tablo 5 incelendiğinde ölçeğe cevap veren sınıf öğretmenlerinin öğrencilerin kavramsal becerilerini tespiti yönelik ölçme-değerlendirme yeterliklerinin ortalamasının üstünde ve “yeterli” düzeyde olduğu görülmektedir ($\bar{X}=3,85$). Öğretmenlerin en düşük puan aldığı ancak orta derecede yeterli olduğu gözlemlenen öğrencilerin kavramsal becerilerini tespiti yönelik aracın “yapılandırılmış grid” olduğu görülmektedir ($\bar{X}=3,03$). Öğretmenlerin ortalama olarak en yüksek puan aldığı oldukça yeterli olduğu öğrencilerin kavramsal becerilerini tespiti yönelik aracın “hikaye oluşturma” olduğu tespit edilmiştir ($\bar{X}=4,31$).

4. 1. 3. Öğretmenlerin Öğrencilerin Kendilerine Yönelik Ölçme ve Değerlendirme Yeterlikleri

Ölçeğin üçüncü boyutu olan öğretmenlerin öğrencilerin kendilerine yönelik ölçme-değerlendirme yeterliklerine ilişkin betimsel sonuçlar Tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 6. Öğretmenlerin Öğrencilerin Kendilerine Yönelik Ölçme ve Değerlendirme Yeterlikleri

Maddeler	Derece										$\bar{X}$	Ss
	Yetersiz		Kısmen Yeterli		Orta Derecede Yeterli		Yeterli		Oldukça Yeterli			
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
İlgi testi	1	0,8	15	11,7	36	28,1	47	36,7	29	22,7	3,68	0,98
Akran değerlendirme	4	3,1	12	9,4	28	21,9	51	39,8	33	25,8	3,76	1,04
Grup değerlendirmesi	5	3,9	9	7,0	27	21,1	59	46,1	28	21,9	3,75	1,00
Tutum ölçeği	4	3,1	14	10,9	36	28,1	56	43,8	18	14,1	3,54	0,97
Öz değerlendirme	1	0,8	9	7,0	20	15,6	58	45,3	40	31,3	3,99	0,90
Öğrenme güçlüğü belirlene testi	2	1,6	14	10,9	48	37,5	40	31,3	24	18,8	3,54	0,97
Kavram yanılgısı belirlene testi	3	2,3	20	15,6	53	41,4	41	32,0	11	8,6	3,29	0,91
Mülakat	6	3,9	14	10,9	36	28,1	51	39,8	22	17,2	3,55	1,02
$\sum \bar{X} =$											3,64	0,74

Tablo 6 incelendiğinde ölçeğe yanıt getiren sınıf öğretmenlerinin öğrencilerin kendilerine yönelik ölçme-değerlendirme yeterliklerinin ortalamanın üstünde ve “yeterli” düzeyde olduğu görülmektedir ($\bar{X}=3,64$). Öğretmenlerin orta derecede yeterli olduğu öğrencilerin kendilerine yönelik ölçme-değerlendirme aracın “kavram yanılgısı belirlene testi” olduğu görülmektedir ($\bar{X}=3,29$). Öğretmenlerin en yüksek puan aldığı yeterli olduğu öğrencilerin kendilerine yönelik ölçme-değerlendirme aracının “öz değerlendirme” olduğu tespit edilmiştir ($\bar{X}=3,99$).

4. 1. 4. Öğretmenlerin Geleneksel Ölçme ve Değerlendirme Yöntemlerindeki Yeterlikleri

Ölçeğin dördüncü boyutu olan öğretmenlerin geleneksel ölçme-değerlendirme yeterliklerine ilişkin betimsel sonuçlar Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7. Öğretmenlerin Geleneksel Ölçme ve Değerlendirme Yeterlikleri

Maddeler	Derece										$\bar{X}$	Ss
	Yetersiz		Kısmen Yeterli		Orta Derecede Yeterli		Yeterli		Oldukça Yeterli			
	f	%	f	%	f	%	f	%	F	%		
Uzun cevap yazılı yoklama	4	3,1	18	14,1	30	23,4	43	33,6	33	25,8	3,65	1,10

Tablo 8'in devamı

Alt Ölçek	Deneyim	N	$\bar{X}$	ss	Vary. Kay.	Kar. Top.	Sd	Kar. Ort.	F	P
Faktör 2 (Kavramsal Beceriler)	0-10 yıl	15	3,98	,59	Gruplar Arası	1,120	3	0,373	1,109	,348
	11-20 yıl	33	3,73	,57						
	21-30 yaş	54	3,92	,53	Gruplar İçi	41,722	124	0,336		
	31 ve üzeri	26	3,78	,66						
	Toplam	128	3,85	,58		42,841	127			
Levene: 0,930			p= ,428							
Faktör 3 (Öğrencilerin kendilerine Y)	0-10 yıl	15	3,27	,80	Gruplar Arası	2,956	3	0,985	1,851	,141
	11-20 yıl	33	3,57	,68						
	21-30 yaş	54	3,74	,69	Gruplar İçi	66,012	124	0,532		
	31 ve üzeri	26	3,73	,73						
	Toplam	128	3,64	,79		68,969	127			
Levene: 0,475			p= ,700							
Faktör 4 (Geleneksel Yöntemler)	0-10 yıl	15	4,27	,62	Gruplar Arası	,318	3	0,106	0,251	,861
	11-20 yıl	33	4,19	,60						
	21-30 yaş	54	4,32	,68	Gruplar İçi	52,409	124	0,423		
	31 ve üzeri	26	4,27	,63						
	Toplam	128	4,27	,64		52,727	127			
Levene: 0,326			p= ,807							

Tablo 8 incelendiğinde yapılan istatistiksel analizlere göre öğretmenlerin öğretmenlik deneyimi (hizmet yılı) ile ölçeğin alt boyutlarının hiçbirinde anlamlı bir fark tespit edilememiştir. Diğer bir ifadeyle sınıf öğretmenlerinin hizmet yılı ile ölçme-değerlendirme yeterlikleri arasında bir ilişki görülmemiştir.

İkinci olarak öğretmenlerin ölçme-değerlendirme konusunda hizmet – içi eğitim almaları ile ölçme-değerlendirme yeterlikleri arasında bir ilişki olup olmadığı yapılan t testi ile incelenmiş ve sonuçlar aşağıdaki Tablo 9'da verilmiştir.

Tablo 9. Öğretmenlerin Ölçme Ve Değerlendirme Yeterliklerinin Hizmet İçi Eğitim Alma Değişkenine Göre T Testi Sonuçları

Alt Boyutlar	Hizmet İçi Eğitim	N	$\bar{X}$	ss	Levene Testi		sd	T	P
					f	p			
Faktör 1 (Yeni Ölçme Teknikleri)	Aldım	83	3,98	,53	,118	,731	126	2,966	,004*
	Almadım	45	3,68	,58					
Faktör 2 (Kavramsal Beceriler)	Aldım	83	3,88	,55	,699	,405	126	,836	,405
	Almadım	45	3,79	,63					

Tablo 9'un devamı

Alt Boyutlar	Hizmet İçi Eğitim	N	$\bar{X}$	ss	Levene Testi		sd	T	P
					F	p			
Faktör 3 (Öğrencilerin kendilerine Yönelik)	Aldım	83	3,75	,65	3,47 7	,065	126	2,386	,019 *
	Almadım	45	3,43	,84					
Faktör 4 (Geleneksel Yöntemler)	Aldım	83	4,33	,62	,760	,385	126	1,520	,131
	Almadım	45	4,15	,68					

P<0.05

Yukarıdaki tablo 9 incelendiğinde ölçeği cevaplayan sınıf öğretmenlerinin ölçme ve değerlendirme konusunda daha önce herhangi bir hizmet-içi eğitim alıp almamalarına ilişkin yapılan analizlerde ölçeğin 1. Ve 3. Boyutlarında anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. Görüldüğü gibi birinci boyut olan “Yeni ölçme teknikleri” konusunda ,004 ($p<0,05$) düzeyinde hizmet içi eğitim alan öğretmenlerin lehine ($\bar{X} = 3,98$) farklılık tespit edilmiştir. Benzer şekilde ölçeğin üçüncü alt boyutu olan “Öğrencilerin Kendilerine Yönelik Ölçme-Değerlendirme” ,019 ($p<0,05$) düzeyinde hizmet içi eğitim alan öğretmenlerin lehine ($\bar{X} = 3,75$) farklılık tespit edilmiştir.

Son olarak ölçeği cevaplayan sınıf öğretmenlerinin cinsiyetleri ile ölçme-değerlendirme yeterlikleri arasında bir ilişki olup olmadığı yapılan t testi ile incelenmiş ve bulgular aşağıdaki Tablo 10'da verilmiştir.

Tablo 10. Öğretmenlerin Ölçme ve Değerlendirme Yeterliklerinin Cinsiyet Değişkenine Göre t Testi Sonuçları

Alt Ölçek	Cinsiyet	N	$\bar{X}$	Ss	Levene Testi		sd	t	P
					F	p			
Faktör 1 (Yeni Ölçme Teknikleri)	Kadın	60	3,90	,59	,568	,453	126	,399	,690
	Erkek	68	3,86	,54					
Faktör 2 (Kavramsal Beceriler)	Kadın	60	3,90	,57	,000	,987	126	,950	,344
	Erkek	68	3,80	,59					
Faktör 3 (Öğrencilerin kendilerine Yönelik)	Kadın	60	3,64	,77	,474	,492	126	,015	,988
	Erkek	68	3,64	,71					
Faktör 4 (Geleneksel Yöntemler)	Kadın	60	4,28	,65	,004	,949	126	,214	,831
	Erkek	68	4,26	,64					

P<0.05

Tablo 10'da görüldüğü gibi öğretmenlerin cinsiyetleri ile ölçme ve değerlendirme yeterlikleri ölçeğinin boyutları arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır.

4. 2. Yarı-Yapılandırılmış Mülakat Formu ile Elde Edilen Bulgular

4. 2. 1. Katılımcılar ile İlgili Ön Bilgiler

Bu çalışmada kullanılan yarı-yapılandırılmış görüşme formunun ilk bölümünde katılımcı öğretmenler ile ilgili demografik bilgilerin sorulduğu sorular mevcuttur. Bu bölümde katılımcı öğretmenlerin cinsiyeti, yaşı, hizmet yılı, mezun olduğu üniversite, eğitim verdikleri şube ve ölçme ve değerlendirme ile ilgili seminer veya eğitim alıp almadıkları ile ilgili bilgiler elde edilmeye çalışılmıştır. Kendileriyle yapılan yüz-yüze görüşmelerde düşüncelerini açıkça belirten katılımcıların önceki mesleki deneyimleri, geçmiş yaşantı ve tecrübeleri araştırma ile ilgili cevapları aranan soruların yanıtlanabilmesi açısından yardımcı olacak ve araştırmanın güvenilirliğine katkıda bulunacağı düşünülmektedir.

Tablo 11. Mülakatlara Katılan Sınıf Öğretmenleri ile İlgili Ön Bilgiler

Öğretmen Kodu	Cinsiyet	Yaş	Mezun Olduğu Üniversite	Hizmet Yılı	Şube	Eğitim-Seminer
Ö1	E	42	Burdur Eğitim Fakültesi	16	2	Hayır
Ö2	K	45	On Dokuz Mayıs Üniversitesi	23	3	Hayır
Ö3	E	45	Erzurum Atatürk Üniversitesi	22	3	Evet
Ö4	K	33	Karadeniz Teknik Üniversitesi	11	1	Hayır
Ö5	E	49	Uludağ Üniversitesi	25	1	Evet
Ö6	E	52	Trakya Üniversitesi	32	1	Evet
Ö7	K	42	Atatürk Üniversitesi	20	1	Evet
Ö8	E	45	On Dokuz Mayıs Üniversitesi	22	2	Hayır
Ö9	E	55	Gazi Üniversitesi	30	4	Evet
Ö10	K	29	Amasya Üniversitesi	7	3	Hayır
Ö11	K	33	Süleyman Demirel Üniversitesi	11	3	Hayır
Ö12	K	36	Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi	15	4	Hayır
Ö13	K	35	Gazi Üniversitesi	14	4	Hayır
Ö14	E	34	Gazi Üniversitesi	11	4	Hayır
Ö15	K	36	Celal Bayar Üniversitesi	15	2	Evet
Ö16	E	29	Uludağ Üniversitesi	8	2	Evet

Araştırmaya katılan sınıf öğretmenleri 8 erkek ve 8 kadından oluşmaktadır. Öğretmenlerin yaşına bakıldığında yaşları 29 ile 55 arasında değişip, ortalaması hesaplandığında ise 42 olduğu ortaya çıkmaktadır. Hizmet yılları 7 (Ö10) ile 32 (Ö6) arasında değişmekte olup, hizmet yılı ortalaması ise 17.625 olarak hesaplanmıştır. Ders verilen sınıf düzeylerine bakıldığında 4 öğretmen (Ö4, Ö5, Ö6, Ö7) 1. sınıf, 4 öğretmen (Ö1, Ö8, Ö15, Ö16) 2. sınıf, 4 öğretmen (Ö2, Ö3, Ö10, Ö11) 3. sınıf ve 4 öğretmen (Ö9, Ö12, Ö13, Ö14) ise 4. sınıf düzeyine ders vermektedir.

Öğretmenlere daha önce ölçme ve değerlendirme konusunda herhangi bir eğitim veya seminer alıp almadıkları hakkında yarı yapılandırılmış mülakat formunda soru sorulmuştur. Öğretmenlerden 9 tanesi (Ö1, Ö2, Ö4, Ö8, Ö10, Ö11, Ö12, Ö13, Ö14) hayır ve 7 tanesi (Ö3, Ö5, Ö6, Ö7, Ö9, Ö15, Ö16) evet cevabını vermiştir. Ölçme ve değerlendirme semineri veya eğitimi aldığını belirten 7 öğretmenden 2 tanesi (Ö5, Ö6) seminerlerin yeterli, 2 tanesi (Ö7, Ö9) seminerlerin tam anlamıyla yeterli olmadığını ve 3 tanesi ise (Ö3, Ö15 ve Ö16) seminerlerin yetersiz olduğu görüşünü belirtmiştir. Öğretmenlerden Ö9 bu konuyla ilgili görüşünü şu şekilde belirtmiştir:

Ö9: *“Ölçme ve değerlendirme ile ilgili müfredat, program, mevzuat değişiklikleri olduğunda bu kurslar ve seminerlerden hızlıca almıştık. Seminerler amaç olarak faydalı, ancak yeterlilik düzeyi konusunda yüzde yüz olduğu söylenemez.”*

4. 2. 2. Katılımcıların Öğrenci Gelişimini İzleme ve Değerlendirme Çalışmaları ile İlgili Bilgi ve Uygulama Yeterlikleri

Araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerine hazırlanan mülakat formunun B bölümündeki yarı yapılandırılmış sorular ile öğretmenlerin öğrenci gelişimi izleme ve değerlendirme çalışmaları hakkında bilgileri ve uygulama yeterlikleri hakkında görüşleri elde edilmeye çalışılmıştır. Bu sorularla öğretmenlerin öğrenci gelişimi izleme ve değerlendirme çalışmalarının gerekliliği konusunda neler düşündüklerine, öğrenci izleme ve değerlendirme çalışmalarının öğrenci, öğretmen ve okul başarısına katkısı hakkında görüşlerine ulaşılmaya çalışılmıştır. Öğretmenlerin MEB sınıf öğretmenliği özel alan yeterlikleri arasında bulunan izleme ve değerlendirme yeterlik alanı hakkında bilgi sahibi olup olmadığına, geleneksel ve çağdaş ölçme ve değerlendirme yaklaşımları hakkında bilgi düzeylerine, öğrenci izleme ve değerlendirme çalışmalarını nasıl yaptıklarına dair bilgi edinilmeye çalışılmıştır. Ayrıca öğretmenlerin öğrenci başarılarını ölçerken hangi yöntem ve teknikleri kullandıklarına, izleme ve değerlendirme çalışmalarını nasıl belgelediklerine ve bu belgelerin öğrenci, öğretmen ve veliye sağladığı katkılara, öğretmenlerin izleme ve değerlendirme çalışmaları yapılırken karşılaştıkları güçlüklerle ve izleme ve değerlendirme çalışmalarının daha iyi yapılabilmesi için neler yapılacağı belirlenmek istenmiştir.

4. 2. 2. 1. İlkokulda Öğrenci İzleme ve Değerlendirme Çalışmalarının Gerekliliği

Öğretmenlere ilk olarak ilkokulda öğrenci izleme ve değerlendirme çalışmalarının gerekli olup olmadığı konusunda bir soru yöneltilmiştir ve öğretmenlerin hepsi izleme ve değerlendirme çalışmalarının gerekli olduğu hususunda ortak görüş bildirmiştir. İzleme ve değerlendirme çalışmalarının neden gerekli olduğu hususunda görüşleri çeşitlilik göstermiştir. Öğretmenlerin bu görüşleri Tablo 12’de özetlenmiştir.

Tablo 12. İlkokulda Öğrenci İzleme ve Değerlendirme Çalışmalarının Gerekliliği

Görüşler	Öğretmenler	Frekans
Öğrenci eksikliklerini belirleyebilmek için	Ö3, Ö5, Ö8, Ö11, Ö12, Ö14, Ö17	7
Öğrenci seviyesini belirleyebilmek için	Ö4, Ö6, Ö7, Ö10, Ö11, Ö13, Ö16	7
Öğrenci gelişimini izleyebilmek için	Ö3, Ö8, Ö9, Ö10, Ö13, Ö15	6
Süreci kontrol edebilmek için	Ö5, Ö9, Ö10, Ö2, Ö15	5
Öğrencinin gelişimine göre plan yapmak için	Ö1,Ö4	2
Kazanımların kontrolünü yapabilmek için	Ö2	1

Tablo 12 incelendiğinde ilkokulda öğrenci gelişimi izleme ve değerlendirme çalışmalarını 7 öğretmen öğrenci eksikliklerini belirlemek, 7 öğretmen öğrenci seviyesini belirlemek, 6 öğretmen öğrenci gelişimini izleyebilmek, 5 öğretmen süreci kontrol edebilmek, 2 öğretmen öğrenci gelişimine göre plan yapmak ve 1 öğretmen kazanımların kontrolünü yapabilmek için gerekli olduğunu savunmuştur.

Öğrenci eksikliklerini belirleyebilmek için izleme ve değerlendirme çalışmalarının gerekli olduğunu düşünen öğretmenlerden bir tanesi bu görüşünü şu şekilde ifade etmiştir:

Ö11: “...öğrencilerin hangi alanda eksiklikleri var hangi alanlarda eksiklikleri yok görmüş oluruz.”

Öğrenci izleme ve değerlendirme çalışmalarının öğrencinin seviyesinin belirlenebilmesi için gerekli olduğu görüşünü belirten öğretmenlerden Ö6 görüşünü aşağıdaki şekilde bildirmiştir:

Ö6: “...öğrencinin gelişimini izlemeden ve değerlendirmede seviye grupları yapamazsınız. Seviye grupları ile çalışmak önemlidir. Ne seviyede olduğunu bilmediğimiz bir öğrenciye eğitim verebilmek bana göre boş bir çabadır.”

Öğretmenler üçüncü olarak izleme ve değerlendirme çalışmalarının öğrenci gelişimini izleyebilmek için gerekli olduğu görüşünü benimsemiştir. Bu görüşü savunan öğretmenden Ö8 görüşünü şu şekilde ifade etmiştir:

Ö8: “Çünkü öğrencinin katettiği mesafeyi öğrenmek, hangi alanda gelişim sağlamış, nerelerde sıkıntılı olduğunu anlamak için önemlidir.”

Öğrenci izleme ve değerlendirme çalışmalarının süreci kontrol edebilmek için gerekli olduğunu savunan öğretmenlerden Ö9 ise görüşünü şu şekilde dile getirmiştir:

Ö9: “Eğitim bir süreçtir. Süreci ve değişimi, gelişimi izlemek ve değerlendirmek önemlidir, gereklidir.”

Öğretmenlerin izleme ve değerlendirme çalışmalarının gerekli ve önemli olduğunu bildiklerini söyleyebiliriz. Çünkü öğretmenler öğrenci eksikliklerini, seviyelerini, gelişimini, süreç kontrolünü izleme ve değerlendirme çalışmaları ile yapabileceklerini belirtmişlerdir.

4. 2. 2. 2. Öğrenci İzleme ve Değerlendirme Çalışmalarının Öğrenci, Öğretmen ve Okul Başarısına Katkısı

Araştırmanın bu kısmında öğretmenlere yöneltilen soru üç kısımda incelenmiştir. Öğrenci izleme ve değerlendirme çalışmalarının öğrenci başarısına, öğretmen başarısına ve okul başarısına katkıları öğrenilmeye çalışılmıştır. İlk olarak izleme ve değerlendirme çalışmalarının öğrenci başarısına, ikinci olarak öğretmen başarısına ve üçüncü olarak ise okul başarısına katkısının olup olmadığı ve varsa bu katkıların neler olduğu öğrenilmek istenmiştir. Öğretmenlerin hepsi çalışmaların öğrenci, öğretmen ve okul başarısına katkısı olduğu görüşündedir. Bu görüşler ise Tablo 13'te gösterildiği gibi kategorize edilmiştir.

Tablo 13. İzleme ve Değerlendirme Çalışmalarının Öğrenci, Öğretmen ve Okul Başarısına Katkıları

	Görüşler	Öğretmenler	Frekans
Öğrenci Başarısına Katkısı	Eksiklikler belirlenir ve giderilir	Ö3, Ö4, Ö5, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö12, Ö15	9
	İlerleme sağlanır	Ö1, Ö3, Ö4, Ö6, Ö7, Ö9, Ö10	7
	Kendini tanır	Ö1, Ö4, Ö13, Ö14, Ö16	5
	Motive olur	Ö2, Ö6, Ö7, Ö11	4
Öğretmen Başarısına Katkısı	Kendini tanır	Ö2, Ö4, Ö7, Ö12, Ö13, Ö14, Ö15	7
	Planlarını daha iyi yapar	Ö1, Ö5, Ö11, Ö16	4
	Öğrenci başarısı ile paraleldir	Ö3, Ö6, Ö8	3
	Mesleki doyum yaşanır	Ö9, Ö10	2
	Motivasyon artar	Ö5, Ö7	2
	Bütüncül çalışır	Ö5	1
Okul Başarısına Katkısı	Öğrenci başarısı ile paraleldir	Ö1, Ö4, Ö6, Ö8, Ö11, Ö12, Ö13	7
	Okul motivasyonu artar	Ö2, Ö7, Ö9, Ö10	4
	Eksiklikler belirlenir	Ö3, Ö5, Ö10, Ö15	4
	Kalite artar	Ö14, Ö16	2

Tablo 13 incelendiğinde öğrenci izleme ve değerlendirme çalışmalarının öğrenci, öğretmen ve okul başarısına katkısı ortaya koyulmuştur. Öğrenci izleme ve değerlendirme çalışmalarının öğrenci başarısına katkısı görüşleri içerisinde öğretmenler en fazla öğrencilerin eksikliklerinin belirlenip giderildiği bunun da öğrenci başarısına katkı sağladığı görüşü etrafında birleşmişlerdir. Bir öğretmen bu görüşle ilgili düşüncesini şöyle ifade etmiştir:

Ö9: *“Bu çalışmayla eksiklikler, yanlışlar ve yetersizlikler belirlenir. Bunlar planlanır, okul, öğretmen ve öğrenci ortaklığında çalışılır. Öğrenci bu çalışmalarla gelişim ve değişim kaydeder.”*

Öğrenci izleme ve değerlendirme çalışmalarının öğrenci başarısına katkısı görüşü içerisinde öğretmenler öğrenci üzerinde ilerleme sağlanabileceği görüşünde birleşmişlerdir. Öğretmen Ö10 ise bu görüşle ilgili fikrini şu cümlelerle dile getirmiştir:

Ö10: *“Süreçteki etkinlikleri tamamlaması veya yeterli düzeyde ise başarısının ödüllendirilerek artmasını sağlar.”*

Öğrenci izleme ve değerlendirme çalışmalarının öğretmen başarısına katkısı arasında öğretmenler öncelikli olarak öğretmenin kendini daha iyi tanıyacağı görüşü etrafında toplanmışlardır. Bu görüşlerini öğretmenler aşağıdaki şekilde ifade etmiştir:

Ö4: *“...Öğrenciyi izlerken aynı zamanda kendi eksik ve doğrularının farkına varır.”*

Ö13: *“...Öğretmen de anlaşılmayan konuları öğrenip üzerinden geçebilir.”*

Öğretmenler ikinci olarak planlarını daha iyi yapacakları görüşünde birleşmişlerdir. Bu görüşü bir öğretmen ise şu şekilde ifade etmiştir;

Ö1: *“...Öğrenci başarıları ve durumları belirlenerek planlama yapılır.”*

Öğrenci izleme ve değerlendirme çalışmalarının okul başarısına katkısı için görüş bildiren öğretmenler öncelikle öğrenci başarısı arttıkça okul başarısının da artacağı, bu iki durumun birbirine paralel bir şekilde ilerleyeceği görüşü etrafında birleşmişlerdir. Öğretmenler bu konuyla ilgili görüşlerini aşağıdaki şekilde ifade etmiştir;

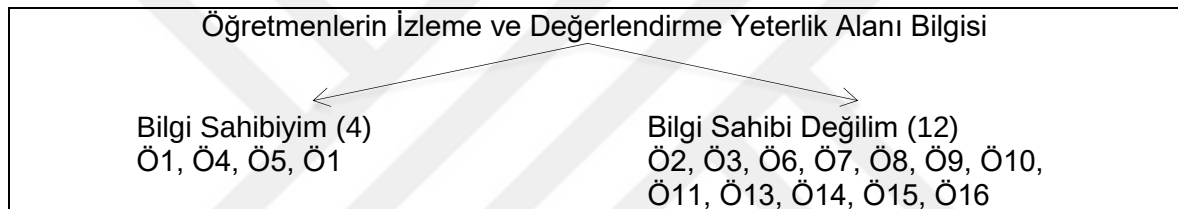
Ö8: *“Dolayısıyla bunlar birer zincirin halkaları gibidir. Birbirlerini tetikler ve etkiler.”*

Ö12: *“Öğrenci bireysel izlenerek anlaşılmayan konular tekrar anlatılarak öğrenci başarısı artırılır. Öğrenci başarısı artınca otomatik olarak okul başarısı da artar.”*

Öğretmenler öğrenci izleme ve değerlendirme çalışmalarının başarıya katkı sağladığının bilincindedir. Çünkü tüm öğretmenler bu çalışmaların öğrenci, öğretmen ve okul başarısına katkısı olduğu konusunda net ve ortak şekilde görüş bildirmişlerdir. Bunlardan hareketle öğretmenlerin izleme ve değerlendirme çalışmalarını kullanarak öğrencinin, öğretmenin ve okulun başarısına katkı sağladığı söylenebilir.

4. 2. 2. 3. Milli Eğitim Bakanlığı Sınıf Öğretmenliği Özel Alan Yeterliği İzleme ve Değerlendirme Yeterlik Alanı Hakkında Bilgi

Araştırmaya katılan öğretmenlere Milli Eğitim Bakanlığı sınıf öğretmenliği özel alan yeterlikleri arasında bulunan izleme ve değerlendirme yeterlik alanı hakkında bilgi sahibi olup olmadıkları sorulmuştur. Bu konuda öğretmenler şekil 1’de gösterildiği gibi iki kısma ayrılmıştır.

Şekil 1. Öğretmenlerin izleme ve değerlendirme yeterlik alan bilgisi

Sınıf öğretmenliği özel alan yeterlikleri arasında bulunan izleme ve değerlendirme yeterlikleri hakkında bilgi sahibi olan öğretmenlerin görüşleri aşağıda verilmiştir.

1. Öğretmeni geliştirmeye yardımcı olur (Ö1)
2. Öğrenciyi tanımaya yardımcı olur (Ö4)
3. Ölçme değerlendirme araçlarını içerir (Ö5)
4. Sürece bağlı öğrenci değerlendirmeyi içerir (Ö12)

Öğretmenlerin özel alan yeterlikleri hakkında verdikleri cevaplar ışığında tam olarak bilgi sahibi olmadığı görülmüştür. Öğretmenlerin 12 tanesi bilgi sahibi olmadığını ve 4 ü ise bilgi sahibi olduğunu dile getirmiştir. Özel alan yeterlikleri hakkında bilgi sahibi olan öğretmenlerin verdikleri cevaplar ise Milli Eğitim Bakanlığı sınıf öğretmenliği özel alan yeterlikleri arasında bulunan izleme ve değerlendirme yeterlik alanı kapsamındaki bilgilerle tam anlamıyla bağdaşmamaktadır.

Milli Eğitim Bakanlığı özel alan yeterlikleri arasında bulunan izleme ve değerlendirme yeterlik alanı öğrencilerin öğretim süreci boyunca gelişimlerini ve elde edilen verilerin değerlendirmesini kapsamaktadır. Sadece 4 öğretmen izleme ve değerlendirme çalışmaları ile ilgili görüş bildirmiştir. Ancak bu bildirdikleri görüşler de tam

olarak izleme ve değerlendirme yeterlik alanıyla örtüşmemektedir. Bu konu hakkında öğretmenlerin bilgi sahibi olmadığı, özel alan yeterlikleri açısından eksiklikleri olduğu düşünülebilir.

4. 2. 2. 4. Öğretmenlerin Geleneksel ve Çağdaş Ölçme Değerlendirme Yöntemleri Konusunda Yeterlikleri ve Eksikleri

Araştırmaya katılan öğretmenlere geleneksel ve çağdaş ölçme değerlendirme yöntemleri konusunda kendilerini ne düzeyde yeterli gördükleri ve bu konuda kendilerince eksiklikleri olup olmadıkları sorulmuştur. Öğretmenlerin bu konuyla ilgili görüşleri Tablo 14'te verilmiştir.

Tablo 14. Öğretmenlerin Geleneksel ve Çağdaş Ölçme Değerlendirme Yöntemleri Yeterlikleri ve Eksiklikleri

	Görüşler	Öğretmenler	Frekans
Geleneksel	Yeterliyim	Ö1, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö13, Ö14, Ö15	14
	Orta düzeyde yeterliyim	Ö2, Ö16	2
	Eksikliklerim var	Ö1, Ö2, Ö8, Ö9, Ö11, Ö16	6
	Eksikliklerim yok	Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö10, Ö12, Ö13, Ö14, Ö15	10
Çağdaş	Yeterliyim	Ö3, Ö4, Ö5, Ö9, Ö11, Ö13, Ö14, Ö15	8
	Orta düzeyde yeterliyim	Ö1, Ö6, Ö7, Ö8, Ö10, Ö12, Ö16	7
	Yeterli değilim	Ö2	1
	Eksikliklerim var	Ö1, Ö2, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö10, Ö11, Ö12, Ö15, Ö16	11
	Eksikliklerim yok	Ö3, Ö4, Ö9, Ö13, Ö14	5

Öğretmenlerin görüşleri doğrultusunda oluşturulan Tablo 14'te geleneksel ölçme ve değerlendirme yöntemleri hakkında öğretmenlerin yarısından fazlası kendilerini yeterli görmekte olup yine yarısından fazlası eksikliklerinin olmadığı görüşü etrafında birleşmişlerdir. Bu konuyla ilgili görüşünü bir öğretmen görüşünü şu şekilde ifade etmiştir:

Ö5: *“Geleneksel ölçme ve değerlendirme yöntemlerini uygulama ve planlama konularında oldukça başarılı olduğumu düşünüyorum.”*

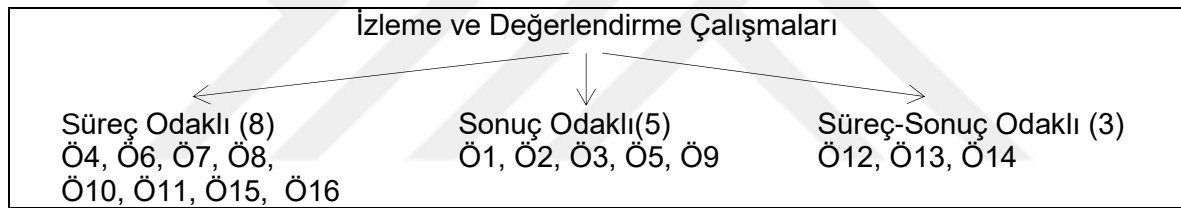
Çağdaş ölçme ve değerlendirme yöntemleri hakkında öğretmenlerin 8'i yeterli düzeyde olduğunu, 7 tanesi orta düzeyde yeterli olduğunu ve 1 kişi ise yetersiz olduğunu söylemiştir. Ayrıca yarısından fazlası çağdaş ölçme ve değerlendirme yöntemleri konusunda eksikliklerinin olduğunu dile getirmiştir. Bu konu hakkında öğretmenlerin biri görüşünü şu şekilde ifade etmiştir:

Ö8: “Aynı şekilde dört dörtlük değiliz. Dört üçlük olduğumu düşünüyorum. Eksiklikler vardır.”

Öğretmenler geleneksel ve çağdaş ölçme ve değerlendirme yöntemleri konusunda kendilerini yeterli görmekte ve eksiklikleri de olduğunu düşünmektedir. Bulgulardan hareketle öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme yöntemleri konusunda öğretmenlerin daha çok geleneksel yöntemler konusunda yeterli oldukları alternatif yöntem ve teknikler hakkında ise geliştirilmeleri gerektiği söylenebilir.

4. 2. 2. 5. Öğrenci İzleme ve Değerlendirme Çalışmalarının Nasıl Yapıldığı

Öğretmenlere yöneltilen “Öğrenci izleme ve değerlendirme çalışmalarını nasıl yapıyorsunuz? Kısaca bilgi verir misiniz? sorusuna öğretmenlerin verdikleri cevaplar incelendiğinde sonuç, süreç ve hem sonuç hem de süreç odaklı oldukları görülmüştür. Bu bulgu şekil 2’de ayrıntılı olarak verilmiştir.

Şekil 2. Öğrenci izleme ve değerlendirme çalışmalarının nasıl yapıldığı

Şekil 2 incelendiğinde 8 öğretmenin süreç odaklı, 5 öğretmenin sonuç odaklı ve 3 öğretmenin ise hem süreç hem de sonuç odaklı öğrenci izleme ve değerlendirme çalışmaları yaptığı görülmektedir. Öğretmenlere neden süreç, sonuç ya da hem süreç hem de sonuç odaklı öğrenci izleme ve değerlendirme çalışmalarını tercih ettikleri sorulmuştur. Öğretmenlerin bu konuyla ilgili görüşleri Tablo 15’te ayrıntılı olarak verilmiştir.

Tablo 15. Süreç, Sonuç ve Süreç-Sonuç Odaklı İzleme ve Değerlendirme Çalışmaların Tercih Edilme Sebepleri

	Görüşler	Öğretmenler	Frekans
Süreç	İlerlemeleri görmek için	Ö6, Ö10, Ö15	3
	Öğrenci takibi için	Ö7	1
	Eğitim bir süreç olduğun için	Ö8	1
	Günlük yaşamla bağlantılı olduğu için	Ö16	1
Sonuç	Araçlar sonuca yönelik olduğu için	Ö3, Ö5, Ö9	3
	Beklenen sonuç olduğu için	Ö1	1
Süreç-Sonuç	İkisi de birbirini tamamladığı için	Ö12, Ö13, Ö14	3

Tablo 15'e bakıldığında süreç odaklı izleme ve değerlendirme çalışmalarını 3 öğretmen ilerlemeleri görebilmek için, 1 öğretmen öğrenci takibi için, 1 öğretmen eğitim bir süreç olduğu için, 1 öğretmen ise günlük yaşamla bağlantılı olduğu için tercih etme sebepleri arasında göstermiştir. İlerlemeleri görebilmek için süreç odaklı çalışmaları tercih eden öğretmenlerden Ö10 bu görüşünü şu şekilde ifade etmiştir:

Ö10: *"Süreç değerlendirmesi öğrenmenin aşamaları, başlanılan nokta ile geline nokta arasındaki farkı verir. O yüzden bunu uyguluyorum. Mesela sesleri öğrenen çocuğun hece ve kelime okumaya doğru gitmesi süreci gösterir ki bunu değerlendirmek de en önemlisidir bence."*

Sonuç odaklı öğrenci izleme ve değerlendirme çalışmalarını 3 öğretmen ölçme ve değerlendirme araçlarının sonuca yönelik olduğu için ve 1 öğretmen ise sonuç beklendiği için tercih ettiği görüşünü belirtmişlerdir. Ölçme ve değerlendirme araçlarının sonuca yönelik olduğu görüşü ile ilgili bir öğretmen düşüncesini şu şekilde ifade etmiştir.

Ö9: *"İlkokul düzeyinde belirli oranda değerlendirme ve izleme ölçekleri kaldırıldı. Şu anda uygulamakta olduğumuz izleme ve değerlendirmeler ve ölçekler daha çok sonuca odaklı. Yazılı yoklamalar, değerlendirmeler gibi. Ama bazen basit kişisel gözlemler de yapıyorum."*

Öğrenci izleme ve değerlendirme çalışmalarını süreç ve sonuç odaklı gerçekleştirdiğini bildiren 3 öğretmen süreç ve sonuç odaklı çalışmaların birbirini tamamladığı görüşünde birleşmişlerdir. Bu görüşte birleşen öğretmenlerden birisi aşağıdaki şekilde görüşünü bildirmiştir:

Ö13: *"Ben süreci de izliyorum, sonuçları da değerlendiriyorum. Çünkü aslında bu ikisi de ders sırasında iç içe geçmiş durumda oluyolar. Beraber birlikte hareket ediliyor."*

Öğrenci izleme ve değerlendirme çalışmaları öğretmenlerden elde edilen bulguların frekanslarıyla birlikte ele alındığında daha çok süreç odaklı olduğu düşünülebilir. Yine öğretmenlerin görüşleri incelendiğinde süreç odaklı çalışmaların öğrenci izleme ve değerlendirme çalışmalarının amacına daha uygun olduğunu bildiği düşünülebilir.

4. 2. 2. 6. Öğrenci Başarısını Ölçerken Kullanılan Yöntem ve Teknikler

Araştırmanın bu kısmında öğretmenlere öğrenci başarısını ölçerken hangi yöntem ve tekniklerden ya da ölçme ve değerlendirme araçlarından yararlandıkları sorusuna cevap aranmıştır. Öğretmenlerin verdikleri cevaplar Tablo 16'da özetlenmiştir.

Tablo 16. Öğrenci Başarısını Ölçerken Kullanılan Yöntem ve Teknikler

Görüşler	Öğretmenler	Frekans
Çoktan seçmeli sorular	Ö1, Ö2, Ö4, Ö6, Ö8, Ö11, Ö14, Ö15	8
Açık uçlu sorular	Ö1, Ö2, Ö4, Ö8, Ö9, Ö12	6
Boşluk doldurma soruları	Ö4, Ö6, Ö8, Ö14, Ö15	5
Soru-cevap yöntemi	Ö1, Ö6, Ö9, Ö11, Ö14	5
Sözlü	Ö8, Ö9, Ö11, Ö12, Ö14	5
Eşleştirme	Ö4, Ö6, Ö8, Ö15	4
Gözlem	Ö5, Ö9, Ö12, Ö15	4
Sunum	Ö5, Ö9, Ö12, Ö13	4
Kazanım değerlendirme	Ö1, Ö7	2
Araştırma	Ö1, Ö9	2
Ders içi performans	Ö3, Ö5	2
Doğru yanlış soruları	Ö4, Ö6	2
Drama	Ö4, Ö14	2
Poster	Ö4, Ö13	2
Kavram haritası	Ö4, Ö14	2
Proje	Ö5, Ö6	2
Çalışma kağıtları	Ö12, Ö13	2
Ünite değerlendirme soruları	Ö1	1
Gösteri	Ö4	1
Akran değerlendirme	Ö4	1
Ürün dosyası	Ö5	1
Uygulama	Ö9	1
Süreç değerlendirme	Ö10	1
Ölçek	Ö8	1

Tablo 16 incelendiğinde öğrenci başarısını ölçerken 8 öğretmenin çoktan seçmeli, 6 öğretmenin açık uçlu, 5 öğretmenin boşluk doldurma, 5 öğretmenin soru-cevap, 5 öğretmenin sözlü, 4 öğretmenin eşleştirme, 4 öğretmenin gözlem, 4 öğretmenin sunum, 2 öğretmenin kazanım değerlendirme, 2 öğretmenin araştırma, 2 öğretmenin ders içi performans, 2 öğretmenin doğru yanlış, 2 öğretmenin drama, 2 öğretmenin poster, 2 öğretmenin kavram haritası, 2 öğretmenin proje, 2 öğretmenin çalışma kağıtları, 1 öğretmenin ünite değerlendirme soruları, 1 öğretmenin gösteri, 1 öğretmenin akran değerlendirme, 1 öğretmenin ürün dosyası, 1 öğretmenin uygulama, 1 öğretmenin süreç değerlendirme ve 1 öğretmen ise ölçek kullanarak öğrenci başarısını ölçtüğü bulgusuna ulaşılmıştır.

Tablo 16'da verilen cevaplar doğrultusunda öğretmenlerin en çok çoktan seçmeli sorular kullanarak öğrencilerin başarısını ölçtükleri görülmüştür. Bu görüş etrafında birleşen öğretmenlerden birinin ifadesi şu şekildedir:

Ö6: *“Şu anda ben 1. sınıf okuttuğum için 1. dönem genelde okuma çalışmalarıyla geçtiği için 2. dönem çoktan seçmeli testler, doğru yanlış soruları, eşleştirme soruları, boşluk doldurma, soru-cevap, tekniklerinden yararlanırım.”*

Öğretmenler ikinci olarak açık uçlu sorular kullanarak öğrenci başarısını ölçtüğü görüşünde birleşmişlerdir. Görüşünü bir öğretmen şu şekilde bildirmiştir:

Ö4: *“Yönetmelik gereği kısa uzun açık uçlu sorular, çoktan seçmeli sorular, doğru yanlış, boşluk doldurma, eşleştirme gibi yöntemlere yer veriyorum.”*

Öğretmenlerin öğrenci başarısını ölçerken üçüncü olarak en çok tercih ettikleri ölçme ve değerlendirme aracı boşluk doldurma soruları olmuştur. Bu görüşte toplanan öğretmenlerden biri düşüncesini aşağıdaki şekilde ifade etmiştir:

Ö8: *“Tabi bu derslere göre değişebiliyor. Yer ve zamana göre de değişebiliyor. Genel olarak yazılı, sözlü, boşluk doldurma, eleştirme, değişik derslere göre ölçekler, çoktan seçmeli sorular gibi oluyor.”*

Öğretmenlerin izleme ve değerlendirme çalışmalarını yaparken en fazla olarak çoktan seçmeli sorulardan, açık uçlu sorulardan, boşluk doldurma sorularından, soru-cevap yönteminden ve sözlüden yararlandıkları bulgusuna ulaşılmıştır. Bu bulgudan hareketle çoğunluk olarak verdikleri görüşler dahilinde öğretmenlerin izleme ve değerlendirme süreci içerisinde daha çok geleneksel yöntemleri kullandığı söylenebilir.

4. 2. 2. 7. İzleme ve Değerlendirme Çalışmalarının Derslere Göre Farklılıkları

Araştırmanın bu kısmında katılımcı öğretmenlere öğrenci izleme ve değerlendirme çalışmalarının dersten derse fark edip edilmediği sorulmuştur. Tüm öğretmenler bu kısımda ortak görüş belirtip izleme ve değerlendirme çalışmalarının Matematik-Türkçe-Fen ve Beden Eğitimi-Müzik-Resim derslerinde farklılık gösterdiğini belirtmişlerdir. Bu farklılıklar Tablo17’de özetlenmiştir.

Tablo 17. İzleme ve Değerlendirme Çalışmalarının Derslere Göre Farklılığı

	Görüşler	Öğretmenler	Frekans
Türkçe - Matematik - Fen	Yazılı değerlendirme	Ö7, Ö11, Ö12, Ö13	4
	Kazanıma göre değerlendirme	Ö9, Ö10	2
	Bilgiye yönelik değerlendirme	Ö6, Ö8	2
	Birçok yöntemle değerlendirme	Ö14, Ö16	2
	Sınav sonuçlarına göre değerlendirme	Ö15	1

Tablo 17'nin devamı

	Görüşler	Öğretmenler	Frekans
Türkçe - Matematik - Fen	Ödev ile değerlendirme	Ö5	1
	Belgeye göre değerlendirme	Ö4	1
	Objektif değerlendirme	Ö4	1
	Farklı derslerle ilişkilendirme	Ö1	1
Resim - Müzik - Beden Eğitimi	Gözleme dayalı değerlendirme	Ö4, Ö7, Ö9, Ö11, Ö12, Ö13	6
	İlgiye göre değerlendirme	Ö2, Ö3, Ö8, Ö10	4
	Yeteneğe göre değerlendirme	Ö2, Ö3, Ö6, Ö8	4
	Uygulamaya göre değerlendirme	Ö5, Ö14	2
	Ürün dosyası ile değerlendirme	Ö15	1
	Birçok yöntemle değerlendirme	Ö16	1
	Beceriye göre değerlendirme	Ö10	1
	Farklı derslerle ilişkilendirme	Ö1	1

Tablo 17 incelendiğinde öğretmenlerin tamamı izleme ve değerlendirme çalışmalarının derslere göre farklılaştığını belirtmiştir. Türkçe- matematik ve fen derslerini için 4 öğretmen yazılı, 2 öğretmen kazanıma göre, 2 öğretmen bilgiye yönelik, 2 öğretmen birçok yöntemle, 1 öğretmen sınav sonuçlarına göre, 1 öğretmen ödev ile, 1 öğretmen belgeye göre, 1 öğretmen objektif ve 1 öğretmen farklı derslerle ilişkilendirerek değerlendirme yaptığını belirtmiştir.

Resim-müzik ve beden eğitim derslerini 6 öğretmen gözleme dayalı, 4 öğretmen ilgiye göre, 4 öğretmen yeteneğe göre, 2 öğretmen uygulamaya göre, 1 öğretmen ürün dosyası ile, 1 öğretmen birçok yöntemle, 1 öğretmen beceriye göre, ve 1 öğretmen ise farklı derslerle ilişkilendirerek değerlendirme yaptığını belirtmiştir.

Öğretmenlerden birkaçı bu bölüm ile ilgili görüşlerini şu şekilde ifade etmiştir:

- Ö6: *“Ana derslerde bilgiye yönelik ölçme ve değerlendirme yapılırken resim-müzik-beden eğitimi derslerinde genelde yeteneklere yönelik ölçme ve değerlendirme yapılır.”*
- Ö9: *“Dersler arasında benzerlikler olduğu gibi farklılıklarda bulunmaktadır. Örneğin birinci grupta saydığımız dersler daha çok somut-soyut kazanımların değerlendirilmesi ile, ikinci grup dersler ise somut kazanımların yaparak-yaşayarak uygulandığı gözleme göre dayalı değerlendirmeler ile olur.”*
- Ö10: *“Bilişsel düzeydeki derslerde kalıp kazanımlar var. Ona göre değerlendirme yapıyorum. Yetenek düzeyindeki derslerde ise ilgi ve beceriler daha çok ön planda tutuluyor.”*
- Ö11: *“Dersten derse farklılaştırıyorum. Türkçe-matematik gibi mihver derslerde yazılı değerlendirme yaparken, müzik-beden eğitimi gibi derslerde gözlem yapıyorum.”*

Ö12: “Türkçe-matematik ve fen derslerinde daha çok yazılı değerlendirmeler yapıyorum. Fakat diğer derslerde daha çok gözleme dayalı değerlendirmelere yapıyorum.”

Öğretmenler yukarıdaki bulgularda Türkçe-matematik-fen dersleri ile resim-müzik-beden eğitimi derslerinin değerlendirmesini farklı yöntemlere ve farklı araçlara göre yaptıklarını belirtmişlerdir. Bu bulgulardan hareketle de öğretmenlerin izleme ve değerlendirme çalışmalarının derse göre farklılaştığı söylenebilir.

4. 2. 2. 8. Farklı Özelliğe Sahip Öğrencilere Yönelik İzleme ve Değerlendirme Çalışmaları

Öğretmenlere bu bölümde farklı özelliklere sahip olan öğrencilere yönelik izleme ve değerlendirme çalışmalarını nasıl yaptıkları sorulmuştur. Farklı özellikler öğrencilerin bilişsel, duyuşsal, devinişsel veya zeka alanlarına göre farklılık gösteren, öğrenme güçlüğü olan öğrenciler olarak öğretmenlere belirtilmiştir. Bu konuyla ilgili öğretmenlerin görüşleri Tablo 18’de sunulmuştur:

Tablo 18. Farklı Özellikte Olan Öğrencilerin İzleme ve Değerlendirme Çalışmaları

Görüşler	Öğretmenler	Frekans
Öğrenciye göre ölçme ve değerlendirme teknikleri kullananlar	Ö1, Ö5, Ö8, Ö10, Ö11, Ö14, Ö16	7
Varsa BEP’e göre hareket edenler	Ö3, Ö6, Ö7	3
Farklılık yapmayanlar	Ö4, Ö13	2
Sınavları tüm zeka alanlarına uygun olarak yapanlar	Ö9, Ö15	2
Rehberlik servisinden yardım alanlar	Ö2	1
Yeteneği değerlendirenler	Ö8	1
Süreç içinde gelişimi değerlendirenler	Ö12	1

Tablo 18 incelendiğinde 7 öğretmen öğrenciye göre ölçme ve değerlendirme tekniği kullandığını, 3 öğretmen eğer BEP varsa ona uygun izleme ve değerlendirme çalışmaları yaptığını, 2 öğretmen diğer öğrencilerle aynı izleme ve değerlendirme kullanıp bir farklılık yapmadığını, 2 öğretmen sınavlarını tüm zeka alanlarını içerecek şekilde yaptıklarını, 1 öğretmen izleme ve değerlendirme çalışmaları yaparken rehberlik servisinden yardım aldığını, 1 öğretmen yeteneği değerlendirdiğini ve 1 öğretmen ise öğrencinin süreç içerisindeki gelişimini değerlendirerek izleme ve değerlendirme çalışmaları yaptıklarını belirtmiştir. Öğrenciye göre ölçme ve değerlendirme teknikleri kullandığını belirten öğretmenlerden birkaçı görüşünü şu şekilde ifade etmiştir:

Ö10: *“Nasıl yapıyorum? Farklı ölçme değerlendirme araçları kullanıyorum. Mesela hafif düzeyde zihinsel engeli olan bir öğrencim var. Bu öğrencinin kazanımları farklı oluyor. Dolayısıyla onu sınıftan bağımsız değerlendiriyorum.”*

Ö14: *“Bazısından sözlü cevap, bazısından uygulamalarla, bazısından drama sayesinde bunları kullanarak ölçme ve değerlendirme yapıyorum.”*

Farklı özelliklere sahip öğrencilere yönelik öğrenci izleme ve değerlendirme çalışmalarına ikinci olarak öğretmenler BEP’e göre hareket ettikleri görüşünde birleşmişlerdir. Bu görüşte birleşen öğretmenlerden Ö6 düşüncesini aşağıdaki şekilde ifade etmiştir:

Ö6: *“Ölçme değerlendirme çalışmaları sınıf düzeyine göre çok değişiyor. Örneğin RAM raporu olan BEP’li öğrencilere hazırlanan öğretim planlamasına göre değerlendirme yapıyorum.”*

Öğretmenlerin farklı özelliklere sahip olan öğrencilere yönelik izleme ve değerlendirme çalışmalarını çeşitlendirdiği söylenebilir. Çünkü öğretmenlerden elde edilen bulgulara bakıldığında farklı özelliğe sahip öğrencilere göre çalışma yapıldığına ulaşılmıştır. Bu yüzden ihtiyacı olan öğrenciye göre bu çalışmaların çeşitlendirildiği olduğu söylenebilir.

4. 2. 2. 9. Öğrenci İzleme ve Değerlendirme Çalışmalarının Belgelendirilmesi

Araştırmanın bu bölümünde öğretmenlere “Öğrenci izleme ve değerlendirme çalışmalarını herhangi bir şekilde belgelendiriyor musunuz? Neden?” sorusu yönlendirilmiştir. Öğretmenlerin bu soruya verdikleri cevaplar iki bölümde incelenmiştir. İlk bölüm olan “Öğretmenlere öğrenci izleme ve değerlendirme çalışmalarını herhangi bir şekilde belgelendiriyor musunuz?” sorusu Tablo 18’de ayrıntılı olarak sunulmuştur.

Tablo 19. Öğrenci İzleme ve Değerlendirme Çalışmalarının Belgelendirilmesi

Görüşler	Öğretmenler	Frekans
Belgelendiriyorum	Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö10, Ö11, Ö14, Ö15, Ö16	11
Bazen belgelendiriyorum	Ö1, Ö8, Ö12, Ö13	4
Belgelendirmiyorum	Ö9	1

Tablo 19 incelendiğinde izleme ve değerlendirme çalışmalarını 11 öğretmen belgelendirerek kaydettiği, 4 öğretmen bazen belgelendirip kaydettiği, 1 öğretmen ise kaydetmediği bilgisini vermiştir.

İkinci bölüm olan “Neden?” sorusu öğretmenlere yöneltilmiştir. Öğretmenlerin bu soruya verdikleri cevaplar aşağıda ayrıntılı olarak verilmiştir.

Belgelendiriyorum;

1. Çünkü öğrencinin süreci izlenebilir. (Ö3, Ö6, Ö10, Ö11,)
2. Çünkü öğrenci gelişimi izlenebilir. (Ö2, Ö15)
3. Çünkü öğrenciyi tanımaya yarar. (Ö4,Ö7)
4. Çünkü eksiklikleri gösteriyor. (Ö16)
5. Çünkü iş birliği sağlanır. (Ö14)
6. Çünkü bir düzen olur. (Ö5)

Bazen belgelendiriyorum;

1. Çünkü veliye bilgi sağlar. (Ö8)
2. Çünkü zaman alıcıdır. (Ö12)
3. Çünkü zorunlu durumlar oluyor. (Ö1)
4. Çünkü değerlendirmeler kendiliğinden gelişebiliyor. (Ö13)

Belgelendirmiyorum;

1. Çünkü belge tutma kalkmıştır. (Ö9)

İkinci bölüm incelendiğinde öğrenci izleme ve değerlendirme çalışmalarını belgelendirdiğini belirten öğretmenlerden 4 kişi bu çalışmaları öğrencinin sürecini izleyebilmek için, 2 kişi öğrencinin gelişiminin izleyebilmek için, 2 kişi öğrenciyi tanıyabilmek için, 1 kişi eksiklikleri gösterdiği için, 1 kişi işbirliği sağlayabilmek için ve 1 kişi düzen yaratmak için yaptıklarını söylemiştir. Öğrencinin sürecini izleyebilmek için izleme ve değerlendirme çalışmalarını yaptığını belirten öğretmenlerden biri görüşünü şu şekilde ifade etmiştir:

Ö6: *“Evet belgelendiriyorum. Çünkü bu belgeler öğrencinin aldığı yolu görmek açısından yardımcı oluyor.”*

Öğrenci izleme ve değerlendirme çalışmalarını bazen belgelendirdiğini belirten öğretmenlerden 1 kişi veliye bilgi sağladığı için, 1 kişi zaman alıcı olduğu için, 1 kişi zorunlu durumlar olduğu için ve 1 kişi ise bazen değerlendirmenin kendiliğinden gelişebildiği için yanıtını vermiştir.

Öğrenci izleme ve değerlendirme çalışmalarını belgelemediğini belirten bir öğretmen vardır. Bu öğretmen belge tutmak kalktığı için bu çalışmaları belgelendirmedeğini belirtmiştir. Bu görüşünü aşağıdaki gibi ifade etmiştir:

Ö9: “Önceden belgeliyor, dosya tutuyorduk. Ancak ölçme ve değerlendirmede, proje ve performans değerlendirmeleri kalktığından bu dosyalama ve takip durumunu ortadan kaldırdı.”

Öğretmenlerin çoğunluğunun izleme ve değerlendirme sürecindeki çalışmalarını belgelendirdikleri görülmüştür. Belgelendirmelerinin nedenlerinden hareketle öğretmenlerin izleme ve değerlendirme çalışmalarının amacını ve faydalarını bildikleri söylenebilir.

Öğretmenlere bu bölümle ilgili olarak öğrenci izleme ve değerlendirme çalışmalarını nasıl kayıt altına aldıkları sorulmuştur. Öğretmenlerin bu soruya yönelik verdiği cevaplar Tablo 20’de açıklanmıştır.

Tablo 20. Öğrenci İzleme ve Değerlendirme Çalışmalarını Belgeleyen Öğretmenlerin Tuttukları Kayıtlar

Görüşler	Öğretmenler	Frekans
Dosyalar ile	Ö4, Ö5, Ö7, Ö8, Ö11, Ö12, Ö14	7
Sınavları saklayarak	Ö2, Ö4, Ö13	3
E-okula kaydederek	Ö3, Ö4	2
Bilgisayar ortamında saklayarak	Ö6, Ö14	2
Tablolar ile	Ö10, Ö15	2
Kazanım ve gözlem formları ile	Ö4	1
Ölçekler ile	Ö16	1
Sadece tutanak gerektiğinde	Ö1	1

Tablo 20 incelendiğinde izleme ve değerlendirme çalışmalarını 7 öğretmen dosyalar ile, 3 öğretmen sınavları saklayarak, 2 öğretmen e-okula kaydederek, 2 öğretmen bilgisayar ortamında saklayarak, 2 öğretmen tablolar oluşturarak, 1 öğretmen kazanım ve gözlem formları kullanarak, 1 öğretmen ölçekler kullanarak ve 1 öğretmen ise tutanak tutması gerektiğinde kayıt altına aldıkları görüşünde birleşmiştir. Dosyalar ile izleme ve değerlendirme çalışmalarını kayıt altına aldığı görüşünde birleşen birkaç öğretmenin ifadesi şu şekildedir:

Ö5: “Tüm izleme ve ölçme kayıtlarını türlerine göre dosyalayıp bir klasörde topluyorum. Ama tabi 1. Sınıfta bunları düzenli yürütmek de oldukça zor oluyor.”

Ö4: “4. sınıfta sınavlarla, 1-2 ve 3. sınıfta kazanım ve gözlem formlarıyla tutuyorum. Bunları dosyalayarak ve e- okula giriş yaparak kayıt altına alıyoruz.”

Öğretmenlere bu bölümle ilgili olarak tutulan kayıtların öğrenci, öğretmen ve veliye katkılarının neler olabileceği hakkında soru yöneltilmiştir. Öğretmenlerin bu soruya verdikleri cevap Tablo 21’de özetlenmiştir.

Tablo 21. Öğrenci İzleme ve Değerlendirme Çalışmalarının Kayıt Altına Alınmasının Öğrenci, Öğretmen ve Veliye Katkıları

Görüşler	Öğretmenler	Frekans
Eksiklikler tespit edilir.	Ö2, Ö5, Ö8, Ö12, Ö16	5
Yapılacak ek çalışmalar görülür.	Ö5, Ö8, Ö10	3
Öğrencinin gelişimi görülür.	Ö7, Ö12, Ö15	3
Süreç değerlendirilir.	Ö10, Ö14	2
Geri bildirim sağlanır.	Ö12, Ö14	2
Öğrencinin başarısı görülür.	Ö6, Ö14	2
Öğrencinin seviyesi görülür.	Ö3, Ö4	2
Veli bilgilendirilir.	Ö5, Ö7	2
Öğrenci için gerekli önlemler alınır.	Ö1, Ö4	2
Gelecekle ilgili bilgi verir.	Ö8	1
Değerlendirme resmileşir.	Ö13	1
Öğrenciyi tanıma fırsatı sağlar.	Ö11	1
Sorumlu kişiler bilgi alır.	Ö1	1
Veli çocuğun durumunu takip eder.	Ö2	1
Öğretmen öğrenciyi takip eder.	Ö7	1

Tablo 21 incelendiğinde izleme ve değerlendirme çalışmalarının öğrenci, öğretmen ve veliye katkılarına 5 öğretmen eksiklikler tespit edilir, 3 öğretmen yapılacak ek çalışmalar görülür, 3 öğretmen öğrencinin gelişimi görülür, 2 öğretmen süreç değerlendirilir, 2 öğretmen geri bildirim sağlanır, 2 öğretmen öğrencinin başarısı görülür, 2 öğretmen öğrencinin seviyesi görülür, 2 öğretmen veli bilgilendirilir, 2 öğretmen öğrenci için gerekli önlemler alınır, 1 öğretmen gelecekle ilgili bilgi verir, 1 öğretmen değerlendirme resmileşir, 1 öğretmen öğrenciyi tanıma fırsatı sağlar, 1 öğretmen sorumlu kişiler bilgi alır, 1 öğretmen veli çocuğun durumunu takip eder ve 1 öğretmen ise öğretmen öğrenciyi takip eder şeklinde görüş bildirmişlerdir.

Öğrenci izleme ve değerlendirme çalışmalarının kayıt altına alınmasının öğretmen, öğrenci ve veliye katkısının eksiklikleri tespit etmek olduğu görüşünde birleşen öğretmenlerden birinin görüşü aşağıdaki şekildedir:

Ö8: *“Bu belgelerden yararlanılarak geleceğe dair iyi çıkarımlar yapılacak, yapılacak verimli çalışmalar veya eksiklikler ortaya koyulabiliyor.”*

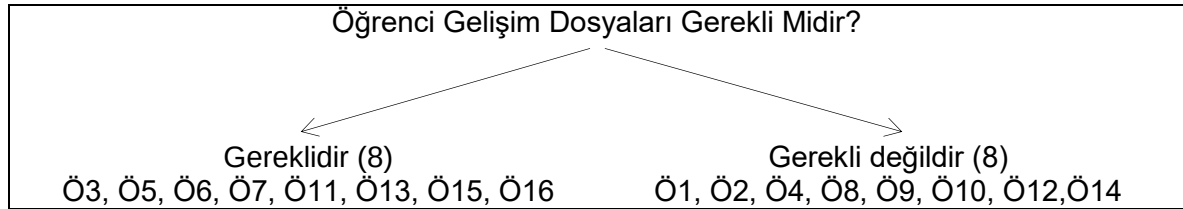
Ö9 tüm bu görüşlerin aksine öğrenci izleme ve değerlendirme çalışmalarının öğrenci, öğretmen ve veliye bir katkısı olmadığını bildirmiştir. Bu görüşünü ise şu şekilde ifade etmiştir:

Ö9: *“İlkokulda öğretmen tüm gün öğrenciyle birlikte olduğundan ve süreç 4 yıl sürdüğünden bu dosyaları tutmadan tutmasına gerek olmadan da küçük notlarla gelişim ve değişimi bilir, söyler. Veli ve okul ile paylaşır paylaşabilir.”*

İzleme ve değerlendirme çalışmalarını belgeleyip kayıt altına alan öğretmenler katkılarını yine izleme ve değerlendirme çalışmalarının amacına uygun şekilde ifade etmiştir. Bu ifadelerle hareket edildiğinde öğretmenlerin izleme ve değerlendirme çalışmalarının katkılarının bilgisinde olduğu söylenebilir.

4. 2. 2. 10. Öğrenci Gelişim Dosyaları ile İlgili Görüşler

Araştırmanın bu bölümünde öğretmenlere öğrenci gelişim dosyalarının gerekli olup olmadığı, nedeni ve bunun öğrenci, öğretmen ve veliye faydaları sorulmuştur. Öğretmenlerin bu soruya verdikleri cevaplar üç kısımda incelenmiştir. Araştırmanın birinci kısımda öğrenci gelişim dosyalarının gerekli olup olmadığı konusunda görüşler toplanmıştır. Bu görüşler Şekil 3'te aşağıdaki gibi özetlenmiştir.

Şekil 3. Öğrenci gelişim dosyaları gerekli midir?

Şekil 3 incelendiğinde öğretmenlerin yarısı öğrenci gelişim dosyalarının gerekli olduğunu yarısı ise bu dosyaların gerekli olmadığı görüşünü bildirmişlerdir. Bu cevaba göre öğretmenlere “neden gereklidir?” ya da “neden gerekli değildir?” sorusu yönlendirilmiştir. Öğretmenlerin bu soruya verdikleri cevap bölümün ikinci kısmını oluşturmaktadır ve cevaplar Tablo 22 ‘de özetlenmiştir.

Tablo 22. Öğrenci Gelişim Dosyalarının Gerekli Olup Olmaması

	Görüşler	Öğretmenler	Frekans
Gereklidir	Öğrenci daha iyi tanınıyor.	Ö5, Ö13	2
	Öğrenci gelişimi izlenebiliyor.	Ö3, Ö 11	2
	Öğretmen için kolaylık sağlıyor.	Ö7, Ö15	2
	Öğrencinin seviyesi belli oluyor.	Ö6	1
	Eksiklikler tamamlanıyor.	Ö16	1
Gerekli değildir	Takip edilmiyor.	Ö1	1
	Her gün gözlemleniyor.	Ö2	1
	Yönetimsel bir süreç değil.	Ö4	1
	Denetlenme yok.	Ö4	1
	E-okul sistemine giriliyor.	Ö8	1
	Zaman kaybıdır.	Ö9	1
	Öğrenci genelde 4 sene aynı öğretmendedir.	Ö10	1
	Öğretmene sorulması yeterlidir.	Ö12	1
	Fayda sağlayacağını düşünmüyorum.	Ö14	1

Tablo 22'ye bakıldığında öğrenci gelişim dosyalarının gerekli olduğunu düşünen 2 öğretmen öğrenciyi daha iyi tanıdığını, 2 öğretmen gelişimi izleyebildiklerini, 2 öğretmen kendileri için kolaylık sağladığını, 1 öğretmen öğrencinin seviyesini bildiğini, ve 1 öğretmen ise eksiklikleri tamamlayabildiği görüşünde birleşmişlerdir.

Öğrenci gelişim dosyalarının gerekli olduğunu düşünen öğretmenler bu dosyaların faydalarından da bahsetmişlerdir. Öğretmenlerin bu konu hakkında görüşleri aşağıda listelenmiştir:

1. Öğrenci gelişimi takip edilir. (Ö3)
2. Öğrenciyi tanıyabilir. (Ö5)
3. Öğrenci başarıları görülür. (Ö6)
4. Öğrenci daha iyi takip edilir. (Ö7)
5. Öğrenciye uygun yöntemler seçilebilir. (Ö11)
6. Süreç daha iyi görülür. (Ö13)
7. Öğrencinin geçmişi görülebilir. (Ö15)
8. Sorumlu kişiler daha iyi bilgi alır. (Ö16)

Öğrenci gelişim dosyalarının tutulması gerektiğini nedenleri ile açıklayan ve bunların faydalarını dile getiren, dosyalar ile öğrencilerin daha iyi tanındığını söyleyen öğretmenlerden birinin görüşü aşağıdaki şekildedir:

Ö5: *"Bence tutulmalıdır. Nedeni ise çünkü öğretmen daha iyi tanıyabiliyor öğrencisini. Eskiden tutulurdu ve öğrenci nakil gitse bile, okuluna gönderilerek*

öğretmenin yeni gelen öğrenciyi kısa zamanda belli yönlerden tanınmasına ve öğrenciye yaklaşmasına yardımcı olurdu.”

Öğrenci gelişim dosyalarının gerekli olduğunu ve bu dosyalarla gelişimin takip edilebileceğini dile getiren öğretmenlerden biri bu görüşünü şu şekilde dile getirmiştir;

Ö3: *“Bunların tutulması çok iyi oluyordu. Çünkü biz öğrencinin gelişimini rahatlıkla izliyorduk. Bu sayede de öğretmen, öğrenci, veli gibi gerekli kişilerde gelişimi kolay bir şekilde takip edebiliyordu.”*

Öğrenci gelişim dosyalarının tutulmasının gerekli olmadığını dile getiren öğretmenler de bulunmaktadır. Bu öğretmenlerden 1 tanesi dosyaların takip edilmediğini, 1 öğretmen her gün gözlemlenmediğini, 1 öğretmen yönetsel bir süreç olmadığını ve denetlemenin olmadığını, 1 öğretmen e- okul sistemine girildiğini, 1 öğretmen zaman kaybı olduğunu, 1 öğretmen öğrencilerin öğretmen değiştirmedikleri için gerek duymadığını, 1 öğretmen öğretmene gelişimin sorulmasının yeterli olduğunu ve 1 öğretmen ise bu dosyaların fayda sağlamayacağı görüşünü belirtmiştir. Bu konu hakkında öğretmenlerden birkaç tanesinin görüşü aşağıda verilmiştir.

Ö4: *“İzleme ve değerlendirmeyi yönetsel bir süreç olarak düşünmediğimden ve denetlenebilir olmadığından yalnızca sınıf öğretmenine ve veliye rehber edeceğinden özenle dosyaların gerektğini düşünmüyorum.”*

Ö8: *“Hayır. Artık bu çalışmalar e-okul sistemi üzerinden yapılmaktadır. Gerekli olduğunu düşünmüyorum.”*

Ö9: *“Dosyalar tutulmuyor. Tutulurken de mevzuata uygun yapıldığında çok gereksiz, zaman kaybı israf olmakta, öğrenciye de görülür bir katkısı bulunmamaktaydı. Ancak az öz tutulanlar var. Bunların öğrenciye mutlaka katkısı oluyor.”*

Öğretmenler öğrenci gelişim dosyalarının gerekli olup olmadığı konusunda bulgulara yarı yarıya görüş bildirmiştir. Gerekli gören öğretmenlerin görüşleri ve gelişim dosyalarının sağladığı faydalarla ilgili görüşleri incelendiğinde izleme ve değerlendirme çalışmalarını daha iyi bildiği, eğitim sürecine ve öğrencinin gelişimine katkı sağladığının bilincinde olduğu söylenebilir. Gereksiz gören öğretmenlerin görüşleri incelendiğinde ise izleme ve değerlendirme çalışmalarının bilindiği fakat sürecin vakit kaybı yaratacağını düşündükleri söylenebilir.

4. 2. 2. 11. Öğrenci izleme ve Değerlendirme Çalışmalarının Bir sonraki Kademeye Aktarılması

Araştırmanın bu bölümünde öğretmenlere “Öğrenci izleme ve değerlendirme çalışmalarının bir sonraki kademeye aktarılmasının öğrenciye, öğretmene ve veliye katkısı var mıdır? Nelerdir?” sorusu yöneltilmiştir. Bu bölüm 3 kısımda incelenmiştir. İzleme ve değerlendirme çalışmalarının bir sonraki kademeye aktarılmasının öğrenciye katkısı birinci kısmı, öğretmene katkısı ikinci kısmı ve veliye katkısı ise üçüncü kısmı oluşturmaktadır.

Birinci kısım olarak “Öğrenci izleme ve değerlendirme çalışmalarının bir sonraki kademeye aktarılmasının öğrenciye katkısı var mıdır?” ve “Bu katkılar nelerdir?” sorusu öğretmenlere yöneltilmiştir. Öğretmenlerin hepsi öğrenci izleme ve değerlendirme çalışmalarının bir sonraki kademeye aktarılmasının öğrenciye katkısı olduğu hakkında ortak görüş bildirmişlerdir ve bu katkıların neler olduğu ile ilgili cevaplar Tablo 23 ‘de özetlenmiştir.

Tablo 23. Öğrenci İzleme ve Değerlendirme Çalışmalarının Bir Sonraki Kademeye Aktarılmasının Öğrencilere Katkısı

Görüşler	Öğretmen	Frekans
Öğrenci için planlamalar daha iyi yapılır.	Ö1, Ö10, Ö11, Ö14	4
Öğrenci kendini tanır.	Ö 8, Ö12, Ö16	3
Öğrenci kendini geliştirir.	Ö2, Ö7	2
Öğrenci kendi gelişimini görür.	Ö9, Ö15	2
Öğrenci ilgi ve yeteneğine yönelir.	Ö3	1
Öğrenci kendini etkileyen durumları bilir.	Ö15	1
Öğrenci eksikliklerini tamamlar.	Ö6	1
Öğrenci başarısını artırır.	Ö4	1
Öğrenci kendi başarısını görür.	Ö13	1
Öğrenci edildikten etken duruma geçer.	Ö5	1

Tablo 23 incelendiğinde izleme ve değerlendirme çalışmalarının bir sonraki kademeye aktarılmasının öğrenciye katkıları için 4 öğretmen öğrenci için planlamalar daha iyi yapılır, 3 öğretmen öğrenci kendini tanır, 2 öğretmen öğrenci kendini geliştirir, 2 öğretmen öğrenci gelişiminin görür, 1 öğretmen öğrenci ilgi ve yeteneğine yönelir, 1 öğretmen öğrenci kendini etkileyen durumları bilir, 1 öğretmen öğrenci eksikliklerini tamamlar, 1 öğretmen öğrenci kendi başarısını görür ve 1 öğretmen öğrenci edilgen durumdan etken durum geçer şeklinde görüş bildirmiştir.

Öğrenci izleme ve değerlendirme çalışmalarının bir sonraki kademeye aktarılmasıyla öğrenci için planlamaların daha iyi yapılacağı görüşünde birleşen öğretmenlerden biri düşüncesini şu şekilde ifade etmiştir:

Ö1: *“Tabi vardır. Mesela tam olarak takip edilirse bir sonraki kademede öğrenci için ona göre planlama yapılır.”*

Öğrenci izleme ve değerlendirme çalışmalarının bir sonraki kademeye aktarılmasıyla öğrencinin kendini tanıyacağı görüşünde birleşen öğretmenlerden biri düşüncesini şu şekilde ifade etmiştir:

Ö12: *“Evet vardır. Bir sonraki kademede nelerin bilip neleri bilmediği ona katkı sağlayacaktır. Böylece farkına varıp kendi durumu bilip tanıyacaktır.”*

İkinci kısım olarak “Öğrenci izleme ve değerlendirme çalışmalarının bir sonraki kademeye aktarılmasının öğretmene katkısı var mıdır?” ve “Bu katkılar nelerdir?” sorusu öğretmenlere yöneltilmiştir. Öğretmenlerin hepsi öğrenci izleme ve değerlendirme çalışmalarının bir sonraki kademeye aktarılmasının öğretmene katkısı olduğu hakkında ortak görüş bildirmişlerdir ve bu katkılarının neler olduğu ile ilgili cevaplar Tablo 24’te özetlenmiştir.

Tablo 24. Öğrenci İzleme ve Değerlendirme Çalışmalarının Bir Sonraki Kademeye Aktarılmasının Öğretmenlere Katkısı

Görüşler	Öğretmen	Frekans
Öğretmen öğrenci hakkında ön bilgi sahibi olur.	Ö2, Ö7, Ö8, Ö11, Ö15	5
Öğretmen öğrenciye göre planlar yapar.	Ö1, Ö3, Ö6, Ö16	4
Öğretmene kolaylık sağlar.	Ö3, Ö4, Ö10	3
Öğretmen öğrenciyi daha iyi tanır.	Ö10, Ö11	2
Öğretmen öğrencinin gelişim sürecini görür.	Ö9	1
Öğretmen başarıya göre çalışma yapar.	Ö13	1
Öğretmen öğrenciye nasıl yaklaşacağını bilir.	Ö12	1
Öğretmen öğrencinin hazırbulunuşluk düzeyini bilir.	Ö5	1

Tablo 24 incelendiğinde öğrenci izleme ve değerlendirme çalışmalarının bir sonraki kademeye aktarılmasının öğretmene katkıları için 5 kişi öğretmen öğrenci hakkında ön bilgi sahibi olur, 4 kişi öğretmen öğrenciye göre planlar yapar, 3 kişi öğretmene kolaylık sağlar, 2 kişi öğretmen öğrenciyi daha iyi tanır, 1 kişi öğretmen öğrencinin gelişim sürecini görür, 1 kişi öğretmen başarıya göre çalışma yapar, 1 kişi öğretmen öğrenciye nasıl yaklaşacağını bilir ve 1 kişi ise öğretmen öğrencinin hazırbulunuşluk düzeyini bilir şeklinde görüş bildirmiştir.

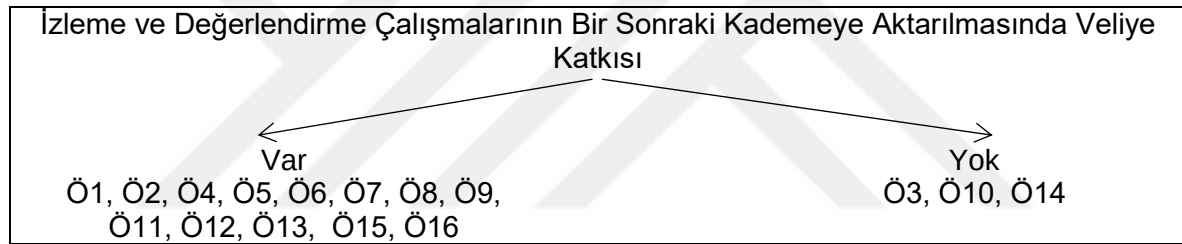
Tablo 24 incelendiğinde öğretmen öğrenci hakkında bilgi sahibi olur görüşü etrafında birleşen öğretmenlerden biri düşüncesini şu şekilde dile getirmiştir:

Ö7: “Vardır. Öğretmene ön bilgi olur öğrenci giderse, yeni gelen bir öğretmen de bilgi sahibi olabilir bu durumda.”

Öğrenci izleme ve değerlendirme çalışmalarının bir sonraki kademeye aktarılmasıyla öğretmenin öğrenciye göre planlar yapacağı görüşünde birleşen öğretmenlerden biri düşüncesini şu şekilde ifade etmiştir:

Ö1: “Katkı sağlar. Öğretmen öğrencinin durumuna göre planlama, programlama ve çalışma yapmasına olanak sağlar.”

Üçüncü kısım olarak “Öğrenci izleme ve değerlendirme çalışmalarının bir sonraki kademeye aktarılmasının veliye katkısı var mıdır?” ve “Bu katkılar nelerdir?” sorusu öğretmenlere yöneltilmiştir. Öğretmenlerin izleme ve değerlendirme çalışmalarının bir sonraki kademeye aktarılmasında veliye katkısı var mıdır sorusuna verdikleri cevap şekil 4’te gösterilmiştir.

Şekil 4. İzleme ve değerlendirme çalışmalarının bir sonraki kademeye aktarılmasında veliye katkısı

Şekil 4 incelendiğinde öğretmenlerden 13 tanesi izleme ve değerlendirme çalışmalarının bir sonraki kademeye aktarılmasının veliye katkısı vardır, 3 tanesi ise katkısı yoktur görüşünü bildirmiştir. Katkısı vardır görüşünü bildiren öğretmenlere bu katkılar neler olduğu sorulmuştur. Öğretmenlerin bu konu hakkındaki görüşleri Tablo 25’te özetlenmiştir.

Tablo 25. Öğrenci İzleme ve Değerlendirme Çalışmalarının Bir Sonraki Kademeye Aktarılmasının Velilere Katkısı

Görüşler	Öğretmenler	Frekans
Veli öğrenciyi takip eder.	Ö1, Ö2, Ö4, Ö6, Ö7, Ö12, Ö16	7
Veli öğrenciyi daha iyi tanır.	Ö8, Ö13	2
Veli öğrenci için tedbir alır.	Ö1, Ö9	2
Veli süreç hakkında bilgi sahibi olur.	Ö16	1
Veli öğrenciyi yönlendirir.	Ö5	1

Tablo 25'in devamı

Görüşler	Öğretmenler	Frekans
Velilerin yükü azalır.	Ö11	1
Veli öğrencinin eksikliğini görür.	Ö12	1
Veli öğrencinin durumunu öğrenir.	Ö15	1

Tablo 25 incelendiğinde öğrenci izleme ve değerlendirme çalışmalarının bir sonraki kademeye aktarılmasının veliye katkısı için 7 öğretmen veli öğrenciyi takip eder, 2 öğretmen veli öğrenciyi daha iyi tanır, 2 öğretmen veli öğrenci için tedbir alır, 1 öğretmen veli süreç hakkında bilgi sahibi olur, 1 öğretmen veli öğrenciyi yönlendirir, 1 öğretmen velilerin yükü azalır, 1 öğretmen veli öğrencinin eksikliğini görür ve 1 öğretmen veli öğrencinin durumunu öğrenir şeklinde görüş bildirmiştir.

Tablo 25'e bakıldığında veli öğrenciyi takip eder görüşü etrafında birleşen birkaç öğretmenin ifadesi şu şekildedir:

Ö1: *"Buna da katkısı vardır. Öğrenci gelişimini gerektiğinde takip etmesini sağladığından dolayı, tedbir almasını da sağlar."*

Ö12: *"Vardır. Veli o kademeye başladığında çocuğun hangi konularda eksik olduğunu bilerek ilerleme sürecini takip edecektir."*

Şekil 4 incelendiğinde öğrenci izleme ve değerlendirme çalışmalarının bir sonraki kademeye aktarılmasının veliye katkısı yoktur görüşünü belirten 3 öğretmenden biri görüşünü şu şekilde ifade etmiştir:

Ö3: *"Bence yoktur. Veliler genelde ilgisiz, sadece ilgili veliye belki bir parça katkı olabilir."*

Öğretmenlerin görüşlerinden yola çıkarak öğrenci izleme ve değerlendirme çalışmalarını bir sonraki kademeye aktarılmasının öğrenciye, öğretmene ve veliye katkısı olduğunun bilincinde olduğu anlaşılabılır. Çünkü öğretmenlerin görüşleri doğrultusunda elde edilen bulgular bir sonraki kademeye aktarılması durumunda elde edilecek katkılar arasında olduğu söylenebilir.

4. 2. 2. 12. Öğrenci izleme ve Değerlendirme Çalışmalarında Verilen Dönütler

Araştırmanın bu bölümünde öğretmenlere öğrenciyi izleyip değerlendirdiğinizde kendisine ve veliye dönütler verilir verilmediği ve bu dönütleri nasıl verdikleri üzerinde durulmuştur. Bu konuda verilen cevaplar iki bölümde incelenmiştir. Birinci bölümü

öğrenciye verilen dönütler ve bu dönütlerin nasıl olduğu, ikinci bölümü ise veliye verilen dönütler ve bu dönütlerin nasıl olduğu oluşturmuştur.

Öğretmenlere birinci ölümü oluşturan “Öğrenciyi izleyip değerlendirdiğinizde kendisine dönütler veriyor musunuz?” sorusu yöneltilmiştir. Öğretmenlerin hepsi öğrenciyi izleyip değerlendirdiğinde kendisine dönütler verdiği görüşünde ortak görüş bildirmişlerdir. Verdikleri dönütleri nasıl yaptıkları ise Tablo 26’da özetlenmiştir.

Tablo 26. Öğrenci İzlenip Değerlendirildiğinde Öğrenciye Verilen Dönütler

Görüşler	Öğretmenler	Frekans
Sözel olarak	Ö1, Ö2, Ö3, Ö9, Ö11, Ö12, Ö14	7
Ödül vererek	Ö1, Ö2, Ö9, Ö10, Ö12, Ö14	6
Hatalarını bireysel söyleyerek	Ö3, Ö5, Ö6, Ö8, Ö16	5
İlerlemeler söylenerek	Ö6, Ö8	2
Sayısal ifadelerle	Ö9, Ö13	2
Anında dönüt	Ö3, Ö5	2
Değerlendirmeler beraber incelenerek	Ö4, Ö7	2
Yazılı ifadelerle	Ö11	1
Pekiştireç	Ö14	1
Sonuç bildirerek	Ö15	1
Öğrenciyi örnek göstererek	Ö9	1

Tablo 26 incelendiğinde öğrenci izlenip değerlendirildiğinde 7 öğretmen sözel olarak, 6 öğretmen ödül vererek, 5 öğretmen hatalarını bireysel söyleyerek, 2 öğretmen ilerlemeleri söyleyerek, 2 öğretmen sayısal ifadelerle, 2 öğretmen anında dönüt vererek, 2 öğretmen değerlendirmeleri beraber inceleyerek, 1 öğretmen yazılı ifadelerle, 1 öğretmen pekiştireçle, 1 öğretmen sonuç bildirerek ve 1 öğretmen öğrenciyi örnek göstererek dönüt verdiğini belirtmiştir.

Sözel olarak öğrencilere dönüt verdiğini görüşünde birleşen öğretmenlerden biri görüşünü aşağıdaki şekilde ifade etmiştir:

Ö3: *“Evet dönütler her zaman veriliyor. Zaman zaman küçük ödüller sunuyoruz, zaman zaman da sözel olarak dönütler veriyoruz.”*

Öğretmenlere ikinci ölümü oluşturan “Öğrenciyi izleyip değerlendirdiğinizde veliye dönütler veriyor musunuz?” sorusu yöneltilmiştir. Öğrenciyi izleyip değerlendirdiğinde öğretmenlerden 1 tanesi (Ö2) veliye dönüt vermediğini diğerleri veliye dönütler verdiği konusunda ortak görüş bildirmişlerdir. Verdikleri dönütleri nasıl yaptıkları ise Tablo 27’de özetlenmiştir.

Tablo 27. Öğrenci İzlenip Değerlendirildiğinde Veliye Verilen Dönütler

Görüşler	Öğretmenler	Frekans
Toplantılarla	Ö3, Ö5, Ö9, Ö10, Ö12	5
Sözel olarak	Ö6, Ö11, Ö15, Ö16	4
Bireysel görüşmelerle	Ö9, Ö10 Ö12	3
Yazılı olarak	Ö11, Ö13	2
Sonuç bildirerek	Ö8, Ö15	2
Durum değerlendirmesi	Ö1,Ö7	2
Değerlendirmeler gönderilerek	Ö3	1
Anında dönüt	Ö4	1
WhatsApp	Ö5	1

Tablo 27 incelendiğinde öğrenci izlenip değerlendirildiğinde 5 öğretmen toplantılarla, 4 öğretmen sözel olarak, 3 öğretmen bireysel görüşmelerle, 2 öğretmen yazılı olarak, 2 öğretmen sonuç bildirerek, 2 öğretmen durum değerlendirmesiyle, 1 öğretmen değerlendirmeleri göndererek, 1 öğretmen anında dönüt vererek ve 1 öğretmen whatsapp ile dönütler verdiği görüşünde birleşmiştir.

Toplantılar ile veliye dönütler verildiği görüşünde birleşen öğretmenlerden birinin görüşün şu şekildedir:

Ö9: *“Evet veriyorum. Sınav sonuçlarını değerlendiriyoruz. Olumlu ve olumsuz durumlar hakkında bireysel ve toplu toplantılar yapılır. Velilerin izleyecekleri metotlar ve yollar hakkında önerilerde bulunurum, rehberliğe de yönlendiririm.”*

Öğretmenler öğrenciyi izleyip değerlendirdiğinde kendisine ve velisine dönütler verdiğini dile getirmiştir. Bu dönütlerin çeşitli şekillerde olduğu görülmektedir. Elde edinilen bulgulara bakıldığında dönüt veren öğretmenlerin bu dönütlerle öğrenci ve veliye katkı sağladığı söylenebilir.

4. 2. 2. 13. İzleme ve Değerlendirme Sürecinde Eksik Olduğu Belirlenen Öğrenciye Yönelik Çalışmalar

Araştırmanın bu bölümünde öğretmenlere izleme değerlendirme sürecinde eksik olduğu gözlenen öğrenciler için yaptıkları çalışmaların neler olduğu sorulmuştur. Öğretmenlerin bu soruya verdikleri cevaplar Tablo 28’de özetlenmiştir.

Tablo 28. İzleme ve Değerlendirme Sürecinde Eksik Olduğu Belirlenen Öğrenciye Yönelik Çalışmalar

Görüşler	Öğretmenler	Frekans
Birebir çalışma yaptırarak	Ö1, Ö10, Ö11, Ö13, Ö14, Ö15	6
Veli ile işbirliği sağlayarak	Ö2, Ö4, Ö9, Ö10, Ö14, Ö15	6
Eksikliklere yönelik çalışmalar	Ö3, Ö4, Ö5, Ö8	4
Farklı yöntem ve teknikler kullanarak	Ö7, Ö10, Ö16	3
Rehberlik hizmetlerine yönlendirerek	Ö9, Ö15	2
Genel tekrar	Ö7, Ö9	2
Ek çalışmalar yaparak	Ö12, Ö14	2
Seviyeye uygun gruplaştırmak	Ö6	1
Oyunlaştırarak	Ö7	1
Ödev vererek	Ö9	1
Derste aktifleştirerek	Ö5	1

Tablo 28 incelendiğinde izleme ve değerlendirme sürecinde eksik olduğu tespit edilen öğrenciler için öğretmenlerden 6 tanesi birebir çalışma yaptırarak, 6 tanesi veli ile iş birliği sağlayarak, 4 tanesi eksikliklere yönelik çalışmalar yaparak, 3 tanesi farklı yöntem ve teknikler kullanarak, 2 tanesi rehberlik hizmetlerine yönlendirerek, 2 tanesi genel tekrar yaptırarak, 2 tanesi ek çalışmalar yaptırarak, 1 tanesi seviye grupları oluşturarak, 1 tanesi oyunlaştırarak, 1 tanesi ödev vererek ve 1 tanesi derste aktifleştirerek eksiklikleri gidermeye çalıştıkları görüşlerinde birleşmişlerdir.

Birebir çalışma yaptırarak öğrencilerin eksikliklerini gidermeye çalıştıkları görüşünde birleşen öğretmenlerden biri düşüncesini aşağıdaki şekilde ifade etmiştir.

Ö15: “Veli ile hareket ediyorum görüşmeler yapıyorum, öğrenci ile bireysel çalışmalar, gerekirse de rehberlik servisine başvuruyorum. Yani akademik başarıyı arttırıcı çalışmalar yapıyorum.”

Öğrenci izleme ve değerlendirme sürecinde eksiklikleri tespit edilen öğrenciler için öğretmenlerin hepsi çalışmalar yapmaktadır. Öğretmenlerin süreç içerisinde eksiklik tespit ettikleri öğrenciler için izleme ve değerlendirme çalışmaları faydalı olabileceği düşünülebilir.

4. 2. 2. 14. Öğrenci İzleme ve Değerlendirme Sürecinde Karşılaşılan Güçlükler ve Çözümleri

Araştırmanın bu bölümünde öğretmenlerin öğrenci izleme ve değerlendirme süreçlerinde karşılaştıkları güçlükler ve bu güçlükleri nasıl aştıkları yer almıştır. Bu bölüm iki kısımda incelenecektir. Birinci kısım öğretmenlerin öğrenci izleme ve değerlendirme süreçlerinde karşılaştıkları güçlükleri oluştururken ikinci kısım bu güçlükleri nasıl

aştıklarını oluşturmaktadır. Birinci kısım olan öğrenci izleme ve değerlendirme sürecinde karşılaşılan güçlükler Tablo 29'da özetlenmiştir.

Tablo 29. Öğrenci İzleme ve Değerlendirme Sürecinde Karşılaşılan Güçlükler

Görüşler	Öğretmenler	Frekans
Değerlendirme için zaman darlığı	Ö3, Ö6, Ö7, Ö12, Ö13	5
Kazanımların çokluğu	Ö10, Ö15	2
Seviye farklılığı	Ö10, Ö15	2
Veli ilgisizliği	Ö11, Ö14	2
Form tutmak	Ö12, Ö13	2
Sürecin uzunluğu	Ö3	1
Kalabalık sınıf mevcudu	Ö2	1
Çağdaş ölçme ve değerlendirme tekniklerinin uygulama zorluğu	Ö4	1
Öğrenci durumunun tam ortaya koyulamaması	Ö8	1
Velinin öğrenci durumunu kabullenememesi	Ö9	1
Farklı türlerde olan etkinlikler	Ö5	1
Doküman azlığı	Ö14	1
Veli- öğrenci-öğretmen işbirliğinin olmaması	Ö16	1
Öğrencinin durumu kabullenememesi	Ö1	1

Tablo 29 incelendiğinde öğrenci izleme ve değerlendirme sürecinde karşılaşılan güçlükler için öğretmenlerden 5'i değerlendirme için zaman darlığı, 2'si kazanımların çokluğu, 2'si seviye farklılığı, 2'si veli ilgisizliği, 2'si form tutmanın, 1'i sürecin uzunluğu, 1'i kalabalık sınıf mevcudu, 1'i çağdaş ölçme ve değerlendirme tekniklerinin uygulama zorluğu, 1'i öğrenci durumunun tam ortaya koyulamaması, 1'i velinin öğrenci durumunu kabullenememesi, 1'i farklı türlerde çok etkinliğin bulunması, 1'i doküman azlığı, 1'i veli- öğrenci-öğretmen işbirliğinin olmaması, 1'i öğrencinin durumunu kabullenememesi görüşünü bildirmiştir.

İkinci kısım öğretmenlerin öğrenci izleme ve değerlendirme süreçlerinde karşılaştıkları güçlükleri nasıl aştıklarını oluşturmaktadır. İkinci kısım olan öğrenci izleme ve değerlendirme sürecinde karşılaşılan güçlükleri nasıl aştıkları Tablo 30'da özetlenmiştir.

Tablo 30. Öğrenci İzleme ve Değerlendirme Sürecinde Karşılaşılan Güçlüklerin Nasıl Aşıldığı

Görüşler	Öğretmenler	Frekans
Geleneksel ölçme ve değerlendirme yöntemlerini kullanarak	Ö2, Ö3, Ö4	3
Karşılıklı iletişim ile	Ö1, Ö16	2
Veli görüşmesi ile	Ö1, Ö11	2

Tablo 30'un devamı

Görüşler	Öğretmenler	Frekans
Rehber öğretmenle görüştürme	Ö1, Ö9	2
Farklı derslerle telafi ediliyor	Ö6, Ö7	2
Ortalama sorular sorarak	Ö10, Ö15	2
Grup çalışması ile	Ö5	1
Yararlı formlar kullanarak	Ö12	1
İşbirliği ile	Ö8	1
Gözleme bağlı değerlendirmeler ile	Ö13	1
Kendimiz doküman oluşturuyoruz	Ö14	1

Tablo 30 incelendiğinde öğrenci izleme ve değerlendirme sürecinde karşılaşılan güçlüklerin nasıl aşıldığı konusunda öğretmenlerin 3'ü geleneksel ölçme ve değerlendirme yöntemlerini kullanarak, 2'si karşılıklı iletişim ile, 2'si veli görüşmesi ile, 2'si rehber öğretmenle görüştürerek, 2'si farklı derslerle telafi edildiğini, 2'si ortalama sorular sorarak, 1'i grup çalışmaları ile, 1'i yararlı formlar kullanarak, 1'i işbirliği ile, 1'i gözleme bağlı değerlendirmeler ile ve 1'i ise kendimiz doküman olarak görüşünü belirtmişlerdir.

Tablo 29 ve Tablo 30 incelendiğinde öğrenci izleme ve değerlendirme sürecinde karşılaşılan güçlükler ve bu güçlüklerin nasıl aşıldığı konusunda öğretmenlerden birkaç tanesinin görüşü aşağıda verilmiştir:

Ö3: *"Süreç uzun sürmekte bu sebeple de değerlendirmeye yeterince zaman ayıramamaktayım. Bu yüzden kısa değerlendirmeler olan yazılı, sözlü gibi yöntemlerle başarmaya çalışıyoruz."*

Ö6: *"Zamanla ilgili sıkıntılarımız oluyor. Resim, müzik, beden eğitimi derslerinden alarak çok olmamak kaydı ile telafi etmeye çalışıyorum."*

Araştırmanın bu bölümünde elde edilen bulgular incelendiğinde öğretmenlerin izleme ve değerlendirme sürecinde zorluklar yaşadığı görülebilir. Bu süreçte zaman, kazanım, seviye, veli, form gibi etkenlerin öğretmenleri yorduğu söylenebilir. Öğretmenler kendilerini yoran bu etmenleri öncelikle geleneksel yöntemlerle aşmayı tercih etmişlerdir. Buradan hareketle ise öğretmenlerin geleneksel yöntemlerini kendilerine bir çıkış noktası olarak gördükleri söylenebilir.

4. 2. 2. 15. Öğrenci İzleme ve Değerlendirme Çalışmalarının Daha İyi Olabilmesi İçin Yapılabilecekler

Araştırmanın bu bölümünde öğretmenlere öğrenci izleme ve değerlendirme çalışmalarının daha iyi olabilmesi için neler yapılabileceği sorulmuştur. Öğretmenlerin bu bölüm için verdiği cevaplar aşağıda özetlenmiştir.

1. İzleme ve değerlendirme her kademede olmalı(Ö1)
2. Kazanımlar basitleştirilmeli(Ö2)
3. Değerlendirme soruları kısa ve net olmalı(Ö3)
4. Değerlendirme soruları öğrencinin ihtiyacına yönelik olmalı (Ö3)
5. EBA gibi forumlara etkinlikler yüklenebilmeli(Ö4)
6. En etkili yöntemler öne çıkarılmalı(Ö5)
7. Sürekli olan yöntemlerden vazgeçilmeli(Ö5)
8. Okul-öğretmen-veli-öğrenci ilişkisi kuvvetlendirilmeli(Ö6)
9. Daha ayrıntılı çalışmalar yapılmalı(Ö7)
10. Bilimsel alanda uzmanlardan destek alınmalı(Ö8)
11. Gerçek hayatla iç içe değerlendirme yapılmalı(Ö8)
12. Aynı düzey öğrenciler toplanmalı(Ö9)
13. Uygulanabilir ve dönüt alınır formlar uygulanmalı(Ö9)
14. Veli ile daha sık iletişim(Ö9)
15. Kazanımlar azaltılmalı(Ö10)
16. Denetim olmalı(Ö11)
17. Ölçme ve değerlendirme için bir saat ders koyulmalı(Ö12)
18. Öğretmenin zamanından çalınmamalı(Ö13)
19. Öğretmeni yoran maddeler kaldırılmalı(Ö13)
20. Yapılan değerlendirmeler hayat süreci boyunca dikkate alınmalı(Ö13)
21. Öğrenci merkezli yöntemler seçilmeli(Ö14)
22. Ölçme ve değerlendirme çok yönlü olmalı(Ö15)
23. Geçerliğe ve güvenilirliğe dikkat edilmeli(Ö15)
24. Öğrenci çalışma ortamı okul odaklı olmalı(Ö16)

Bu bölüm hakkında birkaç öğretmenin ifadesi aşağıda verilmiştir:

- Ö1: *“İzleme ve değerlendirmenin eğitimin her kademesinde özenle üzerinde durulmalıdır.”*
- Ö3: *“Değerlendirme soruları kısa, net ve öğrencinin ihtiyaçlarına yönelik olmalıdır bu da bize zaman tasarrufu sağlayabilir.”*
- Ö4: *“Okulda rehber öğretmen ve okul idarecileri ve gönüllü öğretmenlerden oluşan bir kurulun oluşturulması ve EBA gibi ortak paylaşım forumlarına etkinliklerin yüklenmesi gerekir.”*
- Ö5: *“En etkin yöntemlerin öne çıkarılarak uygulanması tercih edilmelidir. Sürekli ve gittikçe daha az belirleyici olan yöntemlerden vazgeçilmelidir.”*
- Ö8: *“Daha bu anlamdaki ve alandaki çalışmalar bilimsel olarak uzmanlardan destek alınarak, somut bir şekilde yapılabilir. Uygulamalar yani pratiğe*

dönüştürülebilir imkanlar verilmelidir. Ders ortamlarından çıkarak gerçek hayat içerisinde izlenimler yapılmalıdır.”

Ö9: *“Uygulanabilir, pozitif, geri dönüt alınabilir formlar üretilebilir, uygulanabilir. Velilerle bu durum paylaşılabilir. Öğrenci düzeyleri birbirine yakın olanlar aynı sınıfta toplanabilir.”*

Ö12: *“Bu konu için haftaya 1 saat ders daha eklenip bu derste sadece ölçme-değerlendirme çalışmaları yapılabilir.”*

Ö13: *“İzleme ve değerlendirme çalışmaları öğretmenin kendi zamanından alınmadan yapılmalı ve öğretmeni yoran onlarca madde hafifletilmeli. Öğretmenin yaptığı değerlendirmeler çocukların bütün hayatı boyunca dikkate alınmalıdır.”*

Ö15: *“Ölçme ve değerlendirme çok yönlü yapılmalıdır ve bu yapılırken de geçerlik ve güvenirliğe dikkat edilmelidir.”*

Öğretmenler öğrenci izleme ve değerlendirme çalışmalarının daha iyi olabilmesi için yapılabilecekler hakkında görüş bildirmiştir. Öğretmenlerden elde edilen bulgular incelendiğinde izleme ve değerlendirme çalışmaları için yapılacaklar önemli olabilir. Çünkü öğretmenler eğitim süreci içerisinde en temel öğelerden biri olmakla kalmayıp aynı zamanda bu süreci en iyi bilenlerdendir. Bu sebeple izleme ve değerlendirme çalışmalarının daha iyi olunabilmesi için öğretmenlerin görüş ve önerilerine ihtiyaç duyulması gerektiği söylenebilir.

4. 2. 2. 16. Öğrenci İzleme ve Değerlendirme Çalışmaları ile ilgili Öğretmenlerin Eklemek İstedikleri Öneriler

Araştırmanın bu bölümünde öğretmenlere “Son olarak bu konuda eklemek istediğiniz herhangi bir öneri var mı? Varsa kısaca paylaşır mısınız?” sorusu yöneltilmiştir. Öğretmenlerin 9 tanesi (Ö2, Ö3, Ö4, Ö6, Ö10, Ö11, Ö13, Ö15, Ö16) bu konuda bir öneri getirmemiştir. Öneri getiren öğretmenlerin görüşleri aşağıda özetlenmiştir:

1. Değerlendirmeler yüzeysel olmamalı(Ö1)
2. Etkin yöntemler geliştirilmeli (Ö5)
3. Var olan yöntemler rafine edilmeli(Ö5)
4. Sosyo-kültürel, ekonomik faktörler gözetilmeli(Ö5)
5. Öğretmenin etkililiği artırılmalı(Ö5)
6. Velinin görüşü her zaman alınmamalı(Ö5)
7. Özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilere farklı yöntemler uygulanmalı(Ö7)
8. Kendimize uygun bir model yerleştirilmeli(Ö8)
9. Sistem değişikliği kargaşa yaratmakta(Ö8)

10. Süreç takip edilmeli(Ö9)
 11. Süreç uygulanabilir, az ve öz olmalı(Ö9)
 12. Velilere seminer yapılmalı(Ö9)
 13. Ölçme ve değerlendirme ders olarak eklenmeli(Ö12)
 14. Her kademedede öğrenci gelişim sürecine uygun planlanmalı(Ö14)
- Öğretmenlerin bu bölümle ilgili ifadeleri aşağıdaki şekildedir:

- Ö1: *“Sınavla değerlendirmenin yanında yüzeysel bakılmaya devam edilirse izleme ve değerlendirmeye çok önem verilmeyeceğini düşünüyorum.”*
- Ö5: *“Kırtasiyecilikten uzak, etkin yöntemler geliştirilmeli veya var olan yöntemler rafine edilmelidir. Sosyo-kültürel farklılıklar, ekonomik yetersizlikler gözetilmelidir. Öğretmenin etkinliğini arttırılarak, velilerin görüşü sınıf tekrarı gibi konularda alınmamalıdır. Aslında söylenecek çok şey var da, neyse...”*
- Ö8: *“Eğitimde çok zikzak çiziyoruz. Kendimize uygun bir model yerleştiremedik. Sistem değişiklikleri büyük kargaşalıklara neden olmakta. Bu nedenle gelecekle ilgili kaygılarda çok artmakta.”*
- Ö9: *“Eğitim bir süreçtir. Takip edilmesi kayıt altında olması ve tutulması yararlı olur. Ancak uygulanabilir, gerçek, az ve öz olmalıdır. Öğrenci velilerinin bu konularda kısa süreli ve uygun zamanlarda seminerlerle bilgilendirilmesi, farkındalık oluşturulması faydalı olur.”*

5. TARTIŞMA

Bu araştırmada ilkokul öğretmenlerinin öğrenci izleme ve değerlendirme çalışmaları konusundaki yeterliklerini incelemek ve onların izleme ve değerlendirme sürecinde karşılaştıkları sorunları belirleyip, bu süreci etkileyen faktörleri tespit ederek durumu iyileştirmeye yönelik öneriler getirmek amaçlanmıştır. Bu bölümde belirtilen amaçlar doğrultusunda uygulanan ölçekten ve yarı yapılandırılmış görüşmelerden elde edilen bulgular ilgili literatür ile ilişkilendirilerek tartışılacaktır.

5. 1. Öğretmenlerin Ölçme Değerlendirme Yeterlikleri Ölçeği ile Elde Edilen Bulguların Tartışılması

Araştırmanın nicel boyutundan ilk olarak elde edilen bulgu sınıf öğretmenlerinin yeni ölçme ve değerlendirme yöntemlerindeki yeterlik algılarının ortalamanın üstünde ve “yeterli” düzeyde olduğudur. Duran, Mıhladı ve Balliel (2013)’in çalışmasında öğretmenlerin alternatif ölçme değerlendirme yöntemleri bakımından kendilerini çoğunlukla “yeterli” buldukları belirlenmiştir. Bu çalışmada elde edilen bulgular Duran ve diğerlerinin (2013) çalışma bulguları ile paralellik göstermektedir.

Bu çalışmada katılımcı sınıf öğretmenlerinin kendilerini orta derecede yeterli algıladığı yeni ölçme ve değerlendirme aracının “proje” olduğu, ortalama olarak en yüksek puan aldığı aracın ise “çalışma kağıdı” olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Duran ve diğerlerinin (2013) çalışmasında öğretmenlerin alternatif değerlendirme yöntemlerinden kendilerini oldukça yeterli hissettikleri yöntemlerin kontrol listesi, kavram haritaları, portfolyo, öz değerlendirme ve poster; çok sık kullandıkları yöntemlerin proje ve *performans değerlendirme* olarak bulunmuştur. Karamustafaoğlu, Çağlak ve Meşeci (2012)’nin yapmış olduğu çalışmada öğretmenlerin alternatif ölçme ve değerlendirme tekniklerinden performans değerlendirme, proje, drama ve kavram haritalarını tercih ettikleri sonucu görülmüştür. İlgili literatür incelendiğinde bu çalışmadan elde edilen bulguların kısmen paralellik gösterdiği söylenebilir.

Bu çalışmada öğretmenlerin öğrencilerin kavramsal becerilerini tespiti yönelik ölçme ve değerlendirme yeterlik algılarının ortalamanın üstünde ve “yeterli” düzeyde olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Öğrencilerin kavramsal becerilerini tespiti yönelik öğretmenlerin kendilerini orta düzeyde yeterli algıladığı aracın “yapılandırılmış grid”, oldukça yeterli algıladığı aracın ise “hikaye oluşturma” olduğu görülmüştür. Özdemir (2010)’in yaptığı çalışmada öğretmenler kendilerini en çok gözlem, performans görevi, öz değerlendirme ve sunum değerlendirme, en az ise yapılandırılmış grid, tanılayıcı

dallanmış ağaç, rubrik gibi araçlarda yeterli görmektedir. Duran ve diğerlerinin (2013) çalışmasında öğretmenlerin alternatif değerlendirme yöntemlerinden kendilerini çok az yeterli hissettikleri yöntemlerin yapılandırılmış grid, tanılayıcı dallanmış ağaç ve poster olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Kilmen, M. A. Kösterelioğlu ve İ. Kösterilioğlu (2007) çalışmasında öğretmen adaylarının yapılandırılmış grid ile değerlendirme yapabilmekte kendilerini yetersiz gördükleri sonucuna ulaşılmıştır. Bu çalışmada elde edilen bulgular ilgili literatürde benzerlik göstermektedir.

Yapılan analizler sonucunda sınıf öğretmenlerinin öğrencilerin kendilerine yönelik ölçme ve değerlendirme yeterlik algılarının ortalamasının üstünde ve “yeterli” olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Öğretmenlerin öğrencilerin kendilerine yönelik ölçme ve değerlendirme yeterlik algılarında orta derecede yeterli olduğu aracın “kavram yanılgısı belirleme testi”, yeterli olduğu aracın ise “öz değerlendirme” olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Kilmen ve diğerlerinin (2007) çalışmasında öğretmen adaylarının öz değerlendirmede kendilerini kısmen yeterli olarak algıladıkları sonucuna ulaşılmıştır. Bu anlamda bulgularla literatürün kısmen benzerlik gösterdiği söylenebilir.

Bu çalışmada elde edilen verilerin analiz sonucunda sınıf öğretmenlerinin geleneksel ölçme ve değerlendirme yeterlik algılarının ortalamasının üstünde ve “oldukça yeterli” düzeyde olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Gök ve Şahin (2009)’un çalışmasında öğretmenlerin geleneksel değerlendirme yaklaşımlarını kullanmaya ilişkin yeterlik düzeylerine bakıldığında hemen hemen hepsinin bu konuda kendilerini yeterli gördükleri ortaya çıkmaktadır. Bu çalışmada elde edilen bulgularla Gök ve Şahin (2009)’ın çalışma bulguları ile benzerlik gösterdiği söylenebilir.

Öğretmenlerin geleneksel ölçme ve değerlendirme yeterlik algılarında yeterli düzeyde olduğu aracın “uzun cevaplı yazılı yoklama”, oldukça yeterli düzeyde olduğu aracın ise “doğru-yanlış sorusu” olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Kanatlı (2008)’nin çalışmasında sınıf öğretmenlerinin geleneksel ölçme ve değerlendirme tekniklerini kullanma sıklıklarına göre sıralandığında, çoktan seçmeli testler ön sıradadır. Çoktan seçmeli testleri yazılı yoklamalar takip etmekte, bunların arkasından ise kısa cevaplı maddeler ve doğru yanlış maddeler gelmektedir. Bu çalışmada elde edilen bulgular ile ilgili literatürün kısmen benzerlik gösterdiği söylenebilir.

Sınıf öğretmenlerinin hizmet yılı ile ölçme değerlendirme yeterlik algıları arasında anlamlı bir fark tespit edilememiştir. Zorbaz (2005) öğretmenlerin ölçme ve değerlendirmeye ilişkin görüşlerinde öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme uygulamalarında mesleki kıdemin herhangi bir farklılık oluşturmadığını tespit etmişlerdir. Karamustafaoğlu ve diğerlerinin (2012) çalışmasında ölçme ve değerlendirme tekniklerini

kullanmada hizmet yılının bir ilişkisinin olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Bu anlamda bu bulguların ilgili literatürle paralellik gösterdiği söylenebilir.

Sınıf öğretmenlerinin hizmet içi eğitim alıp almamalarına ilişkin edinilen bulgulara bakıldığında öğretmenlerin “yeni ölçme teknikleri” ve “öğrencilerin kendilerine yönelik ölçme değerlendirme” boyutlarında anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. Maral (2009) çalışmasında sınıf öğretmenlerinin ölçme ve değerlendirme yeterliklerinin hizmet içi eğitim alma durumuna göre alanların lehine bir farklılık gösterdiği sonucuna ulaşmıştır. Buna karşılık Duran (2017) çalışmasında seminer alma durumuna göre öğretmenlerin anlamlı bir farklılık göstermediği sonucuna ulaşmıştır. Bu çalışmanın bulguları incelendiğinde Maral (2009) çalışmasıyla kısmen benzerlik göstermekte olduğu, Duran (2017)’in çalışmasıyla çelişmekte olduğu söylenebilir.

Sınıf öğretmenlerinin cinsiyetleri ile ölçme ve değerlendirme yeterlik algıları arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. Özdemir (2010)’in yaptığı çalışmada öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme araçları ile ilgili yeterlikleri cinsiyet bakımından anlamlı düzeyde farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Maral (2009)’ın çalışmasında da sınıf öğretmenlerinin ölçme ve değerlendirme konusundaki yeterlikleri cinsiyet bakımından farklılık göstermediği sonucuna ulaşmıştır. Duran (2017) çalışmasında sınıf öğretmenlerinin alternatif ölçme değerlendirme yöntemlerinin kullanımı ile ilgili yeterlik algılarına bakıldığında erkek öğretmenler ile kadın öğretmenler arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. Görüldüğü gibi bu çalışmada cinsiyet değişkeni ile ilgili elde edilen bulgular literatürdeki çalışmalar ile paralellik göstermektedir.

5. 2. Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu ile Elde Edilen Bulguların Tartışılması

Araştırmada ilk olarak elde edilen bulgu öğrenci izleme ve değerlendirme çalışmalarının gerekli olduğu konusunda öğretmenlerin hem fikir olmasıdır. İzleme ve değerlendirme çalışmaları öğrenci eksikliklerini ve seviyelerini belirlemek, öğrenci gelişimini izleyebilmek ve süreci kontrol edebilmek için öğretmenler tarafından gerekli görülmüştür. Öğrenci izleme ve değerlendirme çalışmaları ile öğrencilerin yetersiz olduğu konular görülür ve not edilir, öğrencinin gelişimi izlenerek daha hızlı ve kolay öğrenmesi sağlanır ve böylece öğrenci sürekli olarak değerlendirilmiş olur (Safer ve Fleischman, 2005).

Öğrenci izleme ve değerlendirme çalışmalarının öğrenci başarısını katkısı üzerine öğretmenlerden öğrencinin eksikliklerinin belirleneceği ve giderileceği, ilerlemelerinin sağlanacağı, öğrencinin kendini tanıyacağı ve kendini tanıdıkça motive olacağı konusunda bulgulara ulaşılmıştır. Öğrenci izleme ve değerlendirme çalışmaları ile öğrenci problemleri

belirlenir ve bu problemleri giderici çalışmalar yapılır. Öğrencinin kazanımlara yönelik gerçek ve direkt ilerlemesi gösterilir, izlenir ve değerlendirilir. Bu sayede öğrenci öz değerlendirme yaparak kendisini değerlendirip daha iyi tanıyabilir (Roach ve Elliott, 2005).

Araştırmada öğretmenlerin öğrenci izleme ve değerlendirme çalışmaları ile kendisini daha iyi tanıyacağı ve planlarını daha iyi yapacağı konusunda bulgulara ulaşılmıştır. Safer ve Fleischman (2005)'a göre de öğrenci izleme ve değerlendirme çalışmaları öğretmene kendini tanıma fırsatı sağlar, öğretmenin ve ortak paydada birleşen diğer eğitimcilerin akademik bilgi ve becerisi hakkında bilgi verir. Öğretmenin karar verme becerisi gelişir ve öğretmen eğitim-öğretim için daha bilinçli planlar hazırlar.

Öğrenci izleme ve değerlendirme çalışmalarının okul başarısı üzerine katkıları konusunda öğretmenlerden yola çıkılarak bulgulara ulaşılmıştır. L. S. Fuchs ve D. Fuchs (2001)'un görüşleri de bu bulguyu destekler niteliktedir. L. S. Fuchs ve D. Fuchs (2001)'a göre okul başarısının öğrenci başarısı ile paralel olarak artacağı, böylece okulca motivasyonun artacağı, eksikliklerin belirlenip okulun kalitesinin yükseleceği bulgularına ulaşılmıştır. Öğrenci izleme ve değerlendirme çalışmaları ile öğretmenler okul çapında başarmak isteyen, hırslı öğrencileri belirleyip onların gelişimine katkı sağlamaya çalışır. Böylece öğrenciler öğrenmeye daha fazla teşvik edilir. Bu da öğrencilerin okul içerisinde ve ilerleyen zamanlarda yapılan izlemelerle durumunun artıp artmadığı konusunda kanıt olacaktır.

Sınıf öğretmenliği özel alan yeterlikleri arasında bulunan izleme ve değerlendirme yeterlik alanı öğrencilerin öğretim süreci boyunca gelişimlerini, bu süreçte kullanılan ölçme araçlarından elde edilen verilerin değerlendirmesini kapsamaktadır. Öğretmenler öğrencilerin sosyolojik, psikolojik ve fizyolojik etmenlerin gelişimlerini nasıl etkilediğini bilir, gelişimini uygun ölçme ve değerlendirme araçları ile ölçer, bunları uygun bir şekilde kullanır. Ürün değerlendirmesi ile birlikte süreci de değerlendirerek bu süreçte öğrenci, okul ve veli arasında sürekli işbirliği içinde bulunur. Bu sayede öğrenci de kendini tanıma fırsatı yakalar. Öğretmen kullanacağı ölçme ve değerlendirme araçlarını kazanıma uygun olarak belirler ve sonunda ise ortak paydada bulunduğu kişi ve kurumlarla bunu paylaşır. Öğretmenler ölçme ve değerlendirme araçları ile öğrencilerden elde ettiği verileri raporlaştırır ve not tutar. Bu raporlardan yola çıkarak öğrencileri bir hedefe doğru yönlendirir. Bu noktada öğrenci ile birlikte çalışır ve öğrenci öz değerlendirmesini yapabilir. Sonuç olarak öğrenci, okul ve veli arasında iş birliği yapılır ve sürekli olarak dönütler bildirilir (MEB, 2017). Bu araştırmadan elde edilen bulgulara bakıldığında öğretmenlerin MEB sınıf öğretmenliği özel alan yeterlikleri arasında bulunan izleme ve değerlendirme yeterlik alanı hakkında bilgi sahibi olmadıkları ortaya çıkmıştır. Karacaoğlu (2008)'nin çalışmasından elde edilen öğrenci gelişimini izleme ve değerlendirme ile ilgili öğretmenler

kendilerini “öğrenci ilerlemesini izleme” mesleki yeterlik algısında en iyi olarak görmektedir ve “değişik ölçme tekniklerini kullanarak öğrencinin konu alanındaki öğrenmelerini ölçme” mesleki yeterlik alanında kendilerini en düşük düzeyde görmektedirler. Taşgın (2010)’ın çalışmasında ise sınıf öğretmenleri gelişimi izleme ve değerlendirme alt yeterliklerinde kendilerini en yüksek “ölçme ve değerlendirme yöntem ve teknikleri belirleme” alt yeterlik alanında, en düşük ise “değişik ölçme tekniklerini kullanarak öğrencileri ölçme” alt yeterlik alanına sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu çalışmada elde edilen bulguların ilgili literatürle kısmen benzerlik gösterdiği söylenebilir.

Öğretmenlerin çoğunluğu geleneksel ölçme değerlendirme yöntemleri konusunda kendilerini yeterli görmekte ve eksiklikleri olmadığı görüşünde birleşmektedir. Bu bulgu hem öğretmenlere uygulanan ölçme değerlendirme yeterli ölçeğinin analizinde hemde öğretmenlerle yapılan mülakatlarda ortak olarak elde edilmiştir. Diğer bir deyişle mülakat bulguları ile ölçek bulguları birbirini destekler niteliktedir. Gök ve Şahin (2009)’in yaptığı çalışma da bu bulgu ile paraleldir. Gelbal ve Kelecioğlu (2007)’nin araştırmasında öğretmenler kendilerini en çok geleneksel yöntemler olarak adlandırılan sınav türünde başarılı görmüşlerdir. Yine öğretmenlerin çoğunluğu kendilerini çağdaş ölçme ve değerlendirme yöntemleri konusunda yeterli görmekte fakat eksikliklerinin de olduğunu kabul etmektedirler. Duran ve diğerlerinin (2013) çalışmasında öğretmenlerin çağdaş ölçme ve değerlendirme yöntemleri konusunda kendilerini çoğunlukla yeterli buldukları, yöntemlere yönelik yeterlik algılarının ise orta düzeyde olduğu belirlenmiştir. Sonuç olarak ise öğretmenleri çoğunluğunun çağdaş ölçme ve değerlendirme teknikleri hakkında yeterli donanımına sahip olmadığı ortaya çıkmıştır. Kuran ve Kanatlı (2009)’nın araştırmasında öğretmenlerin çağdaş ölçme ve değerlendirme teknikleri hazırlama ve uygulamada kendilerini yeterli gördüğü ortaya çıkmıştır.

Yapılandırmacı yaklaşım süreç odaklı bir yaklaşım olup öğrenme sadece sonuç değil aktif bir süreçtir (Akpınar, 2010). Öğretmenlerin çoğunluğu izleme ve değerlendirme çalışmalarını süreç odaklı yaptığını belirtmişlerdir. Bunun sebebini ise süreç odaklı yöntemlerin öğrencinin ilerlemesini gösterdiği, öğrencinin takibini sağladığı, eğitimin kendisinin bir süreç olduğu ve günlük yaşamla bağlantılı olduğuna bağlamışlardır. Çağdaş ölçme ve değerlendirme yaklaşımları öğrencilerin düşünme becerilerini, süreçte kendilerini değerlendirmelerini, problem çözme becerilerini geliştirmektedir. Bu yönüyle yapılandırmacı yaklaşıma uygundur (Duban ve Küçükyılmaz, 2008). Kuran ve Kanatlı (2009) çalışmasında öğretmenlerin büyük kısmı çağdaş ölçme ve değerlendirme tekniklerinin öğrenci özelliklerini tanıyıp ölçtüğünü, öğrenci hakkında daha ayrıntılı bilgi aldığını, öğrencinin kendini daha iyi ifade ettiğini ve derslere istekle katılıp severek yaptığının sonucuna ulaşmıştır. Duban ve Küçükyılmaz (2008) çalışmasında çağdaş

ölçme ve değerlendirme tekniklerinin daha objektif olduğu, bireysel farklılıkları önde tuttuğu, sonuçta elde edilen ürünün değil sürecin öne çıkarıldığı, öğrenciyi değişik açıdan değerlendirdiği sonucuna ulaşmıştır. Kuran ve Kanatlı (2008) ile Duban ve Küçükıymaz (2008)'in çalışmaları bu çalışmadan elde edilen bulguları destekler nitelikte olduğu söylenebilir.

Öğretmenlerin öğrenci başarısını ölçerken kullandıkları yöntem ve tekniklere bakıldığında sırasıyla çoktan seçmeli sorular, açık uçlu sorular, boşluk doldurma soruları, soru-cevap yöntemi, sözlü, eşleştirme soruları, gözlem, sunum gibi araçlardan yararlandıkları bulgusuna ulaşılmıştır. Elde edilen bulgudan anlaşılacağı üzere öğretmenler daha çok geleneksel ölçme ve değerlendirme araçlarını kullanmaktadırlar. Birgin ve Gürbüz (2008) çalışmasında sınıf öğretmenliği adaylarının çoğunluğu ölçme ve değerlendirme aracı olarak en çok yazılı-yoklama, çoktan seçmeli sorular, doğru-yanlış soruları, eşleştirme soruları gibi araçlarını kullandığı sonucu bulunmuştur. Kuran ve Kanatlı (2009)'un yaptığı bir çalışmada öğretmenler tarafından en çok kullanılan yöntemin çoktan seçmeli testler olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Kanatlı (2008) sınıf öğretmenlerinin geleneksel ölçme ve değerlendirme tekniklerinden çoktan seçmeli testler, yazılı yoklama, kısa cevaplı sorular, doğru yanlış soruları ve eşleştirme soruları kullandığı sonucuna ulaşmıştır. Bu çalışmadan elde edilen bulguların ilgili literatürlerle benzerlik gösterdiği söylenebilir.

Öğrenci izleme ve değerlendirme çalışmalarının dersten derse farklılaşması ve bu farklılıkların matematik-türkçe- fen ve beden eğitimi-resim-müzik dersine göre değiştiği konusunda ortak görüş bildirmişlerdir. Matematik-türkçe-fen derslerinin daha çok yazılı değerlendirme, beden eğitimi-resim-müzik derslerinin de daha çok gözleme göre değerlendirme ile gerçekleştiği bulgusuna ulaşılmıştır. Özkoparan (2016) araştırmasında beden eğitimi öğretmenlerinin en çok kullandıkları performans değerlendirme, gözlem, kontrol listesi, dereceleme ölçeği ve görüşme yöntemi olduğu sonucuna ulaşmıştır. Benzer ve Eldem (2012) çalışmasında Türkçe öğretmenlerinin yazılı sınavlar uyguladığı ve bunlarda en fazla kullanılan soru tiplerinin ise yoruma dayalı ve açık uçlu sorular olduğu görülmüştür. Özkoparan (2016) ile Benzer ve Eldem (2012)'in çalışmaları bu çalışmadan elde edilen bulgularla paralellik göstermektedir.

Bu çalışmada bilişsel, duyuşsal, devinişsel veya farklı zeka alanlarına sahip, öğrenme gücü olan çocukların izleme ve değerlendirme çalışmalarını öğretmenlerin öğrenciye göre ölçme ve değerlendirme yaparak çalışmalarını sürdürdüğü bulgusuna ulaşılmıştır. Her öğrenci bireysel farklılıklara sahiptir. Öğrenci izleme ve değerlendirme çalışmaları bireysel farklılıklara önem veren çalışmalardır. Bu çalışmalar bireyselleşmeyi destekler ve davranışları çok boyutlu değerlendirir. Böylece farklı öğretim yöntemine gerek

duyan öğrenciler belirlenip ona göre plan uygulanır (Roach ve Elliott, 2005). Risk altındaki öğrenciler izleme ve değerlendirme çalışmaları ile belirlenir, tanımlanır, o öğrencilere göre eğitim düzenlenir, onlara uygun çeşitli araçlar ve yöntemler belirlenip bu araçlara göre değerlendirme yapılır (Safer ve Fleischman, 2005).

Bu çalışmada ulaşılan bulgulardan birisi de katılımcı sınıf öğretmenlerinin çoğunluğunun öğrenci izleme ve değerlendirme çalışmalarını farklı yöntemlerle de olsa kayıt altına aldığı ve belgelendirdiğidir. Belgelendirmelerinin sebebi ise öğrencilerin sürecini izleyebilmek, öğrencilerin gelişimini izleyebilmek, öğrenciyi tanıyabilmek olarak sıralanabilir. L. S. Fuchs ve D. Fuchs (2001) ile McDougall ve King (2007)'in de görüşleri bu bulguyu destekler niteliktedir. L. S. Fuchs ve D. Fuchs (2001) çalışmasında izleme ve değerlendirme çalışmalarının öğrencinin sürecini izleyebildiğini ve daha iyi tanınmasını sağladığını belirtmiştir. İzleme ve değerlendirme çalışmalarının öğrencinin süreçteki akademik performansını sürekli değerlendirdiğini ve edindiği becerileri koruyup korumadığını belirtmiştir. Ayrıca dikkat gerektiren ve farklı öğrenme stillerine sahip olan, ek ihtiyaç isteyen öğrencilerin daha iyi tanındığına dikkat çekmiştir. McDougall ve King (2007) çalışmasında öğrenci izleme ve değerlendirme çalışmalarının sürekli olarak değerlendirme sağladığını, öğrencilerin gelişimini izlediğini dile getirmiştir.

Öğrenci izleme ve değerlendirme çalışmalarını belgelendiren öğretmenlerin bu belgeleri sırasıyla ve çoğunlukla dosyalar, sınavları saklayarak, e-okula kaydederek, bilgisayar ortamında ve tablolar aracılığıyla kaydettikleri bulgusuna ulaşılmıştır. Belgelendiren öğretmenlerin bu sayede çoğunlukla öğrenci eksikliklerini tespit ettiği, yapılacak ek çalışmaları gördüğü ve öğrencilerin gelişimini gördükleri bulgularına ulaşılmıştır. Safer ve Fleischman (2005) çalışmasında öğrenci izleme ve değerlendirme çalışmalarının ilerlemeyi dosyalaştıran çalışmalar olduğu, yetersizlik ve eksikliklerin belirlenip ek çalışmaya ihtiyacı olan öğrencilerin görüldüğü ve gelişimin izlenip öğrencinin daha fazla öğrendiği sonucuna ulaşılmıştır. İlgili literatür ile çalışmanın bulgularının birbirine paralel olduğu söylenebilir.

Öğrenci gelişim dosyası öğrencilerin bir hedef için yaptığı çalışmaları biriktirmesi ve bu süreç içinde gelişimlerinin ve başarılarının takip edilmesini sağlamaktadır (Şenol ve Güzeller, 2007). Bu araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin yarısı gelişim dosyalarını gerekli bulmakta yarısı ise gerekli bulmamaktadır. Gerekli bulan öğretmenler tarafından gelişim dosyaları sayesinde öğrencilerin daha iyi tanındığı, gelişiminin izlendiği, öğrenciler için kolaylık sağlandığı, öğrencilerin seviyesinin belirlendiği ve eksikliklerinin tamamlandığı bulgusuna ulaşılmıştır. Öğrenci gelişim dosyaları gelişimi takip edebilen, öğrenci başarısını değerlendiren, süreci planlayan ve bu süreci değerlendiren çalışmalardır (Şenol ve Güzeller, 2007). Öğrenci gelişim dosyalarını gerekli bulmayan öğretmenler tarafından

ise sürecin takip edilmediği, denetlemenin olmadığı, zaman kaybı olduğu, öğrencinin her gün gözlemlenebildiği gibi bulgulara ulaşılmıştır. Öğrenci gelişim dosyalarının olumlu yanları olduğu gibi olumsuz yanları da vardır. Öğrenci gelişim dosyaları öğretmenler tarafından uygulanması zor bir süreç olarak ve planlama, düzenleme durumunda zaman alıcı olarak görülmektedir (Şenol ve Güzeller, 2007).

Öğrenci gelişim dosyaları tutulması gerektiğini düşünen öğretmenlerden öğrenci gelişim dosyalarının öğrenci gelişiminin takip edildiği, öğrencinin tanınabildiği, öğrencinin başarısının görülebildiği, öğrencinin daha iyi takip edildiği, öğrenciye uygun yöntemlerin seçilebildiği, sürecin daha iyi görülebildiği, öğrencinin geçmişini yansıttığı ve sorumlu kişilerin daha iyi bilgi aldığı faydaları sağladığı bulgusuna ulaşılmıştır. Öğrenci gelişim dosyaları öğrencinin süreç içerisindeki gelişimini gösterir, tutulan dosyalar gelişim kaydını tamamlayıcı niteliktedir. Bu sayede öğrenme süreci açıkça görülebilmiş olur. Bu süreçte öğrencinin eksikliklerinin neler olduğu görülür, öğretmen bu eksiklikler için önlem alır. Gerekirse yeni ölçütler oluşturarak hedefleri ve yöntemleri tekrar gözden geçirir (Çetin, 2005). Çetin (2005)'in çalışmasıyla araştırmadan elde edilen bulgular paralellik göstermektedir.

Bu çalışmada öğrenci izleme ve değerlendirme çalışmalarının bir sonraki kademeye aktarılmasının öğrenciye, öğretmene ve veliye katkılarının neler olduğu konusunda sınıf öğretmenlerinin görüşleri incelenmiştir. Öğrencilere katkıları arasında çoğunlukla ve sırasıyla öğrenci için planlamaların daha iyi yapılacağı, öğrencinin kendini tanıyacağı, öğrencinin kendini geliştireceği ve bu gelişimi göreceği elde edilen bulgular arasındadır. Roach ve Elliott (2005)'in çalışması bu bulguyu destekler niteliktedir. Roach ve Elliott (2005) öğrenci izleme ve değerlendirme çalışmaları öğrenci için eğitimi programlayan, öğrencinin kendini tanıyarak değerlendirdiği bir belge niteliğindedir.

Öğretmenlere katkıları arasında çoğunluk olarak ve sırasıyla öğretmen öğrenci hakkında ön bilgi sahibi olur, öğrenciye göre plan yapar, öğretmene kolaylık sağlar ve öğretmen öğrenciyi daha iyi tanır bulgularına rastlanmıştır. Öğretmenler öğrenci izleme ve değerlendirme çalışmaları ile öğretmenler farklı öğretim ve ek ihtiyacı olan öğrencileri daha iyi tanır, öğrenciye göre eğitimi düzenler ve öğrenciye göre program hazırlanır. Öğretmenler öğrenciye göre plan hazırladıkları için daha bilinçli sonuçlar ortaya çıkar (Safer ve Fleischman, 2005). İzleme ve değerlendirme çalışmaları öğretmen için öğrenciyi tanımada bir belge niteliğindedir ve öğretmen bu sayede geçmişse yönelik durumu görür (Roach ve Elliott, 2005). İlgili literatür incelendiğinde bu çalışmanın bulguları ile paralellik gösterdiği söylenebilir.

İzleme ve değerlendirme çalışmalarının bir sonraki kademeye aktarılmasında öğretmenlerin çoğunluğundan veliye katkısı olacağı bulgusuna ulaşılmıştır. Bu katkılar

çoğunlukla ve sırasıyla veli öğrenciyi takip eder, veli öğrenciyi daha iyi tanır ve veli öğrenci için tedbir alır şeklindedir. İzleme ve değerlendirme çalışmaları veliler için bir belge niteliği taşır. Veli için bir bilgilendirici rapordur. Çünkü eğitimci bu raporlara geçmişe ait durumları da kaydeder ve veli bu raporlardan öğrenciyi daha iyi tanır. Bu çalışmalar sayesinde veli ve öğretmen iş birliği içine girebilir sonucunda ise öğrenci için daha iyi ilerlemeler kaydedebilir. Sonuç olarak izleme ve değerlendirme çalışmaları veliye bir danışmanlık yapar (Roach ve Elliott, 2005).

Öğretmenlerden öğrenci izleme ve değerlendirme çalışmalarını yaptıktan sonra öğrenciye dönüt verdikleri bulgusuna ulaşılmıştır. Bu dönütlerini çoğunlukla sözel olarak, ödül vererek, hatalarını bireysel söyleyerek, ilerlemeleri söylenerek, sayısal ifadelerle, anında bilgilendirerek ve değerlendirmeleri beraber inceleyerek verdikleri bulgusuna ulaşılmıştır. Dönüt verme öğretmenin etkililiğini gösterir. Öğrencilere dönütler bireysel olarak verilmeli ve yanlış yaptıklarında hatalarına dönüt vermek doğruya göre daha etkilidir. Öğretmen öğrencinin gayretini ve yeteneğini de dile getirmelidir. Bu öğrencinin cesaret ve hevesini arttıracaktır ve başarılı olmasını sağlayacaktır (Kızıltepe, 2002).

Öğretmenlerden öğrenci izleme ve değerlendirme çalışmalarını yaptıktan sonra bir katılımcı hariç hepsinin veliye dönüt verdiği bilgisine ulaşılmıştır. Dönütlerin çoğunlukla toplantılarla, sözel olarak, bireysel görüşmelerle, yazılı olarak, sonuç bildirerek ve durum değerlendirmesi yaparak verildiği sonucuna ulaşılmıştır.

Öğrenci izleme ve değerlendirme çalışmaları risk altındaki öğrencileri belirler. Bu öğrencilerin eksikliklerini görerek belirlenen eksikliklere yönelik ek çalışmalar düzenlemeye yardımcı olur. Öğrenciye göre plan, program ve farklı yöntem ve stratejiler hazırlanarak eksiklikler üzerine yoğunlaşılır. İzleme ve değerlendirme çalışmaları işbirliğine teşvik eden, öğretmen-veli-öğrenci üçgenine katkı sağlayan çalışmalardır (Safer ve Fleischman, 2005). Öğretmenler bu çalışmada çoğunlukla birebir çalışma yaparak, veli ile işbirliğine girerek, eksikliklere yönelik çalışarak, farklı yöntem ve teknikler kullanarak, rehberlik hizmetlerine yönlendirerek, genel tekrar yaparak ve ek çalışmalar yaparak izleme ve değerlendirme sürecinde eksiklikleri belirlenen öğrencilere yönelik çalışmalarını sürdürdükleri bulgusuna ulaşılmıştır. Bu çalışmada elde edilen bulguların ilgili literatürle benzerlik gösterdiği söylenebilir.

Çalışmada öğretmenlerin izleme ve değerlendirme çalışmaları sırasında karşılaştıkları güçlükler konusunda da çeşitli bulgulara ulaşılmıştır. Bu güçlükler zaman darlığı, kazanımların çokluğu, seviye farklılığı, veli ilgisizliği, form tutmak, uzun süreç, kalabalık sınıf mevcudu, çağdaş ölçme ve değerlendirme tekniklerinin uygulanamaması şeklinde sıralanabilir. Literatüre bakıldığında ulaşılan sonuçlar paralellik göstermektedir. Acar ve Anıl (2009) çalışmasında ölçme ve değerlendirme yaparken sınıf mevcutlarının

kalabalık olması ve ödevlerin veliler tarafından yapılması sonucuna ulaşmıştır. Kuran ve Kanatlı (2009) araştırmasında çağdaş ölçme ve değerlendirme araçlarını kullanırken yaşanan sorunların zaman yetersizliği, teknik yetersizlik, kalabalık sınıf mevcudu, veli ilgisizliği, öğretmenlerin yetersizliği olduğu sonucuna ulaşmıştır. Gelbal ve Kelecioğlu (2007)'nin yaptığı çalışmada ölçme ve değerlendirme yaparken öğretmenlerin çoğunun sorunla karşılaşmadığı karşılaşanların da zaman yetersizliği, araçlar için hazırlanma zorluğu yaşadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Kanatlı (2008) çalışmasında çağdaş ölçme ve değerlendirme tekniklerini kullanan öğretmenlerin yaşadığı zorlukların zaman sorunu, kaynak yetersizliği, kalabalık sınıf mevcudu, ölçme değerlendirme teknikleri hakkında yeterli bilgilerinin olmaması, velilerin ilgisiz olduğu sonucuna ulaşmıştır. Yine Anıl ve Acar (2008) çalışmasında kalabalık sınıf mevcutlarının ölçme ve değerlendirme araçlarının kullanımını olumsuz etkilediği sonucuna ulaşmıştır. Duban ve Küçükylmaz (2008) çalışmasında çağdaş ölçme ve değerlendirme araçlarını kullanırken öğretmenler bilgi eksikliği, öğrencinin olumsuz tutumları ve ilgisizliği, seviye tespit sınavları, kalabalık sınıflar ve öğretmenin olumsuz tutumu açısından zorluklar yaşamakta olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Öğretmenlerin izleme ve değerlendirme aşamasında karşılaştıkları güçlükleri çoğunlukla geleneksel ölçme ve değerlendirme yöntemlerini kullanarak, karşılıklı iletişim, veli görüşmesi, rehber öğretmenle görüştürme, farklı derslerle telafi ederek, ortalama sorular sorarak aştıkları bulgusuna ulaşılmıştır. Gök ve Şahin (2009)'in yaptığı çalışmada öğretmenler ölçme ve değerlendirme yaparken geleneksel araçları tercih etmektedir. Bunun sebebi ise alışkanlık, çağdaş ölçme ve değerlendirme araçları ile ilgili yeterli bilgiye sahip olunmaması, daha objektif olması, zaman alıcı ve masraflı olmayışı, kalabalık mevcutlara en uygun yöntem olmasıdır. Bu çalışmada elde edilen bulguların ilgili literatürle kısmen benzerlik gösterdiği söylenebilir.

Öğretmenlerden öğrenci izleme ve değerlendirme çalışmalarının daha iyi olabilmesi için geçerliğe ve güvenilirliğe dikkat edilmesi gerektiğini, bu konuda denetim olmasını, ölçme ve değerlendirme için bir ders saati koyulmasını ve bilimsel alanda uzmanlardan destek alınması gerektiği bulgularına ulaşılmıştır. Literatür incelendiğinde öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme alanında hizmet içi eğitim ve uzmanlardan destek alınması konusunda aynı sonuçlara ulaşılmaktadır. Özdemir (2010) çalışmasında ilköğretim öğretmenleri ölçme ve değerlendirme yaparken çağdaş araçların kullanılmasında hizmet içi eğitime ihtiyaç duyduklarını belirtmiştir. Çağdaş ölçme ve değerlendirme araçlarının nasıl kullanıldığı, tanıtımı, öğrencilerin nasıl değerlendirecekleri hakkında hizmet içi eğitim seminerleri alması gerektiğini belirtmiştir. Duran ve diğerlerinin (2013) çalışmasında yine benzer sonuçlara ulaşmıştır. Çağdaş ölçme ve değerlendirme çalışmaları üzerine

tanımları, uygulayabilmeleri üzerine öğretmenlerin hizmet içi eğitim seminerleri alması gerektiğini vurgulamışlardır. Üniversitelerin ölçme ve değerlendirme bölümleri ile ilgili alanında uzman kişiler ile işbirliği yapılması gerektiği sonucuna ulaşmışlardır. Karamustafaoğlu ve diğerlerinin (2012) çalışmasında çağdaş ölçme ve değerlendirme teknikleri ile ilgili öğretmenlerin hizmet içi eğitim alması gerektiği önerisinde bulunmuşlardır. Acar ve Anıl (2009) çalışmasında sınıf öğretmenlerinin okullarda değerlendirme aşamasında zorluk yaşadıkları ve bu zorlukların en aza düşürülebilmesi için ölçme ve değerlendirme uzmanlarından yardım alması gerektiğini vurgulamıştır. Tüm il veya ilçelerde ölçme ve değerlendirme merkezlerinin kurulması görüşünü savunmuşlar ve ölçme ve değerlendirme alanında verilen hizmet içi eğitimlerinin yetersiz olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Çakan (2004) çalışmasında öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme konusunda bilgilendirmeye ihtiyaç duyduğu, Milli Eğitim ve üniversitelerle bu konu hakkında işbirliği yapılması gerektiği sonucuna ulaşmıştır.

Öğretmenlerden öğrenci izleme ve değerlendirme çalışmalarının etkili yöntemlerin öne çıkarılıp geliştirilmesi, sürekli olan yöntemlerin bırakılması, uygulanabilir ve dönüt alacak formların geliştirilmesi ile daha iyi olabileceği bulgusuna ulaşmıştır. Duran ve diğerlerinin (2013) çalışmalarında uzman desteği ile çeşitli ölçeklerin geliştirilmesi ve öğretmenlerin bu ölçeği kullanmasının sağlanması sonucuna ulaşmıştır. Karamustafaoğlu ve diğerleri (2012), Gelbal ve Kelecioğlu (2007) yine yeni ölçeklerin ve yöntemlerin geliştirilip kullanılması gerektiğini çalışmalarında vurgulamıştır. Bu çalışmada elde edilen bulguların ilgili literatürlerin sonuçlarıyla örtüştüğü söylenebilir.

Öğretmenler izleme ve değerlendirme yaparken öğrenci merkezli yöntemlerin seçilmesi, değerlendirmelerin öğrencinin ihtiyacına yönelik olması, gerçek hayatla iç içe değerlendirme yapılmasını, öğrenci gelişimini ve sürecini temsil eden değerlendirmelerin ön planda olması gerektiğini vurgulamışlardır. Böylece izleme ve değerlendirme çalışmalarının daha iyi olacağı düşüncesinde birleşmişlerdir. Yapılandırmacı yaklaşım öğrencinin ihtiyaçlarına göre ve öğrencinin aktif olduğu, okul içindeki ve dışındaki hayatla iç içe olan çalışmaların yapılmasını savunan, sadece sonucu değil süreci de göz önünde bulunduran bir yaklaşımdır (Duban ve Küçükylmaz, 2008). Bu bulgulara göre öğretmenler yapılandırmacı yaklaşıma yönelik izleme ve değerlendirme çalışmalarının daha iyi sonuç getireceği konusunda birleşmişlerdir.

6. SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Bu bölümde çalışmadan elde edilen bulgulardan hareketle ulaşılan sonuçlar ve bu sonuçlara yönelik öneriler sunulacaktır.

6. 1. Sonuçlar

Araştırmanın bulgularına paralel olarak araştırmada ulaşılan sonuçlar aşağıdaki şekildedir:

1. Sınıf öğretmenlerinin yeni ölçme ve değerlendirme yöntemlerindeki yeterliklerinin ortalamanın üstünde ve “yeterli” düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Öğretmenlerin orta derecede yeterli olduğu yeni ölçme ve değerlendirme yönteminin “proje” olduğu, ortalama olarak en yüksek puan aldığı yöntemin ise “çalışma kağıdı” olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
2. Öğretmenlerin öğrencilerin kavramsal becerilerini tespiti yönelik ölçme ve değerlendirme yeterliklerinin ortalamanın üstünde ve “yeterli” düzeyde olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin kavramsal becerilerini tespiti yönelik öğretmenlerin orta düzeyde yeterli olduğu aracın “yapılandırılmış grid”, oldukça yeterli olduğu aracın ise “hikaye oluşturma” olduğu tespit edilmiştir.
3. Öğretmenlerin öğrencilerin kendilerine yönelik ölçme ve değerlendirme yeterliklerinin ortalamanın üstünde ve “yeterli” olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmenlerin öğrencilerin kendilerine yönelik ölçme ve değerlendirme yeterliklerinde orta derecede yeterli olduğu aracın “kavram yanılgısı belirleme testi”, yeterli olduğu aracın ise “öz değerlendirme” olduğu belirlenmiştir.
4. Öğretmenlerin geleneksel ölçme ve değerlendirme yeterliklerinin ortalamanın üstünde ve “oldukça yeterli” düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Öğretmenlerin geleneksel ölçme ve değerlendirme yeterliklerinde yeterli düzeyde olduğu aracın “uzun cevaplı yazılı yoklama”, oldukça yeterli düzeyde olduğu aracın ise “doğru-yanlış sorusu” olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
5. Sınıf öğretmenlerinin hizmet yılı ve cinsiyet ile ölçme değerlendirme yeterlikleri arasında anlamlı bir fark tespit edilememiştir.
6. Sınıf öğretmenlerinin hizmet içi eğitim alıp almamalarına bakıldığında öğretmenlerin “yeni ölçme teknikleri” ve “öğrencilerin kendilerine yönelik ölçme değerlendirme” boyutlarında anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir

7. Öğretmenlerin çoğunun ölçme ve değerlendirme ile ilgili kurs almadığı sonucu ortaya çıkmıştır. Kurs alan öğretmenlerin çoğunun ise aldıkları kursun yetersiz olduğu ortaya çıkmıştır.
8. Öğretmenlerin öğrenci gelişimi izleme ve değerlendirme çalışmalarının süreç boyunca öğrenci gelişiminin takip edildiği, yine bu süreçte öğrencinin eksiklik veya yeteneklerinin fark edildiği bir boyut olduğunu bildiği ortaya çıkmıştır.
9. Öğretmenlerin öğrenci izleme ve değerlendirme çalışmaları ile öğrencinin eksiklikleri belirlenmesiyle bu eksikliklerin giderileceği böylece gelişim sağlanacağı yönünde görüşlere sahip olduğu tespit edilmiştir.
10. Öğrenci izleme ve değerlendirme çalışmaları ile hem öğrencinin hem de öğretmenin kendisini daha iyi tanıyacağı ve böylece öğrencinin ve öğretmenin çalışmaya karşı güdüleneceği ortaya çıkmıştır.
11. Öğretmenler öğrenci izleme ve değerlendirme çalışmaları ile ders için hazırladığı planları öğrenciye göre hazırlamaya başlayacağı belirlenmiştir.
12. Öğrenci izleme ve değerlendirme çalışmalarının öğrenci başarısını arttıracığı, buna paralel olarak da öğretmen ve okul başarısının artıp daha çok motive olunacağı ortaya çıkmıştır.
13. İzleme ve değerlendirme çalışmalarının okul eksikliklerini belirleyeceği tespit edilmiştir.
14. Milli Eğitim Bakanlığı özel alan yeterlikleri arasında bulunan izleme ve değerlendirme yeterlikleri hakkında bilgi sahibi olduğunu iddia eden sınıf öğretmenlerinin yeterlik alanı hakkında bilgileri tam olarak örtüşmediği ortaya çıkmıştır.
15. Öğretmenlerin çoğunun geleneksel ölçme ve değerlendirme yöntemleri bakımından kendilerini yeterli düzeyde görmekte olduğu ve eksikliklerinin olmadığı ortaya çıkmıştır.
16. Öğretmenlerin çağdaş ölçme ve değerlendirme yöntemleri bakımından kendilerini çoğunluk olarak yeterli gördüğü fakat eksikliklerinin de olduğu tespit edilmiştir.
17. Öğrenci izleme ve değerlendirme çalışmalarını öğretmenlerin çoğunluğunun süreç odaklı yaptığı belirlenmiştir.
18. Öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme yaparken geleneksel araçları daha çok kullandıkları ortaya çıkmıştır. Çağdaş ölçme ve değerlendirme araçlarına öncelik verilmediği görülmüştür. Öğretmenlerin ilk sırada kullandıkları araçların çoktan seçmeli sorular, açık uçlu sorular, boşluk doldurma soruları, soru-cevap yöntemli ve sözlü olduğu ortaya çıkmıştır.

19. İzleme ve değerlendirme çalışmalarının dersten derse farklılaştığı ortaya çıkmıştır. Matematik-türkçe-fen derslerinin kazanıma ve bilgiye yönelik, resim-müzik-beden eğitimi gibi derslerin ise daha çok ilgi ve yeteneğe yönelik olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
20. Öğrenci izleme ve değerlendirme çalışmalarını öğretmenlerin çoğunun öğrenciye göre çeşitlendirdiği ortaya çıkmıştır.
21. Öğretmenlerin öğrenci izleme ve değerlendirme çalışmalarını belgelendirdiği ortaya çıkmıştır. Bu çalışmaların belgelendirilmesiyle öğrenci sürecinin ve gelişimini izlenebildiği, öğrencinin tanınmasını sağladığı sonucuna ulaşılmıştır. İzleme ve değerlendirme çalışmalarının kaydedilmesini çoğunlukla dosyalar, sınav saklayarak, e-okula kaydedilerek, bilgisayar ortamında saklanarak ve tablolar ile olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
22. Öğretmenlerin öğrenci gelişim dosyalarını tutma konusunda kararsız olduğu tespit edilmiştir.
23. Öğrenci izleme ve değerlendirme çalışmalarının bir sonraki kademeye aktarılmasının öğrenci, öğretmen ve veliye katkısı olduğu ortaya çıkmıştır.
24. Öğretmenler öğrenciyi izleyip değerlendirdiğinde öğrenci ve velileri haberdar ettikleri sonucuna ulaşılmıştır. Fakat öğretmenlerin verdikleri dönütlerin sözel yöntemlerle ve ödül vererek olduğu, yazılı bir belge sunmadıkları ortaya çıkmıştır.
25. Öğretmenlerin öğrenci izleme ve değerlendirme çalışmalarında çoğunlukla zaman darlığından, kazanım çokluğundan, seviye farklılığından, veli ilgisizliğinden ve form tutmakta zorlandıkları ortaya çıkmıştır. Bu zorlukları geleneksel ölçme ve değerlendirme yöntemlerini, karşılıklı iletişimi, veli görüşmelerini, rehber öğretmenle görüştürmeyi, farklı derslerle telafi ettiklerini, ortalama sorular sorarak aştıkları tespit edilmiştir.

6. 2. Öneriler

1. Öğretmenlere ölçme ve değerlendirme ile ilgili seminer veya eğitimler verilmelidir.
2. Öğrenci izleme ve değerlendirme çalışmaları ile süreç değerlendirme tam anlamıyla yapılabilir, öğrenci gelişimi izlenebilir, eksik yönleri daha iyi görülebilir. Kazanımların gerçekleşip gerçekleşmediği daha iyi görülebilir. . Bu nedenle öğretmenlere öğrenci izleme ve değerlendirme çalışmalarını daha etkili bir şekilde yürütebilmelerine yönelik gerekli olana zaman, materyal ve bilgi sağlanması gerekmektedir.

3. Öğrenci izleme ve değerlendirme çalışmaları okul, öğretmen ve öğrenci için başarıyı artırıcı bir etmendir. Bu sebeple okulda izleme ve değerlendirme çalışmalarına daha çok ağırlık verilebilir.
4. Sınıf öğretmenlerine Milli Eğitim Bakanlığı özel alan yeterlikleri arasında bulunan izleme ve değerlendirme yeterlikleri hakkında eğitim veya seminer verilebilir.
5. Öğretmenlere geleneksel ve çağdaş ölçme ve değerlendirme yöntemleri hakkında eğitim ve seminerler verilebilir.
6. Süreç odaklı çalışmalar öğrenci takibi önemli ölçüde etkilediği için bu çalışmalara daha çok ağırlık verilebilir.
7. Öğrenci izleme ve değerlendirme çalışmaları bütün kademelerde olabilir ve süreç boyunca devam edebilir.
8. Öğrenci izleme ve değerlendirme çalışmaları yaparken daha çok alternatif ölçme ve değerlendirme yaklaşımları kullanılabilir.
9. İzleme ve değerlendirme çalışmalarında okul-aile-öğretmen ve öğrenci bağı kuvvetlendirilebilir. Ayrıca dönütler verilerek öğrencinin süreci hakkında tüm paydalar bilgilendirilebilir.
10. Ölçme ve değerlendirme yöntemlerinin tanınması, uygulanması ve kullanılması alanında öğretmenler için alanında uzman kişilerden destek alınabilir.
11. İzleme ve değerlendirme çalışmaları özel eğitime ilgisi olan öğrenciler için kullanılabilir ve bu öğrenciler için yararlı olabilir.
12. Öğrenci velilerine öğrenci izleme ve değerlendirme çalışmaları ile ilgili seminer veya eğitimler verilebilir.
13. İleride sınıf öğretmenlerine yönelik yeni yaklaşımlara dayalı (örn. teknoloji temelli) öğrenci gelişimini izleme ve değerlendirme materyalleri geliştirilerek sınıf içinde uygulanması sağlanmalı, bu tür izleme ve değerlendirme etkinliklerinin öğrenci başarısı üzerindeki etkilerini incelemek amacıyla deney-kontrol gruplu çalışmalar yapılabilir.

7. KAYNAKLAR

- Acar, M. ve Anıl, D. (2009). Sınıf öğretmenlerinin performans değerlendirme sürecindeki yöntemlerini kullanabilme yeterlikleri, karşılaştıkları sorunlar ve çözüm önerileri. *TUBAV Bilim Dergisi*, 2(3), 354-363.
- Adanalı, K. (2008). *Sosyal bilgiler eğitiminde alternatif değerlendirme: 5. sınıf sosyal bilgiler eğitiminin alternatif değerlendirme etkinlikleri açısından değerlendirilmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Akpınar, B. (2010). Yapılandırmacı yaklaşımda öğretmenin, öğrencinin ve velinin rolü, eğitime bakış. *Eğitim-Öğretim ve Bilim Araştırması Dergisi*, 6(16), 16- 20.
- Alaz, A. ve Yazar, S. (2009, Mayıs). *Ölçme değerlendirme sürecinde sınıf öğretmenlerinin tercihleri ve sebepleri*. I. Uluslararası Türkiye Eğitim Araştırmaları Kongresi'nde sunulan bildiri, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale.
- Anıl, D. ve Acar, M. (2008). Sınıf öğretmenlerinin ölçme değerlendirme sürecinde karşılaştıkları sorunlara ilişkin görüşleri. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(2), 44-61.
- Arıkan, S. (2008). Cito Türkiye Öğrenci İzleme Sistemi'nde (ÖİS) bilişsel gelişim uygulaması. *Cito Eğitim: Kuram ve Uygulama, Kasım-Aralık 2008 Tanıtım Sayısı*, 28-31.
- Arslan, A., Avcı, N. ve İyibil, Ü. (2008). Fizik öğretmen adaylarının alternatif ölçme değerlendirme yöntemlerini algılama düzeyleri. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11, 115-128.
- Aşık, İ. (2009). *Matematik öğretmenlerinin ölçme değerlendirme araçlarını kullanabilme düzeyleri ve yaklaşımları* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Atılğan, H. (Ed.). (2017). *Eğitimde ölçme ve değerlendirme* (10. baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Baki, A. ve Gökçek, T. (2012). Karma yöntem araştırmalarına genel bir bakış. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(42), 1-21.
- Bal, A. P. (2009). *İlköğretim beşinci sınıf matematik öğretiminde uygulanan ölçme ve değerlendirme yaklaşımlarının öğretmen ve öğrenci görüşleri doğrultusunda değerlendirilmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Balcı, E. ve Tekkaya, C. (2000). Ölçme ve değerlendirme tekniklerine yönelik bir ölçeğin geliştirmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18, 42-50.

- Başkonuş, T. (2011). *İlköğretim 1. kademe sosyal bilgiler programında yer alan ölçme ve değerlendirme araç ve yöntemlerinin kullanıma düzeyleri* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Ahi Evran Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırşehir.
- Baykul, Y. (1992). Eğitim sisteminde değerlendirme. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7, 85-94.
- Bayram, E. (2011). *Öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme yeterliklerinin incelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Benzer, A. ve Eldem, E. (2012). Türkçe ve edebiyat öğretmenlerinin ölçme ve değerlendirme araçları hakkında bilgi düzeyleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 21(2), 649-664.
- Birgin, O. (2008). Alternatif bir değerlendirme yöntemi olarak portfolyo değerlendirme uygulamasına ilişkin öğrenci görüşleri. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6(1), 1-24.
- Birgin, O. ve Gürbüz, R. (2008). Sınıf öğretmeni adaylarının ölçme ve değerlendirme konusundaki bilgi düzeylerinin incelenmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 20, 163-179.
- Birgin, O. ve Baki, A. (2012). Sınıf öğretmenlerinin ölçme-değerlendirme uygulama amaçlarının yeni matematik öğretimi programı kapsamında incelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 37(165), 152-167.
- Bozkurt, E. ve Demir, R. (2012). Öğrenci görüşleriyle akran değerlendirme: Bir örnek uygulama. *İlköğretim Online*, 11(4), 966-978.
- Bulunuz, M. ve Bulunuz, N. (2013). Fen öğretiminde biçimlendirici değerlendirme ve etkili uygulama örneklerinin tanıtılması. *Türk Fen Eğitim Dergisi*, 10(4), 119-135.
- Bulunuz, M. ve Bulunuz, N. (2016). Biçimlendirici değerlendirme sorusu kullanılarak lise öğrencilerine eylemsizlikle ilgili yapılan öğretimin değerlendirilmesi. *Araştırma Temelli Etkinlik Dergisi*, 6(2), 50-62.
- Can, N. (2004). Öğretmenlerin geliştirilmesi ve etkili öğretmen davranışları. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16(1), 103-119.
- Celep, C. (Ed.). (2009). *Eğitim bilimlerine giriş* (2. baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Chapleau, A. M., Harrison, J., Hillenbrand, K., Roth, E. and Searing, K. (2015). Goal attainment scaling: An interprofessional assessment of student learning. *Assessment Fellows Grant*, 35. Retrieved August 6, 2017, from http://scholarworks.wmich.edu/assessment_faculty_grant/35.
- Creswell, J. W. (2017). *Karma yöntem araştırmalarına giriş* (M. Sözbilir, Çev.). Ankara: Pegem Akademi Yayınları.

- Çakan, M. (2004). Öğretmenlerin ölçme-değerlendirme uygulamaları ve yeterlik düzeyleri: İlk ve ortaöğretim. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 37(2), 99-114.
- Çavuş, O. (2014). *Sınıf öğretmenlerinin özel alan yeterlik düzeyleri* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bolu.
- Çetin, B. (2005). Portfolyo değerlendirme: Tanımı, özellikleri, uygulanması, üstünlükleri ve sınırlılıkları. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(2), 175-187.
- Çelikten, M., Şanal, M. ve Yeni, Y. (2005). Öğretmenlik mesleği ve özellikleri. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19(2), 207-237.
- Çobanoğlu, R. ve Kasapoğlu, K. (2010). Pısa'da Fin başarısının nedenleri ve nasılları. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 39, 121-131.
- Çoklar, N. A., Vural, L. ve Şahin, L. Y. (2009). Öğretmen adaylarının uygulayabilecekleri ölçme-değerlendirme yaklaşımları ile ölçme değerlendirme amaçlı teknoloji kullanım özyeterlikleri. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3, 35-54.
- Dilekman, M. (2008). Etkili eğitim için etkili öğretmenlik. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12(2), 213-221.
- Duban, N. ve Küçükıymaz, E. A. (2008). Sınıf öğretmeni adaylarının alternatif ölçme-değerlendirme yöntem ve tekniklerinin uygulama okullarında kullanımına ilişkin görüşleri. *İlköğretim Online*, 7(3), 769-784.
- Duran, M., Mıhladı, G. ve Ballıel, B. (2013). İlköğretim öğretmenlerinin alternatif değerlendirme yöntemlerine yönelik yeterlik düzeyleri. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 2(2), 26-37.
- Duran, U. (2017). *Sınıf öğretmenlerinin alternatif ölçme ve değerlendirme yöntemlerinin kullanımına ilişkin öz yeterlik algılarının incelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Gaziantep Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Gaziantep.
- Ekinci, H. ve Köksal, E. A. (2011). İlköğretim fen ve matematik öğretmenleri için ölçme ve değerlendirme yeterlikleri ölçeğinin geliştirilmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 19(1), 167-184.
- Ekiz, D. (2013). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (3. baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Ercan, İ. ve Kan, İ. (2004). Ölçeklerde güvenirlik ve geçerlik. *Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, 30(3), 211-216.
- Erkan, S. (Ed.). (2009). *Eğitim bilimlerine giriş*. Ankara: Kriter Yayıncılık.
- Erkuş, A. (2006). *Sınıf öğretmenleri için ölçme ve değerlendirme kavramlar ve uygulamalar*. Ankara: Ekinoks Yayıncılık.
- Erkuş, A. (2012). Değerlendirme, değerlendirme, norm, norm geliştirme, normelleştirme nedir ne değildir? *İlköğretim Online*, 11(2), 1-6.

- Eroğlu, M. G. ve Kelecioğlu, H. (2011). Kavram haritası ve yapılandırılmış gridle elde edilen puanların geçerlik ve güvenirliklerinin incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 40, 210-220.
- Ertürk, S. (1988). Türkiye'de eğitim felsefesi sorunu. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(3), 11-16.
- Fuchs, L. S. and Fuchs, D. (2001). *What is scientifically-based research on progress monitoring?* Retrieved January 15, 2018 from <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED502460.pdf>
- Gelbal, S. ve Kelecioğlu, H. (2007). Öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme yöntemleri hakkındaki yeterlik algıları ve karşılaştıkları sorunlar. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33, 135-145.
- Gök, B. ve Şahin, A. E. (2009). İlköğretim 4. ve 5. sınıf öğretmenlerinin değerlendirme araçlarını çoklu kullanımı ve yeterlik düzeyleri. *Eğitim ve Bilim*, 34(153), 127-143.
- Güneş, F. (2012). Testlerden etkinliklere Türkçe öğretimi. *Dil ve Edebiyat Eğitimi Dergisi*, 1(1), 31-42.
- Işıklı, M., Taşdere, A. ve Göz, N. L. (2011). Kelime ilişkilendirme testi aracılığıyla öğretmen adaylarının Atatürk ilkelerine yönelik bilişsel yapılarının incelenmesi. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(1), 50-72.
- İnceç, Ş. (2008). Kavram haritalarının değerlendirme aracı olarak fizik eğitiminde kullanılması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi*, 35, 195-206.
- Kahyaoğlu, M. ve Yangın, S. (2007). İlköğretim öğretmen adaylarının mesleki öz-yeterliklerine ilişkin görüşleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 15(1), 73-84.
- Kan, A. (2007). Portfolyo değerlendirme. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32, 133-144.
- Kanatlı, F. (2008). *Alternatif ölçme ve değerlendirme teknikleri konusunda sınıf öğretmenlerinin görüşlerinin değerlendirilmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Mustafa Kemal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Hatay.
- Kaptan, F. (1998). Fen öğretiminde kavram haritası yönteminin kullanılması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14, 95-99.
- Karacaoğlu, C. Ö. (2008). Öğretmenlerin yeterlilik algıları. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(1), 70-97.
- Karadağ, E. ve Öney, A. (2006). İlköğretim birinci kademedeki portfolyo dosyalarının değerlendirilme aracı olarak kullanılabilirliği. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(2), 235-246.
- Karamustafaoğlu, S., Çağlak, A. ve Meşeci, B. (2012). Alternatif ölçme değerlendirme araçlarına ilişkin sınıf öğretmenlerinin öz yeterlilikleri. *Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(2), 167-179.

- Karataş, Z. (2015). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. *Manevi Temelli Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 62-80.
- Karcı, M. (2016). Öğrenci gözüyle ideal öğretmen özellikleri: Gazi teknik meslek lisesi örneği. *Milli Eğitim Dergisi*, 45(209), 80-101.
- Kaya, M. F. ve Taşdere, A. (2016). İlkokul Türkçe eğitimi için alternatif bir ölçme değerlendirme tekniği: Kelime ilişkilendirme testi (KİT). *Turkish Studies International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 11(9), 803-820.
- Kaya, N. O. (2003). Eğitimde alternatif bir değerlendirme yolu: Kavram haritaları. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25, 265-271.
- Kızıltepe, Z. (2002). İyi ve etkili öğretmen. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 27(126), 10-14.
- Kilmen, S., Kösterelioğlu, M. A ve Kösterelioğlu, İ. (2007). Öğretmen adaylarının ölçme değerlendirme araç ve yaklaşımlarına ilişkin yeterlik algıları. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 42(2), 27-55.
- Kocaarslan, M. (2012). Tanılayıcı dallanmış ağaç tekniği ve ilköğretim 5. sınıf fen ve teknoloji dersi maddenin değişimi ve tanınması adlı ünite kullanımı. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(18), 269-279.
- Konur, K. ve Konur, B. (2011). İlköğretim öğretmenlerinin kullandıkları ölçme ve değerlendirme metotlarına ilişkin görüşleri. *Necatibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi*, 5(2), 138-155.
- Koşar, S. (2012). *Türkiye’de ilköğretim sisteminin geliştirilmesi için gelecek senaryoları* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Kuran, K. ve Kanatlı, F. (2009). Alternatif ölçme değerlendirme teknikleri konusunda sınıf öğretmenlerinin görüşlerinin değerlendirilmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(12), 209-234.
- Maral, D. Y. (2009). *Sınıf öğretmenlerinin ölçme ve değerlendirme yeterlik düzeyleri ve hizmet içi eğitim gereksinimleri* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale.
- McDougall, J. and King, G. (2007). *Goal attainment scaling: Description, utility and applications in pediatric therapy services*. London: Thames Valley Children's Centre.
- Milli Eğitim Bakanlığı [MEB]. (2017). *Akademik becerilerin izlenmesi ve değerlendirilmesi* (8. Sınıflar Raporu). Ankara: MEB.
- Milli Eğitim Bakanlığı [MEB]. (2016). *2016 yılı performans programı*. <https://www.kamupersoneli.net/images/upload/performans.pdf> adresinden 6 Ağustos 2017 tarihinde edinilmiştir.

- Milli Eğitim Temel Kanunu (1973). **T.C. Resmi Gazete**, 14574, 24 Haziran 1973.
- Metin, M. ve Özmen, H. (2010). Biçimlendirici değerlendirmeye yönelik öğretmen adaylarının düşünceleri. *Milli Eğitim Dergisi*, 187, 293-310.
- Okçabol, R. (1986). Eğitsel sorunların çözümünde sistem yaklaşımı. *Eğitim ve Bilim*, 10(60), 18-27.
- Okçabol, R. (2009). *Eğitim bilimlerine giriş*. Ankara: Ütopya Yayıncılık.
- Oktay, A. (1991). Öğretmenlik mesleği ve öğretmenin nitelikleri. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3, 187-193.
- Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü [ÖYGM]. (2008a). *Sınıf öğretmeni özel alan yeterlikleri*. http://oygm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_11/06160532_8-YYretmen_Yeterlikleri_KitabY_sYnYf_YYretmenliYi_alan_yeterlikleri_ilkYYretim_parYa_11.pdf adresinden 18.01.2017 tarihinde edinilmiştir.
- Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü [ÖYGM]. (2008b). *Okul öncesi öğretmeni özel alan yeterlikleri*. http://oygm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_11/06160307_5-YYretmen_Yeterlikleri_KitabY_okul_Yncesi_YYretmeni_Yzel_alan_yeterlikleri_ilkYYretim_parYa_8.pdf adresinden 18.01.2018 tarihinde edinilmiştir.
- Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü [ÖYGM]. (2017). *Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri*. http://oygm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_12/11115355_YYRETMENLYK_MESLEY GENEL YETERLYKLERY.pdf adresinden 18.01.2017 tarihinde edinilmiştir.
- Özan, S. ve Yurdabakan, İ. (2008). Öz ve akran değerlendirmenin temel iletişim becerileri başarısı üzerindeki etkileri. *Tıp Eğitim Dünyası*, 27, 27-39.
- Özbaş, G., Tüdeş, T., İleri, E. ve Duman, M. (2015). *Formatif değerlendirmenin öğrenme sürecine etkisinin belirlenmesi*. http://tip.baskent.edu.tr/egitim/mezuniyetoncesi/calismagr_p/ogrsmpzsnm15/15.P5.pdf adresinden 26.01.2018 tarihinde edinilmiştir.
- Özdemir, M. (2010). Nitel veri analizi: Sosyal bilimlerde yöntembilim sorunsalı üzerine bir çalışma. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(1), 323-343.
- Özdemir, S. M. (2010). İlköğretim öğretmenlerinin alternatif ölçme ve değerlendirme araçlarına ilişkin yeterlikleri ve hizmet içi eğitim ihtiyaçları. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 8(4), 787-816.
- Özkoparan, O. (2016). *Beden eğitimi ve spor derslerinde alternatif ölçme değerlendirme yöntemleri kullanılmasına ilişkin öğretmen görüşlerinin incelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Özen, Y. , Gülaçtı, F. ve Kandemir, M. (2006). Eğitim bilimleri araştırmalarında geçerlik ve güvenirlik araştırmaları. *Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(1), 69-89.

- Özenç, M. (2013). Sınıf öğretmenlerinin alternatif ölçme ve değerlendirme bilgi düzeylerinin belirlenmesi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21, 157-178.
- Özeren, E. (2013). *Alternatif ölçme ve değerlendirme araçları üzerine bir meta analiz çalışması* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Fırat Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Elazığ.
- Öztürk, T. P. (2011). *İlköğretim 8. sınıf "canlılar ve enerji ilişkileri" ünitesinin kavram haritaları, yapılandırılmış grid ve tanılayıcı dallanmış ağaç teknikleri ile işlenmesinin öğrencilerin fen ve teknoloji dersine karşı tutumları üzerine etkisi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Selçuk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Roach, A. T. and Elliott S. N. (2005). Goal attainment scaling: an efficient and effective approach to monitoring student progress. *Teaching Exceptional Children*, 37(4), 8-17.
- Safer, N. and Fleischman, S. (2005). Research matters/how student progress monitoring improves instruction. *Educational Leadership*, 62(5), 81-83.
- Seferoğlu, S. S. (2004). Öğretmen yeterlikleri ve mesleki gelişim. *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim*, 58, 40-45.
- Sezer, S. (2005). Öğrencinin akademik başarısının belirlenmesinde tamamlayıcı değerlendirme aracı olarak rubrik kullanımı üzerinde bir araştırma. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18, 61-69.
- Sünbül, A. M. (1996). Öğretmen niteliği ve öğretimdeki rolleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 2(4), 597-607.
- Şad, N. S. ve Göktaş, Ö. (2013). Öğretim elemanlarının geleneksel ve çağdaş ölçme değerlendirme yaklaşımlarının incelenmesi. *Ege Eğitim Dergisi*, 14(2), 79-105.
- Şahin, A. (2011). Öğretmen algılarına göre etkili öğretmen davranışları. *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(1), 239-259.
- Şahin, A. E. (2014). Öğrenci izleme sistemi sonuçları temelinde öğretimin farklılaştırılması. *Cito Eğitim: Kuram ve Uygulama*, 23, 21-30.
- Şahin, Ç. ve Öztürk, Y. (2014). Sınıf öğretmeni adaylarının alternatif ölçme-değerlendirme yöntemlerine ilişkin görüşleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 22(1), 123-142.
- Şahin, Ç. ve Karaman, P. (2013). Sınıf öğretmeni adaylarının ölçme ve değerlendirmeye ilişkin inançları. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28(2), 394-407.
- Şenol, Y. ve Güzeller, O. C. (2007). Ölçme değerlendirmede bir yöntem: portfolyo. *Tıp Eğitimi Dünyası*, 26, 41-49.
- Tanrıöğen, A. (Ed.). (2009). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.

- Taşdemir, M. (2014). Kendini değerlendirme, akran değerlendirme ve öğretmen değerlendirmenin yazılı sınav sonuçlarına etkisi ve başarı yordayıcılığı. *Turkish Studies- International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 9(5), 1911-1929.
- Taşgın, A. (2010). *Öğretmenlik mesleği genel yeterliklerinin sınıf öğretmenleri ve sınıf öğretmeni adaylarının görüşlerine göre değerlendirilmesi (öğretme ve öğrenme süreci yeterlikleri-öğrenmeyi, gelişimi izleme ve değerlendirme yeterlikleri)* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Terzi, A. R. (2002). Sınıf yönetimi açısından etkili öğretmen davranışları. *Milli Eğitim Dergisi*, 155, 162-169.
- Topçu, Z. N. (2009). *Sınıf öğretmenlerinin genel yeterliliklerine ve öğrenme ihtiyaçlarına ilişkin algıları* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Türk Eğitim Derneği [TED]. (2009). *Öğretmen yeterlikleri özet rapor "öğretmene yatırım, geleceğe atılım"*. Ankara: Adım Okan Matbaacılık.
- URL-1, <https://www.academia.edu/4120931.html> Eğitimde sistem ve sistem yaklaşımı. 24 Eylül 2017.
- URL-2, <http://www.gelisim.k12.tr/TR/468/%C3%96%C4%9Frenci-Geli%C5%9Fimini-%C4%B0zleme-Program%C4%B1.html> Öğrenci gelişimini izleme. 13 Haziran 2017.
- Uysal, M., Öztürk, H. ve Döş, İ. (2013). *Eğitimde ölçme ve değerlendirme*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Uzun, A. ve Yurdabakan, İ. (2011). İlköğretim öğrencilerinin öz-değerlendirmeye yönelik tutumlarının incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22, 51-69.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (10. baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Zorbaz, K. Z. (2005). *İlköğretim okulları ikini kademe Türkçe öğretmenlerinin ölçme ve değerlendirmeye ilişkin görüşleri ve yazılı sınavda sordukları sorular üzerine bir değerlendirme* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Mustafa Kemal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Üniversitesi, Hatay.

8. EKLER

Ek 1. Sınıf Öğretmenlerinin Ölçme Değerlendirme Yeterlik Ölçeği

ÖĞRETMENLERİN ÖLÇME DEĞERLENDİRME YETERLİK ÖLÇEĞİ

Bu ölçek, KTÜ Eğitim Bilimleri Enstitüsünde yürütülen bir tez çalışmasında kullanılmak üzere hazırlanmıştır. Ölçeğin amacı sınıf öğretmenlerinin ölçme ve değerlendirme yeterliklerini tespit etmektir. Dört boyuttan oluşan ölçekte toplam 45 madde bulunmaktadır. Sizden istenen her bir madde ile ilgili yeterlik düzeyinizi size uygun gelen kutucuklara "X" koyarak işaretlemenizdir. Katkılarınız için çok teşekkürler.

Tuğçenur ÇAĞLIYAN
Yüksek Lisans Öğrencisi

1. Yaş:...
2. Cinsiyet: () Kadın () Erkek
3. Meslekteki Kaçınıc Yılıncı? :
4. Şu anda ders verdiğiniz sınıf düzeyi: 1 () 2 () 3 () 4 ()
5. Daha önce Ölçme ve Değerlendirme konusunda herhangi bir kurs veya hizmet içi eğitim aldınız mı?
() Evet () Hayır

(1) Yetersiz (2) Kısmen Yeterli (3) Orta düzeyde yeterli (4) Yeterli (5) Oldukça yeterli

	Size uygun yeterlik düzeyine göre görüşünüzü ilgili kutucuklara X ile işaretleyiniz...	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
1	Performans Değerlendirme					
2	Performans Görevi					
3	Proje					
4	Süreç Değerlendirme					
5	Çalışma Kağıdı					
6	Derecelendirme Ölçeği					
7	Öğrenci Gelişim Dosyası					
8	Dereceli Puanlandırma Anahtarı					
9	Beyin Fırtınası					
10	Kontrol Listesi					
11	Sunum Değerlendirme					
12	Araştırma Kağıdı					
13	Poster					
14	Tanılayıcı Dallanmış Ağaç					
15	Yapılandırılmış Grid					
16	Anlam Çözümleme Tablosu					
17	Kavram Ağı					
18	Zihin Haritası					
19	Kelime İlişkilendirme					
20	Kavram Haritası					
21	Hikaye Oluşturma					
22	Drama					
23	Bulmaca					
24	Gösteri					
25	Yazılı Rapor					
26	Bilgi Yarışması					
27	Dönem Ödevi					
28	İlgi Testi					

Ek 1'in devamı

	Size uygun yeterlik düzeyine göre görüşünüzü ilgili kutucuklara X ile işaretleyiniz...	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
29	Akran Değerlendirme					
30	Grup Değerlendirmesi					
31	Tutum Ölçeği					
32	Öz Değerlendirme					
33	Öğrenme Güçlüğü Belirleme Testi					
34	Kavram Yanılgısı Belirleme Testi					
35	Mülakat					
36	Uzun Cevaplı Yazılı Yoklama					
37	Kısa Cevaplı Yazılı Yoklama					
38	Eşleştirme					
39	Çoktan Seçmeli Test					
40	Soru-Cevap					
41	Sözlü Sınav					
42	Tamamlama/Boşluk Doldurma Sorusu					
43	Doğru-Yanlış Sorusu					
44	Gözlem					
45	Seviye Belirleme Testi					

TEŞEKKÜRLER...

Ek 2. Sınıf Öğretmenlerine Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu

SINIF ÖĞRETMENLERİNE YÖNELİK MÜLAKAT FORMU

Değerli Katılımcılar,

Araştırma Karadeniz Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nde yapılan bir yüksek lisans tez çalışması için veri toplamak amacıyla yapılmaktadır. Elde edilen veriler tamamen bu araştırma için kullanılacaktır. Amacımız sizleri yargılamak ve değerlendirmek değildir. Vereceğiniz her cevap bizim için çok değerlidir. Araştırmada özel bilgileriniz üçüncü kişilerle paylaşılmayacaktır. Bilimsel çalışmalara göstermiş olduğunuz ilgi ve yardımlaşmaya çok teşekkür ederiz.

A) Katılımcılar ile ilgili ön bilgiler:

1. Yaş:
2. Cinsiyet:
3. Mezun olduğunuz üniversite:
4. Meslekte kaçınıcı yılınızı çalışıyorsunuz?
5. Ders verdiğiniz sınıf düzeyi
6. Daha önce ölçme ve değerlendirme konusunda herhangi bir eğitim veya seminer aldınız mı? Cevabınız evet ise nerede ve ne zaman aldığınızı ve kursun yeterli olup olmadığı konusunda bilgi verir misiniz?

B) Katılımcıların öğrenci gelişimini izleme ve değerlendirme çalışmaları ile ilgili bilgi ve uygulama yeterlikleri:

1. Sizce ilkökulda öğrenci gelişimini izleme ve değerlendirme çalışmaları gerekli midir? Neden?
2. Öğrenci izleme ve değerlendirme çalışmalarının sizce
 - a) Öğrenci başarısına katkısı var mıdır? Nelerdir?
 - b) Öğretmen başarısına katkısı var mıdır? Nelerdir?
 - c) Okul başarısına katkısı var mıdır? Nelerdir?
3. Milli Eğitim Bakanlığı sınıf öğretmenliği özel alan yeterlilikleri arasında bulunan izleme ve değerlendirme yeterlik alanı hakkında bilgi sahibi misiniz? Biraz açıkla mısınız?
4. Kendinizi
 - A) Geleneksel ölçme ve değerlendirme yöntemleri
 - B) Çağdaş ölçme ve değerlendirme yöntemleri konusunda ne düzeyde yeterli görüyorsunuz? Eksikleriniz olduğunu düşünüyor musunuz?
5. Öğrenci izleme ve değerlendirme çalışmalarını nasıl yapıyorsunuz? Daha çok süreç odaklı mı yoksa sonuç odaklı mı? Neden? Örnek verir misiniz?
6. Öğrencinizin başarısını ölçerken hangi yöntem ve tekniklerden (ya da ölçme araçlarından) yararlanıyorsunuz? Kısaca bilgi verir misiniz?
7. Öğrenci izleme ve değerlendirme çalışmalarınızı dersten derse farklılaştırıyor musunuz? Örneğin, Türkçe, Matematik ve Fen derslerindeki izleme ve değerlendirme çalışmalarıyla Resim, Müzik, Beden eğitimindeki öğrencinin gelişimini izleme ve değerlendirme arasında nasıl benzerlik veya farklılıklar var? Örnek vererek anlatır mısınız?

Ek 2'nin devamı

8. Farklı özelliklere sahip öğrencilere yönelik (örneğin bilişsel, duyuşsal devinişsel veya zeka alanlarına göre farklılık gösteren, öğrenme güçlüğü olan) izleme ve değerlendirme çalışmalarınızı nasıl yapıyorsunuz? Örnek verir misiniz?
9. Öğrenci izleme ve değerlendirme çalışmalarını her hangi bir şekilde belgeliyor musunuz? Neden?
 - a) Varsa bu belgeleri nasıl kayıt altına alıyorsunuz?
 - b) Bu belgelerin sizce öğrenciye, öğretmene ve veliye katkısı nelerdir?
10. Bildiğiniz gibi ilkokulda öğrenci gelişim dosyaları tutulmuyor? Sizce tutulması gerekir mi? Neden? Bunun öğrenciye, veliye ve öğretmene faydaları neler olabilir?
11. Öğrenci izleme ve değerlendirme çalışmalarının bir sonraki kademeye aktarılmasının
 - a) Öğrenciye katkısı var mıdır? Nelerdir?
 - b) Öğretmene katkısı var mıdır? Nelerdir?
 - c) Veliye katkısı var mıdır? Nelerdir?
12. Öğrenciyi izleyip değerlendirdiğinizde
 - a) Kendisine,
 - b) Velisine dönütler veriyor musunuz? Varsa nasıl?
13. Herhangi bir öğrencinizi izleme değerlendirme süreçlerinde diğer öğrencilere göre eksiği olduğunu tespit ettiğinizde varsa bunları gidermek için ne tür çalışmalar yapıyorsunuz?
14. Öğrenci izleme ve değerlendirme süreçlerinde karşılaştığınız güçlükler nelerdir? Bu güçlükleri nasıl aşıyorsunuz? Kısaca açıkla mısınız?
15. Sizce öğrenci izleme ve değerlendirme çalışmalarının daha iyi olabilmesi için neler yapılabilir?
16. Son olarak bu konuda eklemek istediğiniz herhangi bir öneri var mı? Varsa kısaca paylaşır mısınız?

VAKİT AYIRDIĞINIZ VE KATKILARINIZ İÇİN ÇOK TEŞEKKÜRLER.

Ek 3. Araştırmacı İzni

15.05.2018

Gmail - İzin Talebi

tuğçenur çağlıyan <tugcenrcglyn@gmail.com>

İzin Talebi

4 ileti

tuğçenur çağlıyan <tugcenrcglyn@gmail.com>
Alıcı: eakoksal@ohu.edu.tr

14 Kasım 2017 15:19

İyi Günler Sayın Hocam ,

Ben Karadeniz Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Sınıf Öğretmenliği alanında yüksek lisans tez dönemi öğrencisiyim. İlkokul öğretmenlerinin öğrenci izleme ve değerlendirme çalışmalarına yönelik yeterliliklerini incelediğim tezim üzerinde çalışma yapıyorum. Tezim ile ilgili bu çalışmamı yapabilmem için geliştirdiğiniz "Öğretmenlerin Ölçme ve Değerlendirme Yeterlikleri Ölçeğini" kullanmak istiyorum. Ölçeği kullanabilmem ve edinmem hususunda sizden gerekli iznin verilmesini talep ediyorum.

İyi Çalışmalar.

Tuğçenur ÇAĞLIYAN
Karadeniz Teknik Üniversitesi

tuğçenur çağlıyan <tugcenrcglyn@gmail.com>
Alıcı: eakoksal@ohu.edu.tr

14 Kasım 2017 16:10

[Alıntılanan metin gizlendi]
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı
tugcenrcglyn@gmail.com
Tel. +90 546 452 6120

Ela Ayşe KÖKSAL <eakoksal@nigde.edu.tr>
Alıcı: tuğçenur çağlıyan <tugcenrcglyn@gmail.com>
Cc: hly.yildirim@gmail.com, elaaaysekoksal <elaaaysekoksal@gmail.com>

15 Kasım 2017 14:26

Sevgili Tuğçenur,

Hülya Yıldırım hocanız ve benim açımdan "Öğretmenlerin Ölçme ve Değerlendirme Yeterlikleri Ölçeğini" tez çalışmanızda kullanmanızda hiç bir sıkıntı görmüyoruz. Atfını yapmak kaydıyla geliştirdiğimiz bu ölçeği kullanabilirsiniz. Ayrıca Teşekkür kısmında ölçeği kullanmanıza izin verdiğimiz için bize teşekkür ediniz.

Niğde'den en iyi dileklerimizle,

Dr. Hülya YILDIRIM ve Dr. Ela Ayşe KÖKSAL.

Yrd. Doç. Dr.
Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi Bölümü
Eğitim Fakültesi
Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi
Merkez Yerleşke
51240 Niğde

----- Orijinal Mesaj -----
Kimden: "tuğçenur çağlıyan" <tugcenrcglyn@gmail.com>
Kime: eakoksal@ohu.edu.tr
Gönderilenler: 14 Kasım Salı 2017 16:10:47
Konu: İzin Talebi
[Alıntılanan metin gizlendi]

tuğçenur çağlıyan <tugcenrcglyn@gmail.com>
Alıcı: Ela Ayşe KÖKSAL <eakoksal@nigde.edu.tr>

16 Kasım 2017 11:08

Ek 4. Milli Eğitim İzin Belgesi

T.C.
SAMSUN VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 27485554-605.01-E.10874538
Konu : Tuğçenur ÇAĞLIYAN'ın
Uygulama İzni

04.06.2018

DAĞITIM YERLERİNE

İlgi : a) Millî Eğitim Bakanlığı Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün
22/08/2017 tarihli ve 35558626-10.06.01-E. 12607291 - 2017/25 sayılı Genelgesi,
b) Tuğçenur ÇAĞLIYAN'ın 18.05.2018 tarihli dilekçesi.

Trabzon Karadeniz Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Sınıf Öğretmenliği Yüksek Lisans Öğrencisi Tuğçenur ÇAĞLIYAN'ın İlimiz Bafra İlçesindeki ilkokullarda görev yapan sınıf öğretmenlerine yönelik "İlkokul Öğretmenlerinin Öğrenci İzleme ve Değerlendirme Çalışmalarına Yönelik Yeterliklerin İncelenmesi" konulu tez uygulama çalışması yapmak istediğine ilişkin ilgi (b) yazı ve ekleri, ilgi (a) genelgeye göre incelenmiş ve komisyon tarafından uygun görülmüştür.

Söz konusu çalışmanın komisyon kararı doğrultusunda, ölçek çalışma sonuçlarının çalışmayı yapan kişi tarafından raporlanarak, Müdürlüğümüz Ar-Ge Birimine gönderilmesine dikkat edilerek, Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, Millî Eğitim Temel Kanunu ile Türk Millî Eğitiminin genel amaçlarına uygun olarak, ilgili yasal düzenlemelerde belirtilen ilke, esas ve amaçlara aykırılık teşkil etmeyecek şekilde, duyurusu ve denetimi İlçe Millî Eğitim Müdürlüğünüz tarafından gerçekleştirilmek üzere Okul Müdürlüğü sorumluluğunda, eğitim-öğretimi aksatmadan gönüllük esasına bağlı olarak yapılmasının sağlanması hususunda;

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Coşkun ESEN
Vali a.
İl Millî Eğitim Müdürü

EKLER :

- 1- İlgi (b) dilekçe ve ekleri (11 sayfa)
2-31.05.2018 tarihli komisyon kararı (1 sayfa)

DAĞITIM:

Gereği:
Bafra İlçe Kaymakamlığına
(İlçe (MEM))

Bilgi:
Karadeniz Teknik Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Ens. Md.

Ek 4'ün devamı

Ay FM: 2

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı
ARAŞTIRMA DEĞERLENDİRME FORMU

ARAŞTIRMA SAHİBİNİN	
Adı Soyadı	Karadeniz Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Sınıf Öğretmenliği Yüksek Lisans öğrencisi Tuğçenur ÇAĞLIYAN
Kurumu / Üniversitesi	Karadeniz Teknik Üniversitesi
Araştırma Yapılacak İl/İlçe	Samsun /Bafra
Araştırma Yapılacak Eğitim Kurumu ve Kademesi	Samsun İli Bafra İlçesindeki ilkokullarda sınıf öğretmenlerine yönelik çalışma
Araştırma Konusu	"İlkokul Öğretmenlerinin Öğrenci İzleme ve Değerlendirme Çalışmalarına Yönelik Yeterliklerin İncelenmesi"
Üniversite / Kurum Onayı	
Araştırma/Proje/Ödev/Tez Önerisi	Tez Çalışması
Veri Toplama Araçları	Ölçek Çalışması
Görüş İstenilecek Birim/Birimler	
KOMİSYON GÖRÜŞÜ	
Komisyon Kararı	Oybirliği ile alınmıştır.
Muhalef üyenin Adı ve Soyadı:	Gerekçesi: Anket sorularının il Milli Eğitim Müdürlüğü Ar. Ge. Enstitüsü tarafından hazırlanması.
KOMİSYON	
31.05.2018 Komisyon Başkanı Erdal AKSOY İl Milli Eğitim Müdürlüğü Müdür Yardımcısı	Serpil AKGÜL İl Milli Eğitim Müdürlüğü Rehber Öğretmeni
	Çye Selma BAYALIR İl Milli Eğitim Müdürlüğü Sosyal Bilgiler Öğretmeni

9. ÖZ GEÇMİŞ VE İLETİŞİM BİLGİLERİ

Tuğçenur ÇAĞLIYAN, 27.08.1991 tarihinde İstanbul Bayrampaşa'da doğdu. Eğitimi ilkokul 5. sınıfa ve ortaokul 8. sınıfa kadar Bafra Cumhuriyet İlköğretim Okulu'nda okudu. Bafra Kızılırmak Lisesi'nden 2009 yılında mezun oldu. 2010 yılında Sinop Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği İ.Ö. Programını kazandı. 2014 yılında Karadeniz Teknik Üniversitesi'nde Eğitim Bilimleri Enstitüsü Sınıf Öğretmenliği Tezli Yüksek Lisans Programına başladı.

İLETİŞİM BİLGİLERİ

Adres : Tuğçenur ÇAĞLIYAN, Kavakpınar Mahallesi, Şebboy Sokak, No: 6, Kat: 1,
55400, Bafra/SAMSUN

E-Posta : tugcenrcglyn@gmail.com